

Ziyā Paşa, ʿAbdülḥamid

ظفرنامه

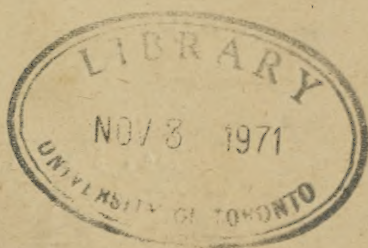
Zafername

عالی پاشا مرحومك كريد مظفريتنه دائر ازميد متصرفی فاضل پاشانك
نظم ایلدیکی وخیری افندینك تخمیس ایتدیکی قصیده‌نك شرحیدر

شارحی

ضبطیه ناظر سابق حسنی پاشا

فیأتی ۲ غروشدر

LIBRARY
NOV 3 1971
UNIVERSITY OF TORONTO

حمد وثنای لایحصی اول ناظم منظومهٔ اشیایه سزاوار واحرادر که نوع انسانی خصیصهٔ عقل وتمییز وحریت وسجیهٔ عجب وکبر ونخوت ایله حیوانات سائره‌دن ممتاز ومستثنا یراتدیغی حالده قیونلرك کوسمنه متابعت غیر اختیاریه‌سی کبی ملیون ملیون خلقی بر ویا برقاچ شخصك حکم وکیفنه محکوم وفدا قیلدی . وصلوات وتحایا اول افصح عربك مقدمهٔ مقدسه‌سنه تقدیم واتحافه شایان وسزادر که « الخلافة من بعدی ثلاثون سنه » اخبار صدق شعاریله ملوك عضوضك تلا حقنه اشارت وایما و « کعب » کبی قانی حلال ایدلمش برمجرمه برقصیدهٔ بلیغه جائزه‌سی اوله‌رق بردهٔ مخصوصه‌سنی اعطا واهدا ایلدی . بعدذا بو فقیر بی‌نوا یعنی مشیر ضبطیه حالا حسنی شیدا اشبو وجهله کلامه اغاز ، ابتدا ایدرکه سائقهٔ قدر وقضا ایله حین صباوتمدن برو تتبع اشعار اسلافه مبتلا اولوب گاه عاشق عمر وکوهری حضراتنك اثار بی‌نهالرینه حیرتله تحسین کویا وگاه دخی من غیر حد طریقت علیهٔ رفاعیه‌یه انتساب عاجزانه‌م جهتیله جانب حقیقته توجیه وجههٔ شوق وهوا ایدرك امرم یونس وقیغوسز حضراتنك کفتار حقیقت شعارلریله فیوضات بخش دل بینوا اولوردم . اگرچه طبع ناچیزانه‌مده برمصرع برجسته نظمنه بیله ذره قدر استعداد اولمدیغنی بیلور ایسه‌مده « باقی قلان بو قبه‌ده برخوش صدا ایمش » فحواسنجه اخلافه یادگار اولمق ارزوی خالصا نه‌سیله گاهیجه قیا باشی بولند بعض هرزه‌لر سویلیه‌رك نافهمان احبابه اوقور وبعضاً دخی نفس اماره ردیفنده منظومه کبی برطاقم خرافات یازه‌رق ومجلد اقچه‌سنی کندم ویره‌رك تذهیب ایله لاجل الخلوص

اولیای اموره عرض وتقدیم ایدر ایدم . اثنای شبابمده ضبطیه مشیری اسبق متوفی محمد پاشانك خواص اتباعندن اولدیغم جهتله مجرد انك همتیله قطعاً استحقاقم یوق ایكن رتبهٔ وزارته نائل وبوندن چند سنه مقدم سلانیك والیلكنه مأموریتله ممتاز اقران وامائل ارادم. متصف اولدیغم حلیهٔ عفت واستقامت ارتكابه مانع جرأت اولور ایكن وزار تدن طولایی بالضروره اختیار اولنان دیون وباخصوص صراف دنیلان ملعون ذهنمی كونا كون اندیشه‌لرله مشحون ایدوب اوراده دفتردار بولنان عبدالنافع افندینك دخی خلوص مخصوصی بو حاله مقرون اولمغله صبحی بكك هنكام تفتیشنده‌كی عربده میدانه چیقدی ، كویا دنیاده هیچ اولمامش برشی كبی بلك افندینك اظهار خدمت وصداقت ارزوسیله ایتدیكی شماطه اوقدر بیودی‌كه نه‌ولی نعمتم اولان محمدپاشا ونه‌ده انك حامیسی بولنان ذات عالیٔ بی همتا تحریك شفقهٔ محابته جرأت ایده مدیلر ، بالآخره اورادن عزل ایله برمدت معزول قالدم بعده روم ایلی والیلكنه مأمور اولدم بودولته صداقتله یرانلق معتاد اولمدیغندن المدن كلدیكی قدر اثبات مدعای استقامته چالشدم ایسه‌ده برقاچ قونسلوس ایله برپاپاسك شكایتی اوزرینه اورادن‌ده تكرمكر عزل ایدلدم ، لكن انك اوزرینه چوق كچمدی بروسه والیلكنی یقالادم ، بوراده اولكی ایشم اهالیٔ خام ارواحی شاد ایچون باشمده كلاه مولوی اولدیغی حالده رحله باشنده مثنوی اوقوتمق وایكنجیسی دخی اولحوالی بی لفترومانول شرلرندن تخلیص ایتمك اولدی ، اكرچه مؤخراً بوخبیثلر ینه باش كوستردیلرسه‌ده بوحال عبد فقیرك قصورمدن اولمیوب بونلرك مزارلری اخلافم طرفندن لایقیله محافظه اولنه‌مامسندن

نشأت ایلدیکی اوراده کی بها افندینك وسائر ذواتك معلومیدر . هر نه ایسه بوراده ضبط وربط مملکتجه وقوعه کلان اقدامات عاجزانهم رهین تقدیر عالی اولهرق سفینهٔ دولتك قپودان شوکت نشانی وید مؤید خلافتك بیاغی برمصنع ومکمل قبله نماسی اولان دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم مدبر امور الجمهور بالفکر الثاقب متمم مهام الانام بالرأی الصائب حالا وزیراعظم ووکیل مطلق پادشاه عالم اعنی « عالی پاشا » یسرالله ماریده ومایشاء حضرتلرینك عنایت مخصوصهٔ فخیمانهلریله ضبطیه مشیرلکنه نصب اولندم .

بومأموریت جلیلهیه حین تعیینمده آلدیغم برنجی تعلیمات « یکی عثمانلیلر » دنیلان وبرمدتدنبرو نشریات باغیانهلریله عالی پاشا افندمزك صماخ حضور وراحتنی آلهایه جسارت ایدن جمعیت مفسدهنك نشر ایتدکلری مخبر وحریت وعلوم غزتهسی کبی اوراقك استانبولده منع تداولی اسبابنی استحصالدن عبارت اولمغله متوکلاً علی الله پچالری بوجمعیتك ارکانه منسوبیتی اولانلری حقلی حقسز (همان جناب باری قصوریمی عفو ایلیه) حبس ایتدم برطاقمنیده نفیه کوندردم وحین استنطاقلرنده کمال حدتمدن کندیمی ضبط ایدهمیوب کلخن بکی اصطلاحی اوزره هربرینه سوکدم صایدم وبعض رومل‌ردن بولدیغم جاسوسلره وواسطهلره برچوق پارهلر ویردم ، تفتیش مأمورلرینی لزومندن زیاده چوغالتدم واقعا خزینهنك حال حاضری ایجابنجه بو بیهوده مصرفلره تأسف اولنور ایسهده «الضرورات تبیح المحظورات» قاعدهسنجه مادامکه ولی نعمت بینتمك حضور درون الهام مشحونی قضیهٔ معتنابهاسنك حصولی مقصدیله اختیار اولندیغندن یورکم آجیمدی ،

لكن خیثلرینه بیك درلو واسطه‌لر بولوب غزته‌لرینی استانبوله صوقدیلر ، بناءً برین مظهر اولدیغم بوقدر الطاف واحسان بی‌پایان اوزرینه مقبول عالی اوله‌جق برخدمت فوق‌العاده ابرازینه موفق اوله‌مدیغمدن بو آنه قدر دلخون ایدم تاکه ازمید متصرف سابق سعادتلو فاضل پاشا برادرمك گرید مظفریتنه دائر کشیدهٔ سلك نظم ایلدیکی ظفرنامه الیمه گچدی ، بیك دفعه اوقودم براقدم ینه الدم ، حسن اسلوب وبلاغتنه حیران قالدم بعده قرائتنه کتابتندن متقاعد خیری افندینك اول منظومهٔ مرغوبه اوزرینه انشا ایتمش اولدیغی تخمیس نفیس مشهودم اولدی، حاوی‌اولدیغی دررالفاظ غریبه وغرر معانیٔ عجیبه ایله اویله متأثر اولدم‌که معمورهٔ دل ویران انوار شوق وغیرت وفیوضات ایله‌طولدی کندی کندیمه خطاب ایدوب : شوفاضل پاشادینلن احمق بوشناق ضیا بکك اوروپایه‌عزیمتی هنگامنده نظم ایلدیکی قصیدهٔ‌معلومه ایله مقام‌عالیٔ صدارتعظمایه اخلاصنی‌اعلان ایتمکله ازمید متصرفلغنه نائل اولدی خیری دخی برایشه یرامدیغی حالده بشیبك غروش تقاعدیه معاش ایله‌خانه‌سنده اقامتله دعای‌واجب الادای جناب صدر عالی قدره مواظبت ایتمکلده ایکن ضیا بك ایله کمال بك وسعاوی افندینك عزیمتلری ایچون تاریخ سویلیوب اثبات مدعای انتساب ایلدی ، یان‌که هیچ دکرم اولمدیغی حالده بورتبه‌یه بومأموریته اوذات عالی همتك عنایت مخصوصه‌سیله نائل اوله‌یم ، خصوصیله عصرك شاعر ماهرلرندن بولنه‌یم ، وقتیله ضیا بکك ترجیع بندینی شرح ایده‌یم‌ده شمدی المدن برایش گلمز کبی اوتوره‌یم بونه حیوانلق دیدم ، همان خامهٔ مشکین علامه‌یی دست‌همته آلدم و صلات

فجری واوراد معتاده‌می بعدالادا روحانیت‌بیره متوجه قالدم ، اول انده ظهور ایدن تجلیات معنویه‌دن نظم یرینه نثر وادیسنه سلوك خیر اوله‌جغی استدلال اولنمغله یعنی انلره نظم جهتی ویرلدی‌ایسه بزه‌دخی نثر فیضی ویرلدی همان منظومهٔ مذ کوره‌نك تخمیسی ایله برابر شرحنه خامه جنبانِ ابتدا اولدم .

امیدوارمکه‌سرزدهٔظهوراوله‌جق خطیئاتم‌اول منبع لطف‌ومرحمتك مجلس فیوضات انیسنده‌مقرون عفو وعنایت اوله‌رق قصورم‌اغماضه باغشلانور وسینهٔ‌مفخرتم مرصع‌نشان‌ذیشان‌ایله شعشعه‌لنور . والله‌الموفق وعلیه التکلان .

حبذانصر همایون بدیع‌الاحوال . نعمذا فتح بشارت علم فرخفال
دیسه‌عقبا‌حبذاسزاغبطه‌ایله‌رستم‌زال بارك‌الله‌ذهی کوکبهٔ عال العال
لو حش‌الله عجب نصرت وفیض واقبال

ابتـدا ، قاموسده برهانده بولنمـدیغندن ظن عاجزانه‌مه کوره کلدانی یاخود فرانسزجه اولمیدر معنـاسی ایسه او لسـانلره واقف ایچون حفی دکلدر (نصر همـایون) اغلب احتمال ترسـانهٔ عامره‌ده مرسانشین تعطیل اولان اسکی بکلك‌سفینه‌لردن برینك اسمی اولملیدر (بدیع‌الاحـوال) قاسم ایله بدیع داستـاننی اوقویانلرك معلومیـدر (نعمذا حبذانك اشیدر (فتح) فح یفتح اولیجی بابدندر (بشارت) غایت چرکین وقورقنج چهره‌لی معناسنه‌درزیرا بزم قوجه والده برینه طارلدیغی زمان بشـارت دیه ذم ایدر (علم) قاموسـك واقولینـك بیانلرینه کوره بك چوق معنـایه دلالت ایدوب بوراده طـاغ تپه‌سی معناسی مراد اولنمسی بجادر زیرا کرید فتوحاتی طاغ تپه‌لرنده‌ایدیلان

عبارتله حاصل اولدی (فرخفال) کور کفال وزننده لغات عربیه‌دندر اکرچه (فر) زینت معناسنه‌ایسه‌ده (خفال) کله‌سی کتب لغاتده بولنه‌مدی ، انجق ناظم تحریر بومنظومه‌یی فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن وزنی اوزره نظم ایدرکن شو مصرعده هرتصلسه‌تقطیعه رعایت ایتمامش اولمغله من غیر حد اخطار اولنور . (عقباده سزا) دنیاده بلا وزننده معناسی معلومدر (غبطه) حسدك اهونیدر (رستم) مشهور ایران پهلوانیدر . (زال) رستمك پدریدر ، شهنامه مطالعه ایدنلر بیلورلر (بارك‌الله) جمله‌ٔ تبریکیه‌در ناظم تحریرك ظفر نامه‌سنی بوجمله ایله ابتدا ایتمسی نه صنعتدر (زهی) عجب معناسنه (کوکبه) کوکب عزنجه یلدیز دیمك اولدیغندن آخرنده‌کی علامت تأنیثه نظراً بسیللی کوکبه زهره‌نك اسمی اولمیدر . (عال) عالی پاشا حضرتلرینه اشارت اولوب وزن ایچون یاخذف اولنمشدر (العال) آنك مکرریدر (نوحش) بو دخی اسکی لغتلردن اولمیدر دیکر کله‌لر معلوم « خلاصهٔ معنی » عالی پاشا افندمزك سطوت وشجاعتی بدیع ایله مساوی ووقار ورزانتی نصر همایون قالیوننك مهابتنه معادلدر هر نقدر طاغ تپه‌لرنده او بشارت یوزلی روم پالیقاریالری مقابله‌یه نصدی ایتدیلر ایسه‌ده ینه‌رستم زال عقباده دیسه سزادر نه‌یی ؟ اشته شو مطلع مقیده‌یی بارك الله ماشاالله عالی پاشا حضرتلرینك طالع مکارم مطالعی زهره یعنی یلدیزی دیشیدر عجبا نصرت وفیض واقبال دها نصل اولور ؟

ایشته تاریخ سلف لازم ایسه بحث ایتمك .
سطح عالمده نیجه معرکه کچدی کرچك .

یوقدر متفقاً یرده بشر کوکده ملك
حق بو کیم کورمدی آغاز ایدهلی دوره فلك
بویله برفتح وظفر بویله شکوه واجلال .

(تاریخ سلف) یرینه تواریخ اسلاف دینلسه ها جمعیتلی اولوردی لکن وزن بوزیله‌جق (بحث ایتمك) هیچ کمسه‌نك خاطرینه بو یولده بحث ایتمك کلیه‌جکندن ناظم تحریر حضرتلری بومصرعی سوز اولسون ویاخود قافیه طولسون ایچون سویلمش اولملیدر (سطح) خانه‌نك دوشمه تخته‌لری محلی معناسنه (معرکه) محاربه وعربده معناسنه اولمق کرك . کچدی وکرچك کلمه‌لرنده‌کی جناس ارباب معانی‌یه بدیهیدر (متفقاً) عربجه مفعول مطلق اولوب بالاتفاق دیمك ایمش . (یرده بشر) (کوکده ملك) جمله‌لرنده‌کی تناسب محتاج بیان دکلدر (آغاز) باشلامق معناسنه اولدیغی بوهانده محرردر (شکوه) عظمت دیمك اولدیغی‌یه برهانك شهادتیله ثابتدر ، دیکر کلمه‌لرك معنالری معلووم . خیری وفاضل شو بش مصرعده اول قدر معانیٔ لطیفه درجنه موفق اولمشلردرکه ادراکی هرکسك استعدادینه کوره‌در اما فقیرك استخراجه کوره (خلاصهٔ معنی) ایشته اسلافك تاریخلرینی وقوعه‌لم لازم ایسه بحثده ایده‌لم عالمك دوشمه تخته‌لری اوزرنده کرچکدن چوق محاربه‌لر کچدی ، اما بوسوزی یرده‌کی بشرلر کوکده‌کی ملکلر سویلرلر ، نه‌دیرلر ؟ فلك دونمکه باشلادیغندن بری بویله مظفریت بویله‌عظمت بویله کورولدی کورمدی های های !

یرکوکه کوکده یره ایلدی دهشتله نگاه ،
حیرتندن ارادی هر بری برجای پناه ،
ایتدی سکان سموات وزمین ناله وآه
لرزه صالدی فلکه نعرهٔ حیاك الله
رعشه ویردی کره‌یه غلغلهٔ یامتعال

(یرکوکی) طونه‌نك قارشو ساحلنده برقصبه‌در (کوکده) کوك یوزنده دیمکدر . (دهشت) علومیا قورقو معناسنه (نگاه) کوز سوزه‌رك باقمه (حیرت) شاشقنلق (جای) برنقطه ایله اولور ایسه چایمقدن امر حاضر ، اوچ نقطه‌لی اولور ایسه ایرمق ویاخود قهوه کبی ایچیلان معهود یاپراق ، ارتق بوراده ناظم تحریرك مرادی هانکیسی اولدیغی معین اولمدیغندن قرینه ایله اویمله‌ر (پناه) صیغینه‌جق محل (سکان) سکنك جمعیدر کوپکلر دیمك نته‌کیم فرهنك شعوری کوستریر (سماوات) عربجه کوکلر دیمك (زمین) یریوزی معناسنه (ناله) اغیره‌رق چاغیرمق نته‌کیم ضبطیه‌لر حبسخانه‌ده برمجرمی سو - یلاتمك ایچون قرباج ایله دوکدکلرنده بوحال چوق کره وقوعه کلور (آه) ترکجه فلکك کوروکی تعبیر اولنور . (لرزه) هرزه وزننده تترمك (نعره) طلومبه‌جیلرك ایکی قاپولیده چاقوب چاقوب عشق طومالدقده طنه‌لر کبی باغرملرینه اطلاق اولنور . (حیاك الله) جملهٔ عربیه‌در . الله جانکی السون معناسنه الله سنی دیرلتسون معناسنه‌دده کلور ایمش صکردن تحقیق اولندی (رعشه) لرزه کبی . (کره) یوارلاق (غلغله) محبوسلرك حبسخانه‌دن برآوازایله آچلقدن اولیورز دیه باغرشملری

کبی شماطه معناسنه . (یامتعال) بوندن کی عالی پاشا حضرتلرینک اسمی مخوندر (خلاصهٔ معنی) برکوکده بریسی چای ایچمش یاخود بر یشدن جایمش وعلی قول برچایدن کچیورمش هوا شمشکی اولدیغندن کوك یوزینه باقغه قوبقش ، صکره یریوزنده کی کوپکلر باغیران اطرافنی صارمش ، حریف صیغینه جق یر بولامامش الله جانکزی السون دیه رك باغیروب چاغرمش نهایت تتوه یه رك بر یوارلق طاش یقالامش عالی پاشا حضرتلرینك روحانیتنه صیغنه رق آتمش قورتلمش .

ایدەلم دقت ایله جمله تواریخه نظر ، مطلع شرقدن اقصای اقالیمه قدر کرچه کلدی نیجه صاحب حشم وفتح وظفر ، کمسه لر اولمدی بو فتح مبینه مظهر

نه سکندر نه هلاکو نه سزار وانیبال

(دقت) دقیقه دن مأخوذدر ترکجه سی اینجه الهیوب صیق طوقومه معناسنه بو عبارەده بیان اولنان مآل دخی دقایق رقایقدن اولمغله ناظم دقیق بو لفظ ایله نیجه معنای دقیقه ارشاد بیورمشدر (تورخ) تاریخلر دیمك (نظر) عربجه باقق دیمك ایسه ده اصطلاح اهل طریقده ذات معناسنه ده مستعملدر مثلا نظریکز دینورکه ذاتکز دیمکدر ، بو مقوله حقایقه وقوف طریق علیه یه انتساب ایله خلوتلرده چله لره موقوف اولدیغندن ناظم نحریرك اهل حال اولدیغنه بو تعبیر دلالت ایدر (مطلع) بر منظومه نك اولکی بیتنه دینور مثلا یونس حضرتلر نلرینك مشهور نظم متصوفانه سنك مطلعی بودر (چیقدم اریك دالنه ییدم آنده اوزومی) الی آخره (اقصا) اقصاق مخففی اولمق محتملدر (اقالیم) اقلیملر دیمکدر (قدر) معلوما قضانك ارقداشیدر (کرچه) کرچك دیمکدر (حشم) خشم ایله بر یازیلیر فقط حانك

نقطه‌سی بوقدر (فتح مبین) معلوم (مظهر) رفاعی تکیه‌لرنده نوبه وقدوملر ایله برابر چالدقلری زیللره دفلره اطلاق اولنور (سکندر) الفسز اوله‌رق اسکندر مخففی اولوب تلمیح لطیفی شاملدر نتکیم شاعرك (. . دینلمش بو آینهٔ سکندر ایمش) بیتنده واقعدر ، (سزار) غالبا خزار وزننده بیلمم کیملك اسمیدر (انیبال) ایمال وزننده بوده بیلدیکم بر شخص دکلدر . (خلاصهٔ معنی) ارباب دقتدن بر ذات اقصاق سماعی بولنده بر چوق تاریخلر سویلمك ایچون قلمی الینه آلوب بر مطلع یازمش صکره هر نه سببه مبنی ایسه کرچکدن خشمه‌کلوب حدتندن مظهر چالمنه باشلامش اسکندر ایله هلاکو وکیملر اولدیغنی بیلمدیکم دیکر ایکی آدم ده بو حاله متحیر اوله‌رق قالمشلر . بو بیتدن مقصود اکلاشیله‌مدی .

صفدر صفشکنی بویله کرکدر صدرك
اولمدی شمدی‌یه دك فاعلی هیچ برغدرك
نامنی ایلدی تجدید غزای بدرك
آفرین همتنه آصف عالی قدرك
اولدی شایستهٔ توفیق جناب متعال

(صفدر قپو چوقه‌دارلری اسکیلرندن بر ذات عثمان صفدر افندی دیرلر بوراده امر بجه صدرك فاعلیدر برده مخدوم درایت موسومی واردرکه بر زمانلر اوندرهٔ سفارتی معیتنده بولندی اسمی (چاچرون سرمد) در (صفشکن) بر قاریشیق کلمه اولوب نه دیمك اولدیغنی بیلمك استینلر لغت عثمانیه‌یه مراجعت بیوره‌لر .

(فاعل) فعل یفعل دن اسم فاعل (عذر) (بویله) شویله‌نك عینیدر (کرکدر) فلکدر وزننده بر لفتدر .

(صدرك) يعني مقام صدارتك ديمكـدر زيرا هيئت دولت بر انسـانه تشبيه اولندقده باشي تحت سلطنت كوكسي ده مقـام صدارت اولور . حقانيت خلافنده معامله معناسنه (غزاي بدر) سيرلرده مصرحدر (آفرين) فرانسزجه ده كي براوونك فارسي ترجمه سيدر (آصف) حضرت سليمانك وزيري ايمش (عالي قدر) عالي پاشا افندمزك قدر وقيمتلرينك يوكسكلكنه اشارت (شايسته) جاريه اسملرندر (توفيق) ادبلي ادبسز برچوق ذواتك اسمي اولوب بوراده هانكيسي مراد اولنديغي (معنى الشعر في بطن الشـاعر) مثلنجه يالكز ناظم تحريره معلومدر (جناب) بو اسمده عصر سابقده رجالدن بري وار ايمش ؛ غايت چيركين ايمش برالاي كوني رجال دولت دبدبه لريله تشريفـات اوزره كيدرلر ايكن فقيره برخاتون صـدقه دلنيله حالت افـندي مرحومك يانـنه صوقيلوب بويني بوكه رك (اه سني پادشـاهه شيرين كوسترسون) ديو دعا ايتمش حالت افـندي قادينه برايكي التون صقشديروب (قادين بودعايه بنـدن زياده شوكيرودن كلان ذات محتاجدر) ديو جناب افندي يي كوسترمش (خلاصهٔ معنى) صفدر افندي فاعل صدر ايسه ده كمسه يه غدر ايتمامش . مشركلرله محاربه ايدرك غزاي بدرك نامني تجديد ايتديكندن عالي پاشـا حضرتلرينك كريدن عودتنده هركس (براوو) مقامنده الچرپمشلر بوكورلتيده شايسته قادينلر توفيق بكلر توفيق افنديلر دخي بولنمش حتى جناب افنديـنك روحانيتي بيله حاضر ايمش .

موج اوروب قنديه برجنده مظفر علي

اوروپا اولدي دل اشفتهٔ حسن رقمي

چونکه برخدمت ایدی دولتنه ملتزمی
کریدی الدی کیری همت سیف وقلمی
خلقنه کلش ایکن دایه استقلال

(موج) دالغه معناسنه (قندیه) کریدده صابون چیقان مملکت که دکز کنارندهدر موج ایله قندیهنك مناسبتی اربابنه غیرخفیدر (بورج) قلعهلرینك چیقندیلی یرلری (مظفر) ظفر یظفر تفعیله بابندن مفعول وبرنفرك اسمی اولمق کرکدر (علم) معلوم (اوروپا) بر نوع مخصص اوزره کسلمش صاچ معناسنه ، اوروپاسنی کسدیردی تعبیری مشهوردر (آشفته) یوزی آچلمش یعنی فاحشه (حسن) کوزلك (رقم) حساب اشارتلری اوچنجی مصرعك فاعلی مستترعالی پاشا افندمزدر غفلت اولنمیه (کرید) آق دکزده برآطهدر برقاچ سنه اول یونانستانه الحاق سوداسیله اهالیء خرستیانیه ایاقلانمش وبونلرك اصلاحی ایچون اول امرده مصطفی نائلی پاشا وصکرهدن سرداراکرم عمرپاشاارسال اولندیغی حالدهبروجهمطلوب ایش کورهمدکلرندن ذات حضرت صدارتپناهی بالذات احتیار مشاق سفر ایدوب کیتمش ایدی ؛ نته کیم بومألده بیتلرکله جکدر (همت) اورته اویونلرنده ترکهجیقان دکل بوراده عادتا اقدام ودلخواه معنالرینهدر (سیف) قلنج (قلم) یازی یازدیغمز قامش (خلق) بوراده مخلوقات معناسنه اولمیوب بلکه اهالیء خرستیانیه دیمکدر (داعیه) دعا ودعوا مادهلرندن فاعلی مؤنثدر (استقلال) باشی باشنه اولوب قاریشوب کوروشن اولمامق معناسنهدر (خلاصهء معنی) برفورتنه کوننده دکزدالقالنور ایکن قندیه قلعهسنك بورجنده

نوبت بکلیان برنفر اوروپاسنی کـدیرمکی قوروب بسبالی بربر دکاننه کیدر ایکن (بینده بورا-ی مخذوقدر) بر آشفته‌یه راست کلوب حسننه عاشق اولور درحال طالعنی یوقلا-ق ایچون رقم دوکر ظاهراً نفرك منجملکی‌ده اوللیدر بوارالقده دولتنه برخدمت ایتمك التزام ایدوب اشفته‌یی براقور رقم دوکدیکی قلم ر الده وسیف صارم دیکر الده اولدیغی حالده کریده برهجوم کوسترر کیرو الور بوده بر زمانه‌کی آرید خلقی باشلی باشنه اولمق سوداسنده بولنورلر رهی غیرت .

دولتی حسن اداره ایسه مقصود ومراد، اکابك مانع ایمش کثرت امصار وبلاد

ایتدی بوقاعدهٔ حکمتی کندی ایجاد ، دولتی ایلدی براویله بلادن ازاد

یوقسه بك مشکل اولوردی شوزمانده احوال

(دولت) دول ماده‌سندن مأخوذدر دولتلرك عدم بقاسی بوندن اکلاشیلور بزده دولت عالی پاشا افندمزك وجود لازم الموجودندن عبارت اولوب پادشاه یاخود ملت فلان هپ انك یوزی صویی حرمتنه طورور (اداره) چویرمك معناسنه‌در دولتی چویروب دوندیرمك قوللانلمق دیمکدرننه کیم شاعرك (آسیاب دولتی بر ضررده اوله دوندرور) نظمنده واقع اولمشدر (مقصود) هرکسك بیلدیکی صراف مقصود دکلدر (مراد) معاذه مراد رئیس خاطره کلسون (امصار) مصرلر دیمك ایسه‌ده اسکندریه‌نك یاننده‌کی مصردن باشقه‌سی معلوم اولمدیغندن استنباط عبیدانه‌مه کوره بوراده مملکتلر معناسنه قوللانلمش اوللیدر (بلاد) بلده‌لر (قاعده) هرشیئك اوتوراغنه دینلور ایسه‌ده بوراده اصول معناسنه اولمق کرکدر (حکمت) بر فلك اسمیدر ، لکن بنده کزك وقوفم اولمدیغندن تحقیقاته کیریشه‌مدم معذور بیوریله (ازاد)

قورتارمق (احوال) حالك جمعی (خلاصهٔ معنی) اكر بر دولت يولنده چوريلوب قوللانمق ايسته نيلور ايسه ممالكنك بر چوغنی قيرقوب دائره سنی كوچلتمليدر زيرا عالی پاشا افندمزك آرای صائبه‌لرنجه دولت عليه‌نك حسن اداره‌دن محروميتی مجرد مملكتك وسعتندن وطاغنقلغندندر ، مثلا بونك بر طاقم يرلری دها طرح اولنوب يونان دولتی كبی بر هيئت مظلومه‌يه كيرسه البته شمديكندن دها اعلا اداره اولنور ايشته بو كلام حكمت انجام اول منبع كمالاتك كندی اختراعندن اولوب اندن اول بر كمسه سويلامشدر وبو قاعدهٔ حكمته مبنيدر كه كرك اداره مخصوصه شكلنه قويوب او بلايی دولتك باشندن قالديردی اكر بويله ايتمامش اولسه دولتك حالی پك يمان اولوردی . اليوم دخی مملكتين ، صربستان ، قره طاغ ، مصر ، عربستان ، بلغارستان طرفلرنده آثار سوء اداره ايله درلو قاريشقلقلر كورلمكده ايسه‌ده همت عليهٔ حضرت صدارتپناهی ايله ياقينده بو بلالردن دخی دولتك قورتلمسی شبهه‌دن ازاده‌در . (چه غم ديوار افترا كه باشد چون تو پشتيبان) .

صيجاجق خلوت ايكن جاريه‌لر ايله بری ، طرفه كويالق ايدركن كيجه‌لر بنده‌لری بی سبب ترك ايدرك بويله حضور حضری ، اختيار ايلدی بو قشده‌شو مشكل سفری

بوقسه كيم ايتمش ايدی كنديسنی استثقال

(صيجاجق خلوت) حماملرده اولور معلومدر نته كيم صغوق خلوت بعض تكيه‌لرده بولنور (جاريه‌لر) بوندن چند سنه مقدم چركسلرك ممالك عثمانيه‌يه هجرت ودخالتلری ووكلای دولتك حسن تدبيری ايله صامسون وطربزونده آچلقدن وعريانلقدن وخسته‌لكدن

وسفالت وذلتدن قیرلدقلری اثناده عالی پاشا افندمزك كوندرمش اولد ـ
قلری بندكانی واسطه‌سیله اناسز باباسز قالمش وبش اون غروشه آلنوب
حرم دائره‌لرینه طولدیرلمش اولان بیچاره‌لر معناسنه‌در قیش هوسمنده
دائما مابین دائره‌سنده حمام صیجاجق اولمقله ولی نعمت افندمز اوراده
كاه دلی قانلی كاه بیقلی بنده‌لری وبعضاً دخی جاریه‌لریله اكلنورلر (طرفه)
بوراده قشر مقابلی دكلدر سلف عاجزی اسماعیل پاشا ایوسندن اكلاز
(كویا) صانكه معناسنه اولیوب سویلیجی دیمكدر (بنده‌لری) وهبی
ملا ، صائب بك ، بللوری محمد افندی ، عمر فائز افندی ، خلیل بك ،
مصطفی فاضل پاشا وامثالی بندكاندر كه اكثر كیجه‌لری بزم خاص حضرت
ولی نعمیده مصطبه نشین عیش ونوش اولور وكله‌لر قیزدقده كلخن
بكلرك حجاب ایده جكی ادبسزلكلری ارتكاب ایله ذات عالی بی اكلندیررلر
(حضور حضر) مشاق سفر مقابلنده‌در (اختیار) بوراده
كنج مقابلی دكلدر (مشكل سفر) دولتك وابوریله قیش
موسمنده كریده كیتمكدر (استثقال) بر آدمی ثقیل عد
ایدوب دفعنی آرزو ایتمك معناسنده‌در زیرا استفعال بابنك سیبنی طلب
ایجوندر ، (خلاصهٔ معنی) اول وجود نزاكت آلود اكثریا حمامك
صیجاق خلوتنده جاریه‌لر ایله ذوق وصفایه الشمش وهر كیجه بر طاقم
دالقاووقلرك تحف سوزلرینه كولوب اكلنمكی معتاد ایتمش وهیچ كمسه
كندوسنی استثقال ایتمامش وبر سبب دخی كوز نمامش ایكن بو قدر
حضور وراحتی براقوبده قیش كونی كریده عزیمت بیوردیلر نه
فداكارلق !

قشلهٔ فكری اولوب جیش ظفرله مملو ، قلعهٔ ذهننه اندیشهٔ فتح ایتدی غلو

قلنجی چکدی قنندن دیه‌رك قنده عدو ، بونه غیرت نه حمیت نه شجاعتدر بو
هیچ کورلمشمی تواریخ سالفده امثال

(قشله) معلومدرکه عسکرك جمعیتله اقامت ایتدکلری محله دینور
لکن ذات عالینك وسعت فکریی بر قشله‌یه تشبیه براز کوچوك کلور
ایسه ده بحث حربه متعلق اولدیغندن ناظم تحریر معذور طوتیلور ،
(جیش) جیم عربی ایله دریا عسکر معناسنه زیرا جیم فارسی
ایله اولسه .... حاشا ثم حاشا (مملو) طولو معناسنه‌در (قلعه) اثنای
حربده دشمنك هجومندن تحفظ ایچون یاپیلان دیواره دینور حضرت
ولی نعمتك ذهن مبارکنی قلعه‌یه تشبیه متانت عقلنی مدح دیمکدر .
(اندیشه) کل ایشه وزننده افکار معناسنه‌در (غلو) هجوم معناسنه
(قین) قلنجك محافظه‌سی (قنده) نرده معناسنه دلالت ایدر ادات
استفهامدر املای قدیمده قان کلمه‌سی الفسز یازلدیغندن عدو وقنده
تعبیریله قلنج وقین کلمه‌لرینك تناسبی ا باب بدیعه‌قانلر قشاندیرر (غیرت)
قسقانجلق معناسنه‌در حقا اول ذات عالینك غیرتی غیور بغدادی کبی
دیللرده ضرب مثل اولمغه شایاندر (حمیت) اسیرکه‌مك معناسنه‌در .
فی‌الحقیقه اول منبع مرحمت وشفقتك حمایت اجنبیه‌ده بولنانلر حقنده
شیمهٔ لطف وحمیتلری امور معلومه‌دندر (شجاعت) ترکجه‌ده یکیتلك
دیمکدر . او پهلوان مهابت بنیانك مجبول اولدیغی صفت بسالت وقهرمانی
کرید محارباتنده کوستردیکی آثاریله ثابت اولمغله ناظم تحریرك بو توصیفی
مبالغهٔ شاعرانه‌یه حمل اولنه‌ماز (امثال) مثلك جمعیدر اشلر دیمکدر
(خلاصهٔ معنی) ذات حضرت صدارتپناهینك فکر عالیلری بر واسع
قشله‌یه بکزرکه ایچی عین ظفر اولان عسکر ایله طولودر . وذهن

رصینلری دخی برقلعهٔ سنکنه مماثل اوله‌رق بوقلعه‌یه فتوحات‌افکاری دشمن عسکری کبی هجوم کوستردی ذات‌عالیلری بو حالی کورنجه‌همان قیلیجی قینندن چکوب دشمن نره‌ده‌در دیه‌رك یوریدی امدی مدت عمرنده قلمتراشدن بشقه کسیجی برشی النه الامامش ، آلای کونلرنده آتیلان طوپلردن ماعدا اواز حرب ووغا ایشتمامش برذاتك بوحرکتی محل تحسین دکلیدر ؟ بوکا غیرت دینمزمی ؟ حمیت دها نصل اولور ؟ شجاعت بوندن بشقه بر شیمیدر ؟ تواریخ اسلامده هیچ بونك اقران وامثالی کورلمامشدر .

تن نازنده‌سی نه نازك ایکن پکده نه‌قارت
کندینه مانع عزم اولمدی کانون ایله‌مارت
اکا نسبتله جباندر شجعان اسپارت
عسکره‌ویردی‌قوماندانی مثال بوناپارت
کرچه کیم کلمدی هیچ سلسله‌سنده جنرال

(تن) تن‌تن اویونی دکل‌تن تننا ضرب موسقیسیده دکل بوراده عادنابدن معناسنه‌در (نازنده) نازلی ومطبوع معناسنه (نازك) قیویق دوکوك دیمکدر (قارت) نازکك مقابلیدر اثوابی حضرت ولی‌نعمت کبی (عزم) عزیمت معناسنه (کانون) معلوم‌که ایکی آیك اسمیدر عجبا ناظمك بوراده مرادی کانون اولمی یوقسه ثانیمیدر ؟ (مارت) شباطدن‌صکره کلان آیدرکه قیشك صوکلریدر (مارت قاپودن‌باقدیرر قازمه کوردکجه‌دیرر) مشهور مثلدر (جبان) عربیافیمبی‌ایللی‌قورقاق معناسنه‌در زیرا جیم فارسیله اولسه یاقیشیق المز (شجعان) شجیع جمعیدر یکیتلر دیمك (اسپارت) بزم اناطولیده‌کی اسپارته دکل

یونانستانده برشهر قدیم اولوب اهالیسی شجاعتله موصوف ایمش دیورلر (قوماندا) حرکات عسکریه ایچون ویریلان امر معناسنه خاص دور سلام دور کی (بونا پارت) الیوم فرانسه ایمپراطوری بولنان اوچنجی ناپولیونك عموجه‌سیدر فرانسه‌نك اولکی بیوك اختلالنده تقرر ایدوب جمهور ریاستنه کچمش ایدی صکره بر زمین ایله ایمپراطورلغی یقالادی نته‌کیم شمدیکی ناپولیون دخی انك اثرینه اتباع ایله بوندن یکرمی ایکی سنه اول جمهور ریاستنه کلدی مؤخراً حیله ایله ایمپراطور اولدی هرنه ایسه بوناپارتك محاربانده ادارهٔ عسکریه ایتمسی مشهوردر (سلسله) زنجیر معناسنه ایسه‌ده بوراده مجلس صدارتپناهیده بعضاً اوینانان زنجیر اویونی مراد دکلدر نسل وسلاله دیمکدر (جنرال) فرانسزجه عسکرك بیوك ضابطی معناسنه (خلاصهٔ معنی) اول پروردهٔ نازه نعیمك وجود نازنینی نه اون سکز یکرمی یاشلرنده‌کی برمحبوب کل تن کبی یومشاق ونازك ونه‌ده التمش یتمش یاشلرنده‌کی برمعتوه کوبلی مثللو فانی وقات اولدیغی حالده بوکانون اولدر یاخود ثانیدر یاخود مارتدر قیش موسمنده دکزك حالی تهلکه‌دن خالی اوله‌ماز فلان کبی مطالعه‌لر اصلا کندینك کریده عزیمتنه مانع اوله‌مدی دیمککه اکا نسبت اولور ایسه اسپارته‌نك یکیتلری بك قورقاق حکمنده قالورلر زیرا انلر بویله برحرکت شجیعانه‌ده بولنه‌مازلر فضله اوله‌رق او نزاکت وجودی ابا واجدادی ایچنده هیچ برجنرال کلدیکی ایله‌برابر کرید محاربانده بونا پارت کبی عسکره قوماندالر ویردی معلومدرکه پدرعالی کهرلری بفچه قاپوسی قاپوجیسی ایدی حتی اوراده‌کی اودونلق محلی خی بدرلرندن کندولرینه

عودت ایکن کچن یتمش اوچ تاریخنده کمرك یاپلمق ایچون وعرصه‌نك
دولتجه لزومی کورلدکده وت یوروب اوچ بیك کیسه‌یه اهدا
وتقدیم ایلدی .

یکرمی بش قطعه سفینه ایدی حکمنده قید
طوتدی بر روم واپورین برسنه اقدامه بدل
هیچ بحریه‌دن آگاه دگلکن اول
ویرمدی بلوقه‌ده شان دونمایه خلل
انکلیز دولتنه اولسه سزادر امیرال

(فیدل) حیل وزننده صادق معناسنه فرانسزجه بر لغت اولدیغنی ضبطیه ترجمانلرندن عاجزانه تحقیق ایتدم فقط ناظم تحریر اون طقوزنجی بیتده اعتراف ایتدیکی وجهله اوروپا کورمامش وفرانسزجه اوقومامش اولمسی جهتیله بو لفظی مطیع وفرمانبر معناسنه قوللانمشدر (تجاوز الله عنه) (روم واپو-ری) ارقادی نامنده‌کی معهود یونان واپوریدر که شیره‌ده تشکل ایدن جمعیت معانه‌نك کرید اشقیاسنه کوندردکلری اسلحه وذخائر وعسکری برسنه‌دن متجاوز طاشیدی حالبوکه قوجه دولت عثمانیه‌نك یکری یکرمی بش پکلك واپورلری ایسه اطه‌یی بلوقه‌یه المشلر ایدی (بحریه) فنون فیدله بوننله (آکاه) یکی عثمانیلیردن اولان معهود آکاه افندی دکل (آبلوقه) قاپلوجه وزننده بر محلك اطرافنی چویروب تحت محافظه‌ده بولندیرمق حالیدر (امیرال) حاضر آل وزننده فرانسز-جه ایمش ، سفن حربیه آمری معناسنه ، بعض ترجمانلرك تحقیقاتنه کوره ده (امیرالماء) ترکیبندن غلط ایمش (خلاصهٔ معنی) اول واقف جمیع فنون وعلوم یعنی عالی پاشای معارف ملزوم حضرتلری کریدك

فتح واصلاحنه تحریك چرخ عزیمت بیوردقلره کرید اطه سی یکرمی بش قطعه دونمای همایون ایله ابلوقه تحتنده ایدی مع مافیه ارقادی واپوری روسیه وایتالیا واپورلری ویزر ویزر ایشلر واشقیای جزیره یه مهمات کتوررلر ایدی نهایت برسنه اقدام تام واهتمام مالا کلام بیوروب مذکور واپوری اله کچورمکه موفق اولدی وبو مظفریت فوق العاده ایله دونمانك شانی خللدن وقایه ایلدی امدی مدت عمرنده بوغاز ایچندن بشقه دکز ، قایقدن بشقه کمی کورمامش بر ذات مجرد همت ودرایتی ایله بویله برنصرت جلیله یه موفق اولور ایسه انکلتره دولتنك سفائن حربیه سنه امیرال اولمغه لایق اولملزمی خصوصاً انکلیز دونماسی امراسنك علوم بحریه ده هرملتدن زیاده مهارتلری درکاردر شوقدرکه انلر مکتبلرده مدمدت یده تحصیل ایله اوغراشه رق قرق اللی سنه ده امیرال اوله بیلیرلر ولی نعمت ایسه استعداد مادر زاد ویاخود محض توفیق رب بی انداد ایله بومرتبهٔ کماله واصل اولمشدر . دولت علیه یه نه سعادت !

٢٥

چونکه هر کارده ترجیح اولنور شراخف ،
ایتدی حکام مسلمانه نصارایی حلف
تیر طعنه بو سببدن اوله ماز ذاتی هدف ،
واقعا خیلیجه جان خیلیجه مال اولدی تلف
ایتدی اما که جزیره شرفن استحصال

(شراخف) اك زیاده خفیف اولان شر ومضرت معناسنه (حکام) مامورین ملکیه وشرعیه المق کرکدر (نصارا) خرستیان معنا سنه اسکی

تعبیردر نزاکت عصریه ایجابنجه شمدی قوللانیلماز. (خلف) یرینه کلن معنا سنه‌در که ایکی درلو اولور یاخیرالخلف یاشرالخلف بوراده اولکی مصرعده‌کی شر قرینه‌سیله ایکنجی صورت مراد اولنمش اولملیدر (تیر) اوق (طعن) ذم معناسنه (هدف) اوق وقورشون آتوب اورمق ایچون وضع اولنان نشان (واقعا) فی الحقیقه طوغریسی معناسنه مفعول مطلقدر (جزیره) بوراده کرید اطه سی دیمکدر (استحصال) اله کچورمك معناسنه‌در (خلاصهٔ معنی) اول مصلح مصالح عالم عالی پاشای محترم خضرتلری کریده وصوللرنده خرستیان اهالینك خلاصهٔ شکایاتندن بری دخی باب عالینك انتخاب ایدوب اورایه کوندردیکی مأمورین ملکیه وشرعیه‌نك ارتکاب و ارتشالرندن طولایی حقوق عبادك پایمال اولدیغنه دائر اولمغله کرید جزیره سنی متعدد سنجاقلره تقسیم ایله بر طاقنه خرستیاندن متصرفلر تعیین ومحاکم شرعیه یرینه‌یاپاسلر ووکلای ملت ایله مختلط مجلسلر تشکیل بیوروب شر خفنی ترجیح واختیار ایلدی لکن حقایق احوالی بیلمیان بر چوق متعصبلر شاید بواجرا آتدن طولایی کندیسنه لوم وطعن ایتمك کبی بر تصورده بولنورلر ایسه انلره جواب ویریلورکه فی الحقیقه شو کرید مسئله‌سنك بدایتندن نهایتنه قدر ایکی سنه ظرفنده عسکردن واهالیدن محاربه ـ لرده وخسته‌خانه‌لرده وسوقاق ارالرنده وویرانه‌لرده سکسان یوز بیك جان تلف اولدیغی وینه شومدتده مهمات نقلیه‌سنی، واپورلرك کمور مصرفلری وکرید اهالیسنك اوغرادیغی زیانلر واویوزدن خزینه‌یه ترتب ایدن مضرتلر وبعض بندکانه ویریلان نشانلر ورؤسای اشقیادن بعضلرینی جلب ایچون اعطا بیوریلان احسانلر واوراده کیجه‌لری

حافظ پاشا ، محمود بك وسائر خواص بندگانك مجلس صدارتپناهیده قومار ایله تلف ایتدكلری اقچه‌لر طوپلانسه یكونی برملیون كیسه‌یی تجاوز ایتدیكی دركار ایسه‌ده كرید جزیره‌سی دخی اولكی حال مسكنتده قالیوب حرستیاندن متصرفلر وحاكملر یاپیله‌رق واهالیٔ خرستیانه‌نك اهالیٔ اسلامیه‌یه اولان دیونی وویركو واعشار ورسوماتدن طولایی خزینه‌یه اولان بورجلری رهین اسعاف اولدقدن بشقه چند سنه ویركو ورسوماتدن دخی عفو بیوریله‌رق بر شرف جدید كسب ایتدیكی دخی محل انكار دكلدر .

حیفا كه قبرس اطه‌سی دخی جسامتده كریددن آز دكل ایكن اهالیسنك اهل عرض اولمسی اورایی بو شرفدن محروم ایتمكده‌در .

ذات حیدر شیمی عزم ایده‌لی بو سفره ،
باش كسرلر قلیجی نامنه جمله كفره
ویرمدی رخصت تعقیب عدو بر نفره ،
اقتفا ایلدی العفو ذكاة الظفره
ایتدی طائفهٔ باغیه‌یی استیصال

(حیدر) حضرت علی‌نك وصفیدر كه معنای لغویسی ارسلان دیمكدر (شیم) شیمه جمعیدر خصلت معناسنه ایندی حیدر شیم حیدر خصائل ایله متصف دیمك اولور كه عالی پاشا افندمزك شجاعتلرینه ایمادر . (باش كسمك) باش اكمك معناسنه‌در ناظم تحریر عالی پاشا افندمزك شجاعتنی مبالغه قصدیله انك قلیجنك نامی اكلدقجه كفرهٔ فجره باش كسوب اطاعت ایدرلر دیمك ایستمه‌مش ایسه‌ده باش كسمك لغتجه عادتا باشی بدندن آیرمق معناسنه اولدیغندن معاذاه بومعنی مراد

اوله‌جق اولور ایسه او ذاتك قلیجی نامیله کفار عسکرك باشلرینی کسیورلر مفهومی چیقارکه ممدوحك شجاعتی شویله طورسون خیانت وملعنتی کوسترلمش اولور حمد اولسون که حال بویله دکلدر (تعقیب عدو) دشمنك ارقه‌سنه دوشمك معناسنه ، اول کان مروت کریدده بولندقلری حالده اشقیای یونان عساکر اسلامیه‌نك قره غوللرینه اکثریا هجوم ایدرلر اسیر الورلر انواع اذیتلر ایله اولدیررلر ، مملکتلرك جوارینه اینوب باغلری بغچه‌لری خراب ایدرلر والحاصل ایتمدکلری خنزیرلکلر قالماز ایکن ذات عالیلری بونلرك ارقه‌لرینه دوشمکدن عسکری نهی بیوردی نته‌کیم قره طاغ عربده‌سنده دخی طاغلیلر عساکر اسلامیه‌نك برونلرینی ، قولاقلرینی کسرلر ایکن عالی پاشا افندمز مسئله‌یی پولتیقه‌جه قلمله بتورمك ایچون طاغلیلر اوزرینه هجومه مساعده بیورمامشلر ایدی (اقتفا) ارقه‌سندن کیتمك یعنی متابعت ایتمك معناسنه (العفو ذکاة الظفر) دشمنه غلبه ایدلدکده حقنده شدت کوسترمیوب عفو ایله معامله ایتمك مظفریتك ذکاتیدر دیمکدر عالی پاشا افندمز دخی مالك اولدیغی اشیانك ذکات شرعیه‌سنی ویرمز ایسه‌ده مظفریتك ذکاتنی ادا بیوردی . (طائفهٔ باغیه) کریدده سلاح بدست شقاوت اولان یونانیلردر . (استیصال) قهر وتدمیر ایتمك معناسنه‌در .

(خلاصهٔ معنی) اول ذات حیدرسمات بو کریدسفرینه عزیمت بیوردقلری قلیجنك نامنه کفار باش کسوب اطاعت کوستردیلر کندیسی دخی مظفریتك ذکاتنی عفو ایله ادا بیوروب اوشقیلری قهر تدمیر ایتمك مراد بیورمدیغندن انلر هرنه درلو حیانت ایتدیلر ایسه تحمل بیوردی

وانلرك ارقه‌سندن كيتمكه برنفره مساعده كوسترمدى نه‌صوت نه‌فتوت نه‌بنوكلك .

كرچه هرفنده مسلمدر اوصدرك ذاتى ، علم انشاده خصوصيله معلوماتى بشقه دعواده بولنماز ديه‌لم اثباتى ، يا اوتقديرده‌كه تفصيل ايدر

حسن تدبير وبلاغتده بولنماز امثال

(صدرك ذاتى) يعنى عالى پاشا افندمزك ذات معارف سماتلرى (علم انشا) تحريراً افادهٔ مرام ايتمك فنيدركه بونده ذات عالى صدارتپناهيلرك يدطولاى معلوماتى مسلم انامدر (دعوا) بر خصوصده شويله‌در ديه‌رك ادعا معناسنه (اثبات) ادعا اولنان شيئك دعوايه موافقتنى ميدانه قويمق معناسنه‌در مثلا عالى پاشا افندمزك فن نظمده دخى يكانهٔ دوران اولديغنى بعض كمسه‌لر دعوا ايدرلر ايكن اثبات مدعا ايچون فطين افندى تذكره‌سنده‌كى معهود غزلدن بشقه برشى بوله‌مازلر كذلك فرانسزجه كتابتده دخى فرانسزلردن فرانسز اولديغى ادعا اولنور ايسه‌ده اثباته كلنجه عجز دركاردر ميدانه چيقميه‌جق سائربعض فتوت محرمانه دخى وار ايسه‌ده بزه قرانلقدر ناظم تحرير اومجموعهٔ كمالات بشريه‌نك سيفه متعلق فنوندن اولان مهارت مسلمه‌لرينى يكان يكان بيان وتعداد ايتدكدن صكره انشايه دائر علومده‌كى فضائلنى دخى اثباته سوق كلام ايدوب ديركه (يا اوتقريره كه يعنى كريددن حين عودتده خاكپاى شاهانه‌يه تقديم ايتديكى معهود تقرير بلاغت تفسيردركه سورتلرى تقويم وقايعده وسائر استانبول غزته‌لرنده مندرجدر . انده كريده صورت وصوللرندن بدأ ايله جريان ايدن

وقوعاتی واوراده اثرهمت مخصوصه‌لریله موقع حصوله کلن اجرا آت اصلاحیه‌یی تفصیل ایدر (حسن تعبیر) رؤیا تعبیری دکل (بلاغت) فصاحت وکوزل افاده معناسنه (خلاصهٔ معنی) اول نسخهٔ کبرای فضائل وکمالانك هرفن وعلومده مهارتی مسلم اولدیغی حالده بالفرض بونلرك اثباتی ممکن اولمامز ایسه‌ده علوم انشاده اولان معلومات بدیهیه‌لری کریدده‌کی اجرا آتی تفصیل ایدن مذکور تقریردن معلومدر زیرا بوتقریرك کرك حسن عباراتی وکرك بلاغت وفصاحتی بی‌مثل ونظیردر ایناتمیان اولور ایسه تکرار مراجعت ایتسون

اویله تقریرکه هربرسوزی درمکنون

اویله برنسخه که هرسطری سرایای فون

کورن اول ملهمه‌یی یانیجه اوماز مفتون

سرتسر شیوهٔ اعجاز وسراسر مضمون

لفظی پرنکته وهر نکته‌سی لبریز خیال

(در مکنون) دلنمش اینجو معناسنه‌در ناظم تحریر مذکور تقریرده مندرج اولان سوزلری دلنمش اولان اینجویه تشبیه ایدیور . فلله‌دره . (نسخه) صمته ویاخود کوز اغریسی سخه‌لری دکل حرز مازوی ارباب عرفان اولمغه شایان اولان مذکور تقریر دلپزیردن کنایه‌در (سرایا) مرآتك جمعیدر آینه‌لر دیمك (فسون) حیله ودوباره وکوز باغجیلق معناسنه ایسه‌ده بوراده حسن تدبیر دیمك یافیشور الله اعلم (ملهمه) وقوعات آتیه‌دن خبر ویرن خرافات وجزیاتلره اطلاق اولنور لکن بوراده معنای لغویسی مراد اولندیغندن مذکور تقریرك الهام ربانی ایله قلمه النه‌دیغی اکلاشیلور

(مفتون) فتنه‌لنمش معناسنه (سرتاسر) باشدن باشه دیمك (شيوهٔ اعجاز) معجزه‌شیوه‌سی دیدیككدر (سراسر) سراسر كبی (مضمون) بركلامك ایچنده مستتر اولان مفهوم (نكته) اینجه معنی (لبریز) طاشوب دوكله درجه‌سنده طولو (خیال) ذهنه عارض اولان تصورات (خلاصهٔ معنی) اوتقریر بی‌نظیرده مندرج اولان سوزلرك هر بری پرده‌لنمش اینجو كبیدر واونسخهٔ غریبه‌نك هر برسطری اوراده اجرا اولنان تدابیر اصلاحیه‌نك آینهٔ افسون نماسی مثالیدر امدی او یله بر ملهمهٔ مباركه‌یی كورن مفتون ومسحور اولور ایسه شاشیلورمی ؟ زیرا باشدن ایاغه قدر برطاقم معجزه كونه اجرأت ایله مشحون وینه بر باشدن اوبر باشه قدر بر مضموندر وهر لفظی نكته ایله مملو وهر نكته‌سنك دخی مانندساغر سرشاركارلرندن خیالات وتصورات شارل شارل آقار

كوستر كلك فسونكاری كونی شب یرینه
عرض ایدر شمشكی قصدایلسه كوكب یرینه
صایدیرر بر دوه‌یی ایسته‌سه مركب یرینه
قان صچر خامهٔ خون ریزی مركب یرینه
مشربی معركهٔ رزمه اولنجه میال

(كلك) سلك وزننده قلم معناسنه ایمش برهان اویله بیان ایدیور (فسونكار) حیله‌كار ، حقه‌باز كوزباغجی معناسنه ، (كون) كاف عربیه ایله‌دكل‌ها عادتا تركجه كوندز دیمك (شب) كیجه‌معناسنه (شمشك) ملكلر كوك یوزندن شیطانلری طرد ایچون اللرنده‌كی قامچیلرله قوغالادقلرنده قامچیلرندن چیقان آتشدر (كوكب) ییلدیز

(دوه) عربستانده کثرت اوزره بولنان معهود یوك حیوانی‌در (مرکب) کوکب وزننده اوزون‌قولاقلی معلومیا ، ناظم تحریر عالی پاشا حضرتلرینك علم انشاده‌کی مهارتنده مبالغه قصد ایدوب قلمی کوزباغجیلره تشبیه ایدر وکوز باغجیلر صنعتله مثلا بر یوارلاغی ایکی کوستردکلری کبی بوذاتك دخی قلمی کوندزی کیجه ، اشمشکی یلدیز دوه‌یی مرکب شکلنده کوستردیکك ایستر وحقیده واردر . (صچر) الفله صاچار یازلسه دها تمیز اولوردی زیرا صازی سهو ایله مکسور اوقویانلر اولور ایسه ایش مردار اولور (خامه) قلم (خونریز) قان دوکوجی (مرکب) کاول تشویدیله یاری یاریلان سیاه بویادر (مشرب) طبیعت معناسنه (معرکه) غوغا محلی (رزم) جنك جدال ایدیجی (خلاصهٔ معنی) اول حقه‌باز نطقگاه علم ومعارفك قلم معجزرقمی برکوزباغجیدر که کوندزی کیجه‌کوستر یلدیزی‌شمشك شکلنده عرض ایدر ، اشکی بویابوب باباسنه‌صانان قیصرلیلر کبی قوجه دوه‌یی مرکب یرینه صایدیرر وبوقدر محسناتدن صکره برده مشرب پاکیزه‌سی رزمگاه حرب وقتاله میل ورغبت ایلسه اوکوز باغجی قلمی حجامت شیشه‌سی کبی‌قان صاچمغه باشلار . نه‌جلاد نشانه مهابت ،

سیرینه کوز ایره مزکلك هنرجامه‌سنك
نور معنی اوزرنده طولاشور هامه‌سنك
اوقوبو بیتنی دقتله ظفر نامه‌سنك
زلف یاره طوقونور مسئله‌ده خامه‌سنك
تار معنی دوکیلور پاینه قنغال قنغال

(هنرجامه) هنردن لباسی کیمش معناسنه (هامه) باش معناسنه

ایمش (ظفرنامه) مقدمهٔ رساله‌ده بیان اولندیغی اوزره فاضل پاشانك
کرید مظفریتی حقنده انشادینه موفق اولدیغی قصیدهٔ بلیغه‌نك اسمیدر که
ترك خیری انی تخمیس وعبد حقیر حسنی فقیر دخی با اشارت معنویه
شرح ایتمشدر . (زلف یار) دلبرك شقاقلرندن کوریان کاکلر ،
زلف یاره طوقونمق بوراده محبوبك یناغنده‌کی کیسولری
اوقشامق دیمك دکلدر . یعنی پولتیقه فلان کبی برطوقوناقلی معنی
دیمکدر (تار) ایپلك (قنغال) کمی خلاطلرینك قیووریمسنه دینور
قنغال قنغال قوریم قوریم دیمك اولور . شوقدرکه ایپلك واریشم
کبی اینجه تللر وخصوصیله معنی دنیلان مال دقیقك تلی غایتله اینجه
اولمق لازم کله‌جکندن قنغال قنغال قورلمق تعبیری براز قالین وقبا
کورینور ایسه‌ده ضرورت شعر وقافیه معذوریتله خوش کورلمیدر .
(خلاصهٔ معنی) علم انشاده مهارتی مسلم اولان ذات عالینك قلمی
هنر ومعرفت لباسیله متلبسدر . وباشنك اوزرنده تار معانی طولاشوب
لمان ایدر (های کیدی ناظم تحریر های اما مبالغه ایتمش) هرنه
زمان زلف یاره طوقونور برمسئله یازه‌جق اولسه معنی ایپلکلری
قنغال قنغال ایاغنه دوکولور . (لکن حقه‌ده‌کی لیقه‌نك چورکلکندن
دکل مخمس خیری افندینك شو بیتنك دقتله اوقونمسنه تنبیهدن
مقصدی فن بدیعه مطابقت کلمه‌سی اولمسندن ناشی اولمق کرکدر .
فتدبر .

نه‌یازارسه اولور اطراسنه مجبور جهان
نه‌یاپارسه ایدر البته تعجب انسان
یا نصل اولمسون اثارینه آدم حیران

یازدیغی شیلره ممتاز وفوأدالقیش خوان
کوردیکی ایشلره تقدیم وجریده دلال

(اطرا) اجرا وزننده برشیء کوکلره چیقارمق معناسنه ، تقویم وقایع وامثالی غزته لرك مسلکلری کبی (مجبور) زورلنمش معناسنه (تعجب) شاشمق معناسنه . بوحال بزم دولتك حالنه نظر دقتله باقانلره دائما واقع اولور (حیران ، آیران وزننده شاشقین شاشقین باقوب قالان کمسه دیمکدر . بودخی اناطولیلردن استانبوله ایلك دفعه کلان ایران شیشه کنلرنده چوق بولور (ممتاز) قورناز وزننده حسن کتابت وناموس وعفت ودیانتله مشهور قدمای رجال دولتدن حالا دعاوی نظارتنه سایه بخش معدلت اولان ذات محترمدر (فوأد) قباد وزننده کچن سنه اوروپاده نیس شهرنده وفات ایدن ذات معلومدر (آلقیش) بیرام رسملری هنکامنده وکلای سلطنت پادشاهك قوندره سنی اوپرکن برسوری چاوشلرك بر آغزدن الله یاردمجیك اولسون (دولتکله بیك یشا) دیو باغرشمه لرینه دینور . (خوان) قالباباغرجی معناسنه اولمی (تقویم) منجم باشینك هر سنه نوروزنده چیقاردیغی رساله دکل بوراده دولت علیه لسان رسمیسی اولان معهود غزته درکه مأمورین دولت صلا اوقومدقلری حالده پاره ویروب الورلر وغزته نك پاره سنی مالیه خزینه سی نظا[illegible] مدت اعتباریله سلف خلف بیننده تقسیم ایله هر - مأمورك معاشندن قطع ایدیلور (جریده) عصیده وزننده انکلتره دولتی تبعه سندن (چرچیل) نامنده برینك ترکجه بیلمدیکی حالده یکرمی اوتوزییلدن برو استانبولده چیقارمقده اولدیغی برغزته در که لسان رسمی که لسان غیر رسمی قوللانوب معهود دوه قوشی کبی

ایکیسندن بری دخی دکلدر فقط باب عالی تقدیمده اعلانه جرأت
ایده‌مدیکی وقایعی غیر رسمی شکلنده اوکا یازدیرر وخزینهٔ مالیه‌دن
بش بیك غروش ده معاشی واردر (فقره)متوفی فؤاد پاشانك ابتداکی
صدارتنده خزینه‌یه منفعت ومداراولمق ایچون مأمورین ومتقاعدین
ومحتاجین معاشلری قطع اولنور ایکن مابین همایونده مأمور بولنانلردن
بریسی مناسبت کلام ایله چرچیلك معاشنی آچاروبوندن نقدر کسلدیکنی
صورار فؤاد پاشا همان تلاش ایدوب معاذ الله هیچ اکا طوقونیلورمی ؟
صکره طاریلوب لوندره‌ده‌کی تایمس غزته‌سنه مخبر اولور بوراده
نه‌وار نه‌یوق هرعیبمزی یازار دیو جواب ویرر یعنی جریده باب عالیجه
مهم غزته‌لردندر ، اوته‌کی مسلمان غزته‌لری کبی سن شونی یازدیك
هایدی برآی مطبعه‌کی تعطیل ایت یاخود بتون بتون غزته‌کی
چیقارمیه جقسك کبی جزالرك جمله‌سندن مصوندر (خلاصهٔ
معنی) عالی پاشا افندمز هرنه یازار ایسه (ولودلی صاحبه‌سی)
اولسون انی اوکه اوکه کوکاره چیقارمغه بتون جهان خلقی
مجبوردر (مبالغه‌ده اولور ایسه بوبله اولالی افرین ناظم تحریر) هر
نه‌یاپار ایسه انسان تعجب ایدر اما یاپدیغی شیلرك فنا یاخود مناسبتسز
اولمسندن طولایی دکل ایمدی بوذاتك آثار برکزیده‌سنه آدم نصل
حیران اولمسون که ممتاز افندی وفؤاد پاشا کبی حسن کتابتله شهره‌زن
آفاق اولان ایکی یکانهٔ دوران آنك یازدیغی شیلره القیش چکرلر
وتقویم وقایعله جریدهٔ حوادث کبی صدق زبان واستقامت لسان ایله
معروف اولان ایکی کتاب صادق المآل دخی ینه اوذاتك کوردیکی
ایشلره دلال اولوب مملکت مملکت کزدیررلر (نکته) بو بیتده

مراعات نظیر اولەرق تقویمك ممتاز، وجرجیل غزتەسنك دخی فؤادە مقابل ایجسی برینك اصل دیانتده ثباتنه ودیكرینك دینسزلك ایلە شهرتنه اشارتدر، دولتده حسن كتابتلە مشهور اولوب عالی پاشایە التقیش ییكن دها بر چوق ذاتلر وار ایكن ناظم تحریرك یالكز ممتاز وفؤادی بولمسندە ذكر ایجسی معهود حبیب پلوغونوس واقعەسندە مجرم حال اولملرینی ایما ایدر .

آز كلور صیقی آمریقە انجون هیچ نە دیسەم
قولكز اوروپانك حالی كرچە بیلمم
بنی بر دیپلومات اخرندن ایشتدم اقیدە
اویله بر شهرتە مالكە ملوك عالم
نامنی بیلسە اكر البت اكار بالاجلال

(صیت) صوتدن شهرت معناسنە مجازدر (كرچە) كرچك دیمك (دیپلومات) پولتیقە ایشندە معلوماتی اولان كمسە دیمكدر ، صغار خشیل ملك كبی (اقسام) بوشلق ایلە دك (ملوك) پادشاهلر (بالاجلال) تعظیم ایلە [illegible] نظری [illegible] ناظم تحریر عالی پاشانك ان كتابتده دركار اولان مهارتنه [illegible] تحاید ایتدیكنی [illegible] اوت ساوعنه سوق كلام ایدر (خلاصە معنی) اول ذات عظیم الشانك صیت وشهرتی بیان وتعریف انجون بن هیچ نە دیسەم آزدر واقعا قولكز (خیری) اوروپایە كیتمدیكم جهتلە اورانك حالنە واقف دكلسەمده پولتیقە ایشندە معلوماتی اولان بر ذاتدن ایشتدیكمە كورە عالی پاشانك اوقدر شهرتشانی وار ایمش كە بتون عالمده كی پادشاهلر

انك نامنی تعظیم ایله یاد ایدرلر ایمش . ایشته بو معنی پك اعلا لكن (نامنی بیلسه اكر) نه دیمك ؟ بوراسنی شارح فقیر اكلایه‌مدی نه‌مزه لازم ؟ اوراسنی ترکچه‌لم .

بر ایشی یاپمغی ذهننده اكر پیلیر ایسه
آنی اجرا ایدر البت نه ایدر بیلر ایسه

اولیور خارج امكان صانیلان شیلر ایسه
اویله بر قدرته مالككه مراد ایلر ایسه

كورینور صورت امكانده نیجه امر محال

مفرداتی معلوم (خلاصهٔ معنی) عالی پاشا افندی اویله بر قدرته مالكدركه ذهننده قوردیغی شیٔ نه‌یاپار ایسه یاپار البتده موقع اجرایه كتورور بوسببدندركه خارج امكان ظن اولنان نیجه شیلر حالا اولوب طوریور یعنی كندیسی مراد ایتدیكی آنده محال اولان شیلر ممكن صورتده كورینور . اما صورتده اویله كورنمكله حقیقتده‌ده ممكن اولورمی ؟ بوراسی تحتنده مستتر ناظم تحریرك بو وصفی دخی مبالغه‌یه حمل اولنمامليدر . زیرا اكرچه محال هیچ بر زمانده ممكن اولهماز ایسه‌ده عقله بعید كورینان برچوق اجرا آت دخی اوذات صاحب قدرتك همت مخصوصه‌سیله حیز حصوله كلدی مثلاشو كرید مسئله‌سی بویله سكسان یوز بیك جان وبرایكی ملیون كیسه تلفیله ایكی بچق سنه ظرفنده بتمك كیمك خاطرینه كلور ایدی كلخانه خطی وكچن یتمش ایكی سنه‌سی فرمانی واولكی سنه‌نك نطق همایونی عموم تبعه‌نك جانی مالی عرضی حقوق شخصیه‌سی حریتی تأمین ایتمش ایكن غرض

ایله متهم برچوق نفوس اسلامیه‌نك علناً بیله محاکمه‌لرینه احتیاج کورمکسزین ونوع جنایتلری کندندن بشقه کمسه‌نك معلومی اولمقسزین قلعه زندانلرینه وحبسخانه‌لره طولدیرملری بوقدرتك آثار بدیهیه‌سندن دکلمی؟ دها بونلر کبی عقلك خارج امکان کوردیکی نیجه شیلر وار ایسه‌ده تعدادی قابل دکلدر. فقط ناظم تحریر ابیات آتیه‌ده بونلردن برطاقمی تفصیل وتقریر ایتدیکندن انلر ایله قناعت ایدرزه

ایتدی تسخیر درایتله شه‌دورانی
یارادی کندیسنه سلطنت عثمانی

ذاتنه دینسه سزاشاه جهان ثانی
کندی سلطان دکل اما که نیجه سلطانی

مقصدی اوزره ایدر بنده کبی استعمال

(تسخیر) تقریر وزننده برکمسه‌یی کندینه رام ایتمك معناسنه، ارباب تجربه‌نك تحقیقاتنه کوره برآدمی تسخیر اوچ شیله اولور بری حسندر مثلا برکمسه برشوخ دلربایه کوکل ویروب اسیر ومسخر اولور بومثللو تسخیرك دوامی حصول وصال ایله واصل آخر اولور. دیکری درایتدرکه برشخصك بعض خصوصده عقل ومعلوماتی دیکرندن اقوی اولمغله یا کندینه لزوم کوستره‌رك یاخود قورقوده‌رق انی تحت تسخیره آلور نته‌کیم قاردینال ریشلیو مشهور فرانسز قرالی اون اوچنجی (لوی)یی اوصورتله قبضهٔ تسخیره المش ایدیکه اندن رخصت المدقجه زوجه‌سنك یاننه کیتمز ایدی ونه کونا تدبیر وافسون ایله قرالی تسخیر ایتدیکی قاردینال صورلدقده برعقل

متينك بر عقل ضعيف اوزرينه دركار اولان غلبه‌سى افسونيله
تسخير ايتدم جوابنى ويرمشدر ديمكدر افسون ونسخه واسما تأثيراتيله
اولان تسخير بوزمرمده داخل اولور اوچفجيسى دخى تهمتدر مثلا
بر ادم بريله رفيق اولوب خرسزلق ايدرلر يكديكرلرينك يانندە
متهم اولوب بر برينه مسخر اولورلر نزم دكلا ورجال دولتك اكثر
صرافلره واوشاقلرندن بعض بندكان خاصه مغلوبيتلرى بوقبيلدندر ،
بوايكى درلو تسخير تشبيه سودر (قطع شارح فقير بر قصيده‌منا)
امدى بو موقعده عالى پاشا افندينك (شه دوران) يعنى عبدالعزيز
خانى تسخير ايتمى دخى مجرد درايتله‌در (يرامق) برشيئك فوائدى
بر شخص مخصوص منحصر اولمق معناسنه تحكيم سلطنت سفينه‌نك
نفوذ وقوتى اصلا پادشاهه يارامبوب عالى پاشا حضرتلرينه منحصر
اولدى . (سلطنت عثمان) سلطنت عثمانيه ديمكدر ضرورت قافيه‌ايله
تاى تأنيث حذف اولنمشدر (شاه جهان) يعنى ممالك محروسه‌نك
حكمدارى (ثانى) ايكنجى ديمكدر (سلطان) سلطنتدن مأخوذدر
تسلط معناسنه (بدو) قول معناسنه (استعمال) قوللانمق عوارضه
لتقه درلو قوللانمق مراد اولنيوب يالكز استخدام معناسنه‌در
(خلاصه معنى) عالى پاشا افندينك ممالك اولديغى درجه كورمسوررت
امكانده كوريلان امر محالدر زيرا سلطان عبدالعزيز كبى حقوق
سلطنت محافظه خصوصنده بولنان بر پادشاهى درايتله تحت تسخيرينه
السيدر والامورندنكه مقام عالى خلافت اقبال وشوكتى منحصرا
كنديسنه ارادى وبو جهتله كنديسى صدر اعظم وياخود اتابك اقحم

فلان دینله حنفه ایکنجی پادشاه دینسه لایقدر زیرا اگرچه کندیسی سلالهٔ ملوکدن کلمش بر طاهر النسب دکل ایسه‌ده پادشاهلری قولی کوله‌سی حکمنده نسل ایستر ایسه اویله قوللانور (مقصدی اوزره تعبیری براز زیاده‌جه صوقوتورز فتدبر)

شه‌دوران ایله یوق بیننه حائل پرده
یاد اولنمز شو قدر وار که آدی منبرده

یوقسه اول رتبه یورر حکمی که هر بر یرده
پادشاهك آدی واردر یالکز دیللرده

ذاتیدر تخت حکومتده حقیقی فعال

(شه دوران) یعنی عبدالعزیز خان (حائل) ایکی شیئك اراسنده مانع اتصال اولان پیراهن کبی . (پرده) قاپو پرده‌سی دکل (منبر) جامعلرده جمعه کونلری جماعت حضورنده . خطیبلرك عروج ایتدکلری محل مرتفعدر (حکمی) امری ، فرمانی ، اراده‌سی دیمکدر (پادشاهك) یعنی سلطان عزیزك (ذاتیدر) یعنی عالی پاشا افندینك‌در (تخت حکومت) مقام سلطنت (حقیقی فعال) فعال حقیقی مقامنده‌در فعال تعبیریله فعال لما یرید آیت کریمه‌سنه اشارت واردر فتأمل (خلاصهٔ معنی) عالی پاشا افندینك مالك اولدیغی قدرته کوره صورت امکانده کورینان محالاتدن بری بیت سابقده بیان اولنمشدی ناظم تحریر اوبیتی تکرار تفسیر ایدوب دیر که سلطان عبدالعزیز ایله عالی پاشانك اراسنده هیچ تکلیف وتکلف وفرق وتمیز یوقدر الا بر ماده‌ده جزئی بر فرق واردر که خطبه‌لرده (خادم الحرمین الشریفین

الا وهو السلطان ابن السلطان السلطان عبدالعزيز خان وعالى پاشا) دیمیور یوقسه یعنی بو جهتدن صرف نظر ایدلدیکی حالده عالى پاشانك امر وفرمانی هریرده اویله جاری ونافذدرکه پادشاهك یالکز دیللرده ادی واردر زیرا تخت سلطنتده فعال حقیقی اوزات عالیدر (مطالعه شارح فقیردیرکه بو بیتده دخی مبالغهٔ شاعرانه اولمق خاطره کلورایسه ده عکسنی اثبات ممکندر مثلا پادشاهك اوئل جلوسنده عالى پاشایی اسباب معلومه دن طولایی اصلا سومز ایدی حتی برکون قرناسندن بریسی انلك کتابتی وفن پولتیقه ده مهارتنی اوزون اوزون نقل ایدر ایکن سلطان عبدالعزیز سوزه کلوب ای ارتق الویرر بن انلك نه اولدیغنی افندیلکم زمانندن برو بیلورم اویله اوشاقلر ایله مابین اوطه لرنده . . . . آدمدن بر وقتده خیر کلز دیمش ایکن اوچ درت سنه دنبرو تخت سلطنتك جمیع قوت ونفوذینی کندی الیله اندن برینه تسلیم ایدوب کندوسی بیانجی کبی اوزاقدن باقدیغی وپادشاهك بالذات آدم یتشدیرمك دردیله میدانه چیقاردیغی کسه لرك هر بری برکوشهٔ حقارتده اوتوردقلری حالده پادشاه اصلا محابته جرئت ایده مدیکی ونه . . . پادشاهك منفوری اوله رق وقتیله انلك ارادهٔ مخصوصه سی اوزرینه ایشدن چیقارلمش اولانلرك جمله سی بوکون رتب رفیعه ایله مناصبده بولندقلری حالده پادشاهك هیچ سسنی چیقاره مدیغی میدانده در ایدی تخت سلطنتده فعال حقیقی کیم اولور .

قلبی آیینهٔ الهام خداوند ازل
ذاتی مرسل کبی معصوم خطایا وذلل

کمسه‌لرایلیه‌مز کندی ایله بحث وجدل
هرنه ایشلر ایسه لا یسئل عما یفعل
هرنه حکم ایلسه ازادهٔ تقیید سوأل

(آینهٔ الهام) الهام آینه‌سی دیمکدر یعنی عالی پاشا افندمزك قلبی اوقدر صاف وبراقدرکه الهام ربانی اوراده صورت نما اولور واوراده صورت نما اولان شیلرك هپسی الهامدر بوراده الهام لهمدن مأخوذ دکلدر (مرسل) نبیٔ مرسل معناسنه‌در (معصوم) بری وعاری (خطایا) خطالر (ذلل) ذله‌لر آدم علیه‌السلامك جنتده بغدای یمسی کبی ریم بابا دخی بواثناده معصوم خطایا اولدیغنی تصدیق ایتدیرمکه اوغراشمقده‌ایمش (بحث) برخصوصده حقی اظهار ایچون ایراد دلائل ایتمك معناسنه (جدل) اصل غوغامعناسنه‌ایسه‌ده بوراده بحث ومناظره دیمکدر واقعا اکثر مباحثه‌لر خصوصا زمانمزده فن حقوق کورمش اولان کنجلرك بحثلری حرب وجدال شیوه‌سنده کوریلور (لایسئل عما یفعل) ایشلدیکندن مسؤل اولماز معناسنه لایسئل عما یفعل الی اخر آیت کریمه‌سندن اقتباسدر بوراده محذوف اولان وهم یسئلون جمله‌سنده‌کی ضمیر عالی پاشا حضرتلرندن ماعدا هرکسه راجعدر حتی سلطان عبدالعزیز دخی اوجمله‌ده داخلدر (ازادهٔ تقیید سوأل) سوأل قیدندن وارسته دیمکدرکه بومصرع اولکنی مفسردر (خلاصهٔ معنی) عالی پاشا افندمزك قلب شفافی جناب حقك الهاماتنه آینه‌در وذات شریفی ایسه انبیای مرسلین کبی خطا وذله صدورندن منزه ومعصومدر بوندن ناشیدرکه هیچ بر

کسه‌نك انکله برمسئله‌ده بحث وجدال ایتمکه استحقاقی یوقدر زیرا کندیسی هرنه‌سببه مبنی ایسه ایشلدیکندن مسئول دکلدر وهرنه‌اراده ایدر ایسه چون وچرا سوألی وارد اولماز (بونه ایچون بویله‌دنیلورسه بیتی تکرار ایله جواب ویریلور هرنه ایشلر ایسه لایسئل عما یفعل وهرنه حکم ایلسه ازادهٔ تقیید سوأل والسلام

قتل والی‌یه ویروب شامده رخصت حکمی
قیلدی تألیف معادن رعیت حکمی

ویردی لبنانده نصارایه امارت حکمی
مصرده ایلدی تغییر وراثت حکمی

ایتدی بریوزباشی‌یی مملکتین اوزره قرال

ناظم تحریر عالی پاشا افندینك مالك اولدیغی قدرت ایجابنجه محال اولان شیلرك صورت امکانده کوروندیکنی اثبات ایچون ایراد دلائله آغاز ایلر (والی) شام والیسی وعربستان اوردوسی مشیری شهید معصوم احمد پاشادر جمله‌نك معلومی اولدیغی اوزره شام واقعه‌سنك حدوثندن اوچ‌درت ماه مقدم نفس شامده‌درت طابور عسکر موجود ایدی اول اثناده روم‌ایلی طرفنه سوق ایچون بوندن ایکی طابورینك سریعاً کوندرلمسی اووقت سر عسکر بولنان رضا پاشا طرفندن احمد پاشایه امر اولندی او دخی جوابنده شامده بولنان اجنبی پاپاسلرینك خصوصیله فرانسه قونسلوسنك تحریکاتیله اسلام وخرستیان اهالی بیننده بر وقتدن بروبعض اویغونسزلقلر کوریلیور وبورانك آسایشی آنجق بودرت طابور ایله کوچ ایله محافظه اولنور اکر بونك ایکیسی

قالدیریله‌جق اولور ایسه آز وقتده بین الاهالی بر فنالق وقوعه کله‌جکی قوياً مأمولدر دیدی واما مطلقا طابورلرك اوساننده اصرار اولنورایسه ایلروده ظهورایده‌جك فنالقدن مسئول اولمامق ایچون کندینك دخی عزل اولنوب یرینه آخرینك تعیینی استدعا ایلدی بوسوزه وکلای فخام حضراتی اصلا قولاق آصمیوب طابورلری شامدن قالدیردیلر احمد پاشانی تبدیل ایتمدیلر بونکله اوزرندن چوق کچمدی قلان ایکی طابوردن برینی دخی ایستدیلر اولزمان احمد پاشا عاقبت حالی درك ایله یازدیغی جوابنامه‌ده (بوجوابنامه‌نك برصورتی مابین همایونه دخی کوندرلمش اولدیغندن اوراده‌کی اوراق طوربه‌سنده موجود اولملیدر) شامده مؤخراً ظهوره کلن وقوعات متألمه‌یی کرامت صورتنده خبر ویردکدن صکره اکر بوطابور دخی قالدیریله‌جق اولور ایسه بلده‌نك محافظهٔ امنیتنه کندیسی مقتدر اوله‌میه‌جغندن همان عزل اولنمسی واکر عزلی اوزایه‌جق اولورایسه کندیسی کندینی معزول ومعذور طوته‌رق مسئولیت آتیه‌یی اصلا وقطعا قبول ایتمیه‌جکنی قطعیاً بیان ایتدی نوجوبنامه مجلس خاص وکلاده میدان مذاکره‌یه قونلدی نهایت ینه طابور شامدن قالدیرلدی اون اوچ اون درت کون صکره معهود عربده ظهوره کلدی مسلمانلر خرستیانلری قیسور ایمش اوادسی اوروپالیلردن اویناندی قیامتلر قوپدی فؤاد پاشا کوندرلری تحقیقات اجرا اولندی ایشك خلاصه‌سی یوزالتمش سکز نفوس معصومهٔ اسلامیه‌نك قتل واعدامی واحمد پاشا دخی سن نیچون حین عربده‌ده قلعه‌دن چیقوب کندینی پاره‌لتمدك دینله‌رك بالاتهام قورشونه دیزلمك

اولدی . خرستیان فاملیالرندن فلاکتزده‌لره دینله‌رك سکز یوز بیك کیسه دولت خزینه‌سی تضمینات ویردی بویله‌لکله ایش بتورلدی احمد پاشانك اعدامنده مختلف روایتلر اولوب کیمی دیرکه فؤاد پاشا ایله بکرشده مأمور بولندقلری زمانده عشرت حالیله ارالرندن سبق ایدن بر نزاع اوزرینه فؤاد پاشا اوته‌کنه خطاباً سنك قتلك بنم الله اوله‌جق دیمش و بو سوزی ایفا ایچون بیچاره‌یی شامده قربان ایتمش و کیمی دخی عالی پاشانك اسکیدن بری احمد پاشایه کین و غرضی وارمش بو مسئله‌یی وسیلهٔ انتقام ایده‌رك قتل اولنمش وحتی اثنای تحقیقاتده احمد پاشا استانبوله جلب اولنمش ایکن صورتده اکمال تحقیقات و حقیقتده اکمال مدت حیات ایچون شامه اعاده‌سنده عالی پاشا اصرار ایتمش بعضیلرك تحقیقنه کوره عالی پاشا اوروپایه بالخاصه فرانسه ایمپراطورینه برخلوص عرض ایتمك ایچون احمد پاشایی فدا ایتمش . بعضیلرك قولنجه رضا پاشانك دخی منصب رقابتی بونلره معظم ایمش هر نه ایسه بیچاره احمد پاشانك مملکتك حالی و قتیله دوائر تفصیل بیلدیرمش ایکن قولاق اصلمیه‌رق النده کی سلاحی یعنی عسکری الندی عسکرده قورشونه دیزلدی اول اثناده صدارت و خارجیه مقاملرنده عالی پاشا افندی حضرتلری صندلی نشین حکم و استقلال اولمغله بونلره دائر اولان حکم و فرمان انلك امر و اراده‌سیله اجرا اولنمدی امدی بو دفعه‌نك وقوعندن اول شویله بر حالت اوله‌جق صکره دولت عثمانیه‌نك برادرز مشیری عالی پاشانك غرضنه فدا اولنوب قطاع طریق کبی قورشونه دیزیله‌جك یوز التمش سکز نفوس اسلامیه اجیلوب کسیله‌جك برقاچ یوز خاندان نفی اولنوب اولاد

وعيالی پریشان ایدیله‌جك دینلسه هیچ اینانیلورمی ایدی ؟ لكن عالی پاشا افندمزك قدرتی بویله محال كورینان برشیئی میدان امكانه كتوردی (تألف) اولشدیرمق (معادات) ایكی طرف بربرینه دشمنلك ایتمك (رعیت) سوری معناسنه بوندن ناشیدركه بزده اهالی حكومت مأمورلری نظرنده قویون سوروسی كبیدر (لبنان) قربان زنده بیروت شهرینك ارقه‌سنده كی طاغك اسمیدر . دروزی طائفه دخی دیرلر (نصارا) دین عیسویده اولانلر شمدی خرستیان وغیرمسلم تعبیر اولنور . (امارت) حكومتك كوچوكی یعنی عالی پاشا افندمزك محالی ممكن صورتنه قویان قدرتی آثارندن بریده لبنان اداره‌سنك قنولث مذهبنده برینك زیرامارتنه ویرلمشدی معلومدركه جبل حادثه‌سی ظهورینه قدر بوراسی بیروت وصیدا والیلرینك تحت اداره‌سنده ایدی جبل اهالیسی دروزی ومارونی نامیله ایكی قوم مختلف المذهبدن عبارت اولوب مارونیلر قاتولیك اولدقلرندن دائما فرانسزلرك حمایت روحانیه‌لرنده بولنورلر دروزیلر ایسه بشقه اعتقادده ونفوسجه كثرتده اولمریله مارونیلرك امتیازاتنی چكه‌مزلر بوندن طولایی ارالرنده نزاع وجدال اكسیك اولماز . باخصوص قاتولیك پاپالری بونلری دخی قاتولیك مذهبنه صوقمق وفرانسه قونسولسلری اوحوالی‌یی جزایر كبی بركون فرانسه‌یه الحاق ایتمك املیله بوایكی قومك ارالرنده دائما نفاق براقمقدن خالی اولمازلر عاقبت حادثهٔ جبلیه‌دن صكره اورانك حكومت بسبتون قاتولیك الینه كچمك مقصدیله قاتولیكلردن برمشیر مخصوصك بد اداره‌سنه ویرلمكه قرار ویرلدی وولایات سائره‌ده اولمیان برطاقم امتیازات

دخی ویرلدی اولاداود افندی که بر مدت برلین مصلحت کذارلغنده بولنمش والمانیا لساننده برده کتاب تألیف ایتمش وعالی پاشایه عبودیت ثابت قدم اولان بنکانندن بولنمش ایدی مشیرلك ویریلوب جبل والیسی تعیین ایدلدی فقط برقاچ سنه مرورنده استقلال افکاری کبی بعض امارهلر حس اولنمقله برزمین دلفریب ایله استانبوله جلب ویرینه فؤاد پاشا دالقاووقلرندن معهود فرانقو افندی مشیرلك ایله والی جبل نصب اولندی کرك مارونی وکرك درزیلر جبل نشینا وحشت اولان اقوامدن اولدقلری حالده ایچلرنده صدق وامانتله متصدق اولانلر غایتله نادر ودخان کمرکی باش کاتبی ایکن اسباب معلومه اوزرینه محبسدن فرار اولنورده وطنداشی اولان دولت علیه شهبندری غضبانلك یاننده قرار ایدن رزق الله حسون کبیلری پك وافردر اموری شو واقعهده مقدم جبلك شویله برادارهٔ مستقله التنه ومعناً فرانسهنك زیر حکمنه کیرهجکی ممکناتدن عد اولنور میدی ؟ ایشته عالی پاشا افندمزك قدرتی بونی اجرا ایتدی (مصر) حکومت مصریه (تغییر وراثت) وراثت حکومت ایچون موضوع اولان اصولك تبدیلی دیمکدر هرکسك بیلدیکی شیدرکه مصر والیسی متوفی محمد علی پاشا زماننده مقام سلطنت عثمانیهدن ویریلان فرمان حکمنجه حکومت مصریهنك فاملیادن اکبر وارشد اولاده انتقالی مشروط ایدلمش وحالا خدیو مصر اولان اسماعیل پاشایه کلنجهیه قدر بو اصول جریان ایدوب اندن صکره نوبت حکومتك فاضل مصطفی پاشایه انتقالی مقرر بولنمش ایدی لکن مصطفی پاشاده شروط وراثتدن

رشد صنعتك ، فقدانى جهتله عالى پاشا افندينك رحماً للعباد اصول
وراثك تغييرى بيوردى شارح فقير دركه مصطفى پاشانك عدم رشديني
اثبات ايچون پك چوق دليللر بولنور ازانجمله برنجيسى بوندن
اوچ درت سنه مقدم كمال جديه‌قدر كنديسى صدراعظم افندينك خواص
بندكانى صره‌سنده بولنمغله مفتخر واوساطه‌ده معارف وماليه نظارتلرى
ومجلس خزائن رياستى مقاملرينى حائز اولمش ايكن مؤخراً بر ايكى
دفعه ذات شاهانه ايله بالملاقات مظهر التفات اولمسندن ناشى بوكرامتى
كنديسنه حمل ايدوب صدارت مقامنه كوردىكه عالى پاشا افندينك اقوال
پاشانك حركاتنى تقبيح وتخطئه‌يه جرأت ايتمشيدركه بو كفران نعمت
كنديسنك يكرمى درت ساعت ظرفنده ممالك محروسه‌دن خارجه
چيقمسى ايچون [illegible] ارادمسنه ظهورينه وبدن [illegible]
آنلوب [illegible] ايتاليايه [illegible] وعلت اولمش ايكنجى
دليل ايتاليادن پاريسه كيتمكنده كندى طرفندن ذات شاهانه‌يه خطاباً بر
مكتوب قلمه آلوب وصوره‌تلرينى بتون اوروپا دولتلرينه وبرنسخه
سنى خليل بك واسطه‌سيله انكلتره دولتنه رسماً كوندروب بوندن
دولت عليه‌نك اهالى ضررينه‌نك اداره حاضره‌يورندن دوچار اولدقلرى
حال خطرناكى وبو حال بعد ازين دوام ايدرايسه دولت عثمانيه‌نك برتمامى
واستقلالى مقرر اولمليغى وبوندن قورتلمق ايچون مشورت ملت اصولنك قبول ايدلمسى
يكانه چاره اولمسنى ووكلاى سلطنت خائن اولدقلرى تفصيل وبيان
ومذكور اداره‌يه سبب ايدولده كنديسنك اراده ايتديكى اصول اجرا
اولندقچه دولت عليه كنديسنه رجا وتكليف ايتسه‌ده مقام صدارتى

قبول ایتمیه جکنی وحتی استانبوله دخی آیاق باصمیه جغنی بیك کره
یمین وقسم ایله اعلان ایتدیکی حالده مؤخراً قالقوب کندی کندینه
استانبوله کلسی، وخلیل بك توسطیله عالی پاشا افندینك دامن عفو
ومرحمتلرینه صاریلوب اعتراف جرم وقصور ایتمسی اوزرینه حقنده
بحر زخار عاطفت جناب صدارتپناهی موجه ریز ظهور اوله رق اولاً
مجالس عليه اعضاسی صره سنه وصوکره دن دیوان احکام عدلیه
نظارتنه صوقلمسی یعنی کندینی مجدد دولت اولمق لیاقتنده صانورکن
وهبی منلا منزله سنه قناعت ایلمسیدر ، اوچنجی دلیل کندیسی اوروپاده
ایکن (بز مالم اولنجه یه قدر سزه ده بکاده الویرر شو دولتك سلامتی
ایچون برلکده چالیشه لم) دیه رك واولنجه یه قدر بو افکاردن دونمیوب
برابر بولنه جغنه عرض وناموس اوزرینه قسملر ایدرك استانبولدن
برطاقم ارباب حمیتی جلب واغفال ایتدکدن وبونلر وطنلرینی اولاد
وعیاللرینی ، رتبه ومأموریتلرینی بوخدمت ملیه ایچون فدا ایله
اوروپایه کیدوب ایشه باشلادقدن صوکره کندیسنك وجه مذکوره
اوزره تبدیل افکار ونیت ایتمسی وبو ذاتلره دخی کندیسنه اتباعا
تحویل مسلك ایتمکی یاخود کندندن آیرلمغی تکلیف وبونی قبول ایدنلر
سوقاقلرده قالور وعالی پاشا افندی بوصورتله اعداسندن اخذ انتقام
بیورمش اولورده بز صوکره عفو ایدر خلیاسیله متعهد اولدیغی
معاونتی آنلردن دریغ ایلمسیدر ، دردنجی دلیل پدرندن برنیچه
میلیون کیسه لر میراثه نائل اولمش ایکن بوقدر اقچه یی سکز اون ییل
ظرفنده قمار وفاحشه لرله ییوب افلاس درجه سنه کلدیکی حالده الیوم

پارسده بولنان مادام مایر نامنده بر فاحشه‌یه شهریه اللی بیك وخدیو مصر علیهنده نشر ایتدردیکی فرانسزجه بر غزته‌نك مصارفنه‌ده ینه شهریه یوز بیك غروش ویرمسیدر والحاصل شودلیللر ودها حسابه کلیان بیك درلو دلیللر ایله فاضل پاشانك عدم رشدی ثابت اولمغله صورتده غیر ممکن کبی کورینور ایکن عالی پاشا افندمز اصول وراثتی تغییر ایلدی . مصرك تغییر وراثتی ایچون قاپو بولداشجه‌اعانه‌نك دخی دخل کلیسی اولدیغی مروی ایسه‌ده اوراسی بزجه قرا کلقدر . حق یوکا قیاساً سلطنت عثمانیه‌نك اصول وراثتی تغییره پك چوق همت ایتدی ایسه‌ده بعض موانع ظهور ایله موقع اجرایه کله‌مدی انجق بونکله اول صاحب اقتدارك قدرتی کوچلمك لازم کلمز (مملکتین) اولاح بغدان امارتی غریبدرکه دولت علیه‌نك ویردیکی فرمان رسمیده بوایکی مملکت دائما آیری کورلمك ایچون مملکتین تعبیری بولندیغی والیوم باب عالینك بالجمله ترکجه مخابرات واعلاناتنده ینه بوتفریقه اشارت ایچون مملکتین دینلدیکی حالده آووپا قابینه‌لرینك مخابرات واعلاننده برلشمش اولان بکك تعبیرنی قوللانورلرشمدیلك بردیرلق چیقمامق ایچون باب عالی سکوت ایدییور ایسه‌ده البته برکون اولور قوقوسی چیقار (قرال) حکمدار دیمکدر معلوم اوله که مملکتین اهالیسی اقدمجه (قوزه) نامنده برحریفی کندیلرینه پرنس ایتدیلر باب عالی نزاکت ایدوب فرانسه‌یی تطییب ایچون سکوت وتصدیق ایتدی بعده اهالی قوزه‌یی قوغدیلر آلمانیا پرنسلری فاملیاسندن یوزباشی رتبه‌سنده بولنان شارلی کتوروب پرنس دیکدیکده باب عالی

بو آر استعفای شیوه‌کارانه‌دن صوکره آنی دخی قبول ایله بن بغداد
خلیفه شارلك تدبیری عالی پاشانك نفوذ وحکمتندن زیاده اهانتیله
انگلتره‌دکی اسرارك تأثیری اولدیغندن ناظم تحریرلر ودلیلی یکنده
قوی گوریلر زیرا اگر عاکفین تزلزل احتمالی آخذ بر احتیاراته
اوله‌ایدی عثمانلی عربستانده خلافة روسیه دولته رغماً الیه صوق
لموقت بر کی نصب ایدردی « خلافة عربی » اول حالده عالمشی
اعیی عالی پاشا افندیزله ممرضه مصریلری آثارندنه که شامده والیلك
قتله و زم نکته زمانی اسلام دخرستان یندنکی عداوتك ازالهسیه
وصل لسانه عربستان والی نصبه ومصرك اصول واقعیه حتم
ور سال ایدی ایدی شو وقعه‌لرینی مقدم واشر شومبوزه کی ممکن
وعلاقتی کی رمضان ریوزانی قرل اولنه‌جق ایسه‌لر ایم ممکن
اولدیغنه ذاهب اولورلردی .

اسنر شرکتلرکه بعض قسمی بورده حمام پولنی ایکنجی نسخه ده وقایع
آورپه ایله بحر اولنه‌جقدر .

شاه وپادشاه

Eşref

از

اشرف

Şâh ve pâdişâh

بيت

اوقوركن بك قصوره باقمه اى ذات كرم معتاد
ايدو سهو مرتبدن بو « شاه پادشاه » فرياد

دور استبدادده طبع اولنمشدر.

فيئاتى يارم فرانق

[آدرس] روسجقده اوليسا پوشتوا نومرو ٧١
ايكنجى طبع سنه ١٩٠٨ مارت

اخطار

بر كوى كلستان ادبك يكانه عندليب خوش الحانى اولان شاعر شهير اشرف بك افندينك ترتيب وتنظيم ايله نشر ايتديكى حسيات معالى مطالعى اولان آثار بركزيده سنى بوندن بويله نشرى بنده كزه توديع ايدلمش اولديغندن ادبيات مراقلرينه بر خدمت ناچيز اولمق اوزره غيرت . بعضيلرينك مصور اولمسيله نفاست طبعنه دقت وهر كسك تدارك ايده جكى بر صورتده فيأتلرنده تنزيلاتده بولونه جغمى قارء كرامه اخطار ايدرم .

ومن الله توفيق

توفيق حاجى صنع الله

شاه و پادشاه

محيئ دولت عليهٔ ايرانيه اعليحضرت مظفرالدين شاه
ياخود
عبدالحميده صوك بر درس انتباه

قصيده

نصل مدح ايلز انسان جناب شاه ايرانى
عموماً نائل حريت اولدى زير دستانى ،
آنكچون برخلافت عرض ايدردم اوسته ممنوناً
دكشسه شاه ايله ايرانيان عبدالحميد خانى؛
تلاشه دوشمسون تركلر صاقين بواخذ اعطادن
دكشمزلر مكرم بر ملكله اويله . . طانى ،
بيوكدر قدرى انسانيهٔ اول شاه ذيشانك
وجودى اولدى چونكه ملكنك اسباب عمرانى.

§

بزمكى اهل خيرك ياپديغى قانونى نهى ايتدى [١]
وجودى اولدى ملك وملتك بارى خسرانى
بزمكى قاتلى بايرام ايتدى هر روز دل افروزى .
شهيداً برچق مليون مسلمان اولدى قربانى ؛
خفيه اولميانلرجه بلادن قورتولوش يوقدر
دكزده بوغديرر ، ياجس ايدر ارباب وجدانى ،

[١] اولجه بعض حميتكاران وطن طرفندن ياپلديغى حالده عبدالحميدك اوتوز سنه‌دنبرى شرف تطبيقندن محروم براقديغى قانون اساسى

یتشمزمش کبی بالواسطه ، ظالم وتعدیسی ،
اخیراً اوچیوز بیك ارمنی‌یه آتدی طرپانی .
کچنلرده بدرخان زاده‌لردن قیزدی بر فرده ،
بغیرحق پریشان ایتدی یوزلرجه بدرخانی . [۱]
جهانده کندیسندن بشقه یوقکن آمر مجبر . . .
اصل نفسیله همقدرت طوتار مردان کوردانی
اراده بله چیقار بر زوجه بر زوجك نکاحندن
مادام (ژانی) کوررسك برکون اولمشدر مادام (یانی).
مادام (نافذ) بش اون کون صوکره اولمشدر مادام رامز.
بوشانمش باراده زیده وارمشدر مادام (کانی)
بوشاندیردی قاری‌یی بعض بکدن بعض پاشادن
تراموا ایتدی برپاور (ملك) خانمله (کدبانی) . . .
کچن (ذی‌الحجه) ده ویردی (محرم بکده بر ژورنال
(رجب) بکدن بوشاتدیردی (ربیعه) بنت شعبانی
مادام (ناطق) بوشاندی با اراده آلدی . بر دیلسز،
او دیلسزده کوءولدی برطاقم اسرار خاقانی ؛
(بشکطاش)ده دیلی اول بی‌زبانك کسدیرلمشیدی ،
(غنی) بکدی کسن مأمور مخصوص جهانبانی، [۲]
کوزلسه زوجه‌سی سورکون اولور ، برکون آنك زوجی

[۱] بدرخان زاده‌لردن عبدالرزاق بك کچنلرده شهرامینی رضوان پاشایی قتل ایتدیرمك تهمتیله مظنون اولمشدی ، پادشاه مشارالیه قیزاراق آمر مجبر دیه اعدام محکوم ایتدیرمکله برابر بدرخان پاشانك اولاد واحفادندن برچوق بی‌گناهی حبساً ومنفیاً محو وپریشان ایتمشدر .

[۲] غنی بك مابین تفنکجیلرندن بر آرناوود بکی اراوب صدر اسبق خلیل رفعت پاشا زاده جاوید بك طرفندن قتل ایتدیرلمشیدی .

قاری‌یی ضبط ایدر صکره فهیم (پاشانك) اغوانی [١]
نه‌لر وار بویله اما خامه یازمقـدن حیا ایلر .
آنکچون قاله آلمق ایسته‌مم هیچ ارمنستانی .
بو کون دست همایونه کلوب بر تك سینك قونسه
قرار أول باول بال ویرن حیوانی ؛
یارین انف همایونی قضارا بر اشك دپسه
بوده حیوان دیه اتلاف ایدر بر چوق کحیلانی
ایصیرسه بر بودندن بر کوپك معقو اولوب صوکره
معیتده اولور اك کوزده بر کلب جهانبانی
(بك اوغلنده) چیقوبده بر شقی قتل نفوس ایتسه
طوتلمازسه نهایت، هیچ اوتانماز عفو ایدر آنی،
اولور برضابطه مأمور صوکره اول جانی
بوصورتله بزمکی کوزله‌در زعمنجه اخوانی .
بوبویله اولدیغی حالده دونوبده صوکره مکتبده،
باروتدن بحث ایدرلرسه سوزر بیروته صبیانی .
یاریش ایتمك ایچون ترسانه‌ده برتك قایق یوقدر ،
یتشمش کن آلایلی برطاقم بحریه ارکانی ...
بوی اولچوشمك دیلر بعضاً انکلیزلرله
دکل انسانلری بو ، کولدیرر اورمانده طاوشانی .

صوکره‌ده غلطه کوپریسنده برآرناوود طرفندن جاوید بکده اولدیرلمشدر.
شوقی غنی بك دها اول میرلوا ناطق پاشانك باارادهٔ سنیه بوشادینی‌قاری‌یی
الان بر زوللینك دیلی کسمشدی الله امانت پایتخت دکل بر سلخانه در .
[١] فهیم پاشا عبدالحمیدك سود برادرزاده‌سی مرتکب هر سیئاته مالك
خون خوار، خونریز برجنوار در .

سببسز بعض عسکر سوق ایدر سرحد ایرانه
اهالیده قاریشدیرمق ایچون (جیزویتجه) اذهانی،
(میقادو) مسلمان اولسبدی جایدرمق خصوصنده
اوساعت کوندرردی (طوکیو) یه (مدحتله طرخانی [١]
دکلدر مسلمانلق مسئله خوف خلافتدر .
امام اول ایلر یوقسه ظالم ابن سفیانی .
زمان پادشاهی صانکه برعصر غرائبدر ...
شاشیردر یاپدیغی ایشلر یازی یازمقدن انسانی،
سوررلرکن ایدلدی برصفت اسنادی استیذان
دیدی اولسون مهندس (قهوه‌جی یتلیسلی دیقرانی)
سوررلرکن ینه بغداده ارزنجانلی برحمال،
ظهور ایتدی بودوقتورك دیه برامر سلطانی
یازوب ژورنالجیلر اوچ ذاته برجرم ایتسه‌لر اسناد
(خلیلی) عفو ایدوب سورکون ایدر (احمدله عثمانی)
(ردوس)دن عفواولنمش‌صوکره بویلاز سایهٔ لطفنده (نیزانی)
کیمك بر کره اسمی میملنیرسه غیری قورتلماز .
سوررلر کوشه کوشه کاه بری کاه عمانی .
دیشارده شویله طوزسون عقد جمعیت اهالیجه
پریشان ایلدی میخانه‌لرده بزم رندانی . [٢]

---

[١] بوذاتلردن بریسی عتیق احرار امتلکدن مرتد اولان فکری اوروبجکلنمش محررین‌عثمانیه‌دن احمدمدحت افندی ودیکریده اوقاق‌ناظری طرخان پادشادر. آره‌صره بویله نازك‌امور سیاسیهٔ دینیه‌ده قوللانیلیرلر .

[٢] عبدالحمید اعتقادنجه کویا کیزلی ایچامسی جائزمش کبی بعضاً علناً عشرت ایدلمسنی منع ایدر . فقط بوده الله ایچون اولامق ایچون بو

جماعتسز جوامع آشیان عنكبود اولدی ..
نمازدن قالدیروب نفی ایلدی بر چوق مسلمانی .
ایچنجه سایهٔ لطف همایونده بر قهوه ،،
جمال اللهی سیر ایتدی جمال الدین افغانی [١]
چوغالدقجه مظالم شاملی عزت اولیور کافی [٢]
ایدردی صدر اعظم بولمش اولسه همانی
بونك یایدقلری تصویر اولونماز عبد عاجزجه
دكل بن ، سیأتی لال ایدردی بلكه (حسانی) .
قالیر یاننده اهون ظلمنك حكم (قره‌قوشی)
باقانلر جمع اضدادك اولور باقجه حیرانی ؛
خلاصه درس تیمارخانهٔ ظلمنده منطق یوق .
یاپار فتوی امینی كورمش اولسه شمدی (مروانی)

§

مظالمله اهالی زیروبالادن صویولمقده ،
سیلن بركمسه‌یوقدر دیده‌دن اشك یتیمانی
قیرلدقجه قیرلدی قالدی آنجق آلتی میلیون ترك .
آجیردی كورسه‌چپلاق (مصطفی) بوقوم عریانی [٣]
نه كوملك وار نه‌طون‌ صویدی اهالی قالدی چیرچپلاق

وسیله ایله اوچ كشی بریرده بالاجتماع اورتاد... لدن بحث ایدلمه‌سی فكرینه مبنیدر .

[١] مشهور شیخ جمال الدین افغانیدر . ییلدیزده باارادهٔ سنیه بر قهوه ایچه‌رك احراز رتبهٔ شهادت ایتمشدر .

[٢] بو شاملی عزت پاشا حال حاضرده‌كی سیأتك مروجی بر جانی و عبدالحمیده عقل خواجه‌سی اولمق اوزره سرایده كاتب ثانیدر .

[٣] چپلاق مصطفی وقتیله استانبولده ظهور ایتمش جذبه‌داراندن بریسیدر .

شهيداولمق ايچون بيچاره‌لربكلر زمستانى .
نه‌ديرلرسه ديسونلر بيلمينلر ، حقليدرحقلى ،
بزه‌قارشى (ژاپون) ظن ايدن (بلغارستانى)
بهايله دكل ، ملتده انسانلرله‌در بحثم . .
حسابه‌قاتمم اويله برطاقم طفره فروشانى
تعديّاته‌قارشى بويله سوتسز ظن‌اولونماز كن ،
نيچون‌بيلمم اوتوزييلدر قپارماز تركك آيرانى
تياترو پرده‌سى وارى همان آچدى قپاتدردى
كيجه‌صاغدك كرى‌عرش ايتدى مبعوثانى اعيانى .
دكرسز برهديه اولسه‌ده اول ويروب صوكره
دونوب آلمق النڭن بحضور ايتمزمى انسانى .
خصوصيله عليڭك ويرديكى‌شيئى ولى‌قاپسه .
صيقلمازمى كلاهى قاپديران بركمسه‌نڭ جانى
بزمكى بزاويوركن چالدى قانون اساسى‌يى
صباحه قارشى رؤيامزده كوردك صانكه‌جانانى
چيقان‌يوق كولكه‌سندن ، قورقوسندن شمدى مهتابه
عمومڭ آكديرر وضعيتى شام‌غريبانى . . .
خبراشمك يساق ، داخلده‌كى اهل عيالكله ،
باصلمشسه ديشارده ياتديرر والله قرآنى .
اهالينڭ ايچردن چيقماسى شدتله ممنوعدر ،
براقماز مصره كتمك اوزره عادى بربزركانى
بوممنوعيتڭ زعمنجه اسباب سياسيسى ،
صنوف سيئات داخلينڭ خوف اعلانى ،

اورتبه اوغرامشکیم بینی استیلای اوهامه
حضورنده قاشینده اولدیر مخدومی (برهان) ی
خبردار اوللی احوال عالمدن حکمدارك
مناسترلرده حتی ایسته‌مم مردمکریزانی .

§

کزوب دنیایی کوردی آکلادی اول شاه دانشمند ،
اوتوز ییلدیر بزمکی کورمدی حالا (امرکانی) [١]
طلبکار اولمادن مات اواحسان ایتدی حریت ،
آنکچون عدل ایله آفاقی طوتدی شهرت‌وشانی ،
چیقاردی خارجه ابلیس استبدادی ملکندن ،
بوهمت شاه والاجاهه برالهام ربانی .
بیوکلك برحکمداره کوره بویله اولور ایشته ،
دییوب فخرومباهات ایلسون عقباده (قاآنی) ،
اصول مشورت اولمازسه بردولت بقا بولماز ،
سرکاره کچنلر اولسه‌ده بسمارقك اقرانی .
ترقیات ملکك روحی سربستیٔ مطبوعات ،
دیمشدر اك بیوك ملتلرك ارباب عرفانی .
اوده اهل کمالك اولدیغیچون شاه ذیشانی ،
همان تطبیقنه ایتدی تعلق امروفرمانی
مثال امتثال اولدی حکمداران اسلامه .
(بیوك شاه مظفر) لکله مشهور اولدی عنوانی
یازاردم نامنی آلتون قلمله عرش اعلایه ،

[١] امرکان یاخود (میرکون) استانبولده بوغاز ایچنده بر محله‌نك اسمیدر)

اكر پروازه اولسه قدرتم با اذن یزدانی
وجودی اهل اسلامه مدار افتخار اولدی
که شاد وخرم ایتدی روح پاك شاه مردانی
خطردن دولتی قورتاردی ایتدی ملتی مسعود ،
وطنجه درد تقسیمك بولوندی ایشته درمانی
بدیهیدر اصول مشورتده منفعت زیرا
تعرض آز اولور. چوق اولسه برملكك نكهبانی
میسر اولدی ایرانیلره تأمین استقبال
الی یوم القیامه حفظ ایدرلر حكم قرآنی.

§

چیقوب شهنامه یازسه یزده بر (فردوسیٔ طوسی)
شاشاردی یپرامش كوردكجه ذیل آل عثمانی،
كورنلر خستهخانه ظن ایدرلر باب عالی‌یی ،
طالوب برخوابه چكمش باشلارندن هپسی یورغانی
بیلنمزكیم بوده مطلوب عالی اولدیغندنمی..
دوائرده بوزوق هر هیئتك آداب واركانی
قویولمش جمع امواله مشیرانی‌وزیرانی،
كورنجه نفرت ایلر ملتك حال آشنایانی .
مراتب اهلی عبدالحمیدك اتمه‌لر تصنیف ...
اوكوز (بالا) قاطر (اولا) اشكدر (میرمیرانی) [١]
بولونسه ایچلرنده چوقمی سهواً برایکی انسان
دیمشدر حكم كل اكثر ایچوندر (ملا كورانی)

---

[١] (بالا) (اولا) (میرمیران) تركیه‌ده بر ر رتبهٔ ملكیه‌در. مراتب سائره اصحابی‌ده بونلردن آشاغی دكلدر.

اوتوز ییلدر ایللرلر آوروپا سرعت قطاریله
مظالمدن یایق ترکیانك حال پریشانی ،
مقدس برطاقم قیمتلی قیمتلی امانتلر . [١]
صاتلدی اولدی حفظ ظلم واستبدادك اثمانی
اهالی مملکتلرجه بخایش اولدی منفیاً ،
کورنلر (آرناوودلق) ظن ایدر شمدی (لازستانی)
سورولدی اولدی (استانبوللیلر) (قسطمونی) خلقی
بوکون (ازمیرلیلر) جه اولدی (بتلیس) بلدهٔ ثانی
(طربزون) ظن ایدر (شامی) کورنجه شمدی برانسان
چیریل چپلاق سورلمش برطاقم فدقجی کلخانی ،
یازوب چیزمك بیان مکتبلی ترکلر شمدی (بغدادی)
حمیت منید اولان عسکرلر اولمشدر (ازوکانی) .
موالیدن سورولمش (قدسه) اوبله ملالر وارکیم ،
یاپاسلرله قارانبول ایلکده دینی ، ایمانی ، .
بوتبدیل مکانك آزدی کلر بویله صانعقله
دکشمشدر خلاصه هر محلك اسکی سکانی .
ازون مدت بهحاجت علم وفن تحصیله مکتبده
سورلمکچون وطنده بللهمث کافی کلستانی .

برطاقم ایمپراطورلره بالخاصه المانیا ایمپراطورینه استانبول موزهخانهسندن ویریلان برچوق اشیای نفیسهدن ماعدا سلطان الشهدا وقرةالعین رسول کبریا جناب امام حسین افندیمزه متعلق بعض مقدسات ایله سلطان سلیمك قلیجی وصلاح‌الدین ایوبینك تربهسی قپوسندهکی لوحهٔ غرای قیمتدار وسائره ، وسائره .

يازوب چیزمك بيانلر اكثريته تميزلندی ،
رقمدن آكلايانلر بعدما سير ايلسون « وانی »
حكومتجه مهمدر فاًما تعطيل ذكرالله ،
سوررلر شيخی اول تكه‌دن صوكره مريدانی ،
بحق اسم اعظم بشقه تحقيقاته حاجت يوق
ايدر برتك خفيه ژورنالی السانی (حورانی)
عصا الده اهالئ ممالك جملةً سياح
ايدرلر آنياً هجرت ايچون كويا بوادمانی ،
أصل حسب‌الخلافه هجرت ايتديرمز اهالی‌يی ؛
بوسنتله مكلف ظن ايدركن هرمسلمانی ،
تونس مصراع ثانی اولدی مصره ضرب اصولنجه
فرانسز ، انكليز برلشدی ، تقسيم ايتدی هربانی
(كريد) آغدن چيقوب بردختر بحری‌يه دونمشدر .
كه بالقاندن قاچوبده اولمق ايستر شمدی يونانی
قاطركن صاندی (قبريس) حلقنی اشك بهاسيله [١]
قرنجه‌لانه‌سندن فرقی يوقدر صاندی (سودانی)
اوتوز ييلدر اونوتدق (بوسنه‌يی) سائر كيدنلرله ،
آليشدی بكله‌يور ملت يكی بردور هجرانی

§

مهاجر اولمادن ايرانه هجرت ايلسه‌م بنده ،
كيدوب شيرازه كوش ايتسه‌م صدای عندليبانی
اساساً مقصدم ايرانه استيذان هجرتدر ،
كوكل سير ايتمك ايستر (اصفهان) برده (طهرانی)

قبريسليلرده بعض انوارذكا اصحابی وارسه‌ده لحكمة اسملرنی ذكر ايتمدم .

قبول ایلرمی بیلمم‌که جناب شاه والا جاه ،
وطن حسرتکشی بر بن کبی بینوایه مهمانی ،
می حریته کوستردیکك میل محبتله ،
براقدك هپ کبری دنیاده عالی حنابانی .
عموماً اهل اسلامك امیدی سنده قالمشدر .
بو عصرك وارسه سنسك حضرت سلطان سلمانی
نم (حافظ) ایله (سعدی) یه بورجوم وار برر (یسن)
اودندیر بورجی بوسمده براقه ای کرمکانی ،
سن او شاه معظمسککه نامك یاده کلدکجه
قلوب اهل اسلامه کلیر بر شوق روحانی
دکل ایرانیان الطافکه دلبسته اولمشدر
اوپرلر اللرندن ربع مسکونك مسلمانی
الشمش بر حکمداره قولایمی ترك استبداد ،
سکا ایتدی جناب کبریا بو لطف و احسانی
(میقادو) وارسه‌ده اقصای شرقده حجة‌الاحرار
آنك شانلی دکلدر بویله مشروطیت اعلانی
جنابك مادةً ، معناً سزاوار اولدی تبریکه
بو دولت پس‌که خشنود ایلدك شاه شهیدانی

§

یا آلسونده الندن ملکی ویرسون اهل انصافه
یا اصلاح ایلسون حق بعدما عبدالحمید خانی
کوراسه بویله دیردی شمدی شاعر حضرت (نفعی) [۱]
بناء اللی هدم ایتمك روامی بویله بر . . نی

---

[۱٤] (نفعی) اك پارلاق طبیعت شاعرانه‌یه مالك بر ترك شاعری ایدی . عبدالحمیدك اجداد عظامندن بریسنك امریله او وقتك صدر اعظمی اولان بایرام پاشا طرفندن کورلکده بوغدیریلوب شهید ایدلمشدر.

کورك برقانلی پنجه ظن ایدر طغرای غرایی (:)
اوپنجه ییقدی پك چوق خانمان دردمندانی
یاپشمش متصل چرخی چویرمکده قیزل سلطان
صانیر بر (کیبوتین) شمدی کورنلر تخت سلطانی
طرفداران اصلاحاتدن (احمد جلال الدین) (١)
که دائم حسن حالی بحضور ایلردی خاقانی .
دیرلسه‌م شمدی چیقسه‌م روی دنیایه کفن بردوش
اوده کلسه بتمله عسکرك اولسه قوماندانی
آلوب فتوی سنی اول اسرده (خواجه قدری)دن (١)
اهالی‌یه ایدردك وجه آتی اوزره اعلانی
باقك ؟ سالنامه‌ده موجود اولان اشخاصی پترول‌له
دلوب کچسون دومانلر دالغه ، دالغه عرش رحمانی

[١٥] بوذات شمدی مصرده بولنان پك یقندن طانیدیغمز چرکس احمد جلال الدین پاشا حضرتلریدر . فطرةً ناموسلی حمتیله یارادیلان انسانلردندر . مشارالیه سیاسی ، تاریخی بر ذات عالیقدردر . وقتیله سلطان طرفندن کوستریلان احرار . الیوم صاغ اولان کوسه رایف پاشالرك ، ولاتلرك رجاسی انضمام ایده‌رك مجرد ملته بر خدمت اولمق ایچون ناچار سرخفیه‌لك موقعنده خلاف مرضیسی اوله‌رق برآز مدت قالمش وپك چوق جان قورتارمشدر بویله بیوکلری کوچك ایشلره قومق سلطان حمیدك عادتیدر . مرحوم غازی عثمان پاشانك مابین مشیرلکیده بو قبیلدندر .

[١٦] خواجه قدری افندی حضرتلری چوق زمان اول عبدالحمیدك ظلمندن قاچاراق شمدی (پارسده) بولنمقده‌در. برچوق آثار قیمتداری (اشتصاف) نام کتات متسطاب اوجله‌دندر. مشارالیه عصرك امام اعظمی دنیله‌جك درجه‌ده فاضل کامل برذات عالیقدر اولمله برابر ارباب حمیتك الك حرارتلیلرندندر.

يتم اول ضارب باب عذاب سجن استبداد
صاغ اولسه‌م خاك ايله يكسان ايدردم جمله زندانی
صعود ايتسون قيغلجملر صاچوب دودی سماواته
ديبندن ييلديز ايستر بويله بر دهشتلی وولقانی
ياريلسون كوك يوزی اينسون يره بر بحر بی پايان
تماشا ايتسون عالم ييلديزك اوستنده طوفانی
بو اثناده سرايندن چيقوب (اين المفر) ديركن
المده پادشاهك چاك چاك اولسون كريبانی
او وضعيتده ياپسون رسمی رسام (غالب) بك [١]
كه اولسون سير ايدوب روح (رفائل) آفرين خوانی
قوشوب مظلوملر ال چيربه‌رق كلسون تماشايه
تكرلنسون اوهای و هويدن اوركونجه حيوانی ،

§

يترای خامه تطويل مقاله حاجت يوق
دعايه باشلاسن ترك ايت سلاحشورانه ميدانی
دكلدر سوز زمانی شمدی فعاليت ايسترلر ،
اوزاتمه ، ديكله‌منلر بويله اسكی طرز ديوانی
قيامت قوپسه‌ده ايرانی ويران ايله يارب

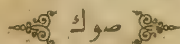
---

[١] رسام شهير غالب بك كوپريلی زاده‌لردن اصيل ونجيب ، خلوق واديب برذاتدر ([illegible]سده) اجرای صنعت ايدر آثار نفيسه‌سی آوروپا رسم سركيلرنده بالدفعات مظهر تقدير اولمشدر خوف مظالمدن استانبوله كيره‌من بويله دكرلی برذات قاليقدرك هيچ اولمازسه صنعق نقطهٔ نظرندن جمعيت مدنيهٔ اسلاميه‌نك استفاده ايده‌مامسی نه‌قدر شايان تأسفدر .

اهالینك تكثر ایلسون عمرانی، سامانی.
درون مملكتده نفی قالسون امتیازاتك .
كلوب غصب ایتمسونلر اجنبی سرمایه‌دارانی ،
مظفر ایله هر یرده لواء شیر خورشیدی ،
بولندردقچه دنیاده الهی شمس تابانی
اوشاه‌عادله اولدقچه پیروحس نیتده .
عموماً مظهر توفیق‌اوله خویشان ذیشانی ،
قولاً یاقله‌ولور هر برامورنده (مظفر) شاه ،
دعابیلمز كن (اشرف) چونكه‌اولدی بردعاخوانی
نیازی شویله‌درگه باب درگاه الهیدن .
ندیم خاصی دائم صحبت‌اولسون نشهٔ‌دریانی .
دعاسی بویله كیم اول حضرت شاه دل آگاهك
تعالی‌ایلسون كتدكچه (مبعوثانی) (اعیانی) .
مصرده قطعهٔ آتیه‌یی وردزبان‌ایتدی
دعابیلمز دیمشنسه‌مده بیلرمش ایشته برهانی

قطعه

نصل تعیین مدت ایلرم تحدید مقصدله
اللهی سنجه وارکن هر محالك وجه امكانی
وفات قابض الارواحدن‌صكره اوزون مدت
بوعالمده كوكل ساغ كورمك ایستر شاه ایرانی

PYEE, ПЕЧАТНМПАРОГІЗЕЗ

أوطه‌ز انارده :

شاعر «اشرف» ك كلياتى

(وقت) مطبعه‌سى
1928

شاعر اوغلك شاعر بابایه مرثیه‌سی

آ كلاشلدی قورتولوش یوقدر مصیبتدن بكا،
حضرت اشرفده كوچدی، ایله‌سین رحمت خدا!

مبتلا اولمش ایدی اویله بلا بر درده كیم
چوق چالیشدی، بولمادی، حیف، اطبا بر دوا.

یاتدی بیچاره یاتاقده درت بش آی قورتولمادی،
ایله‌سین كوثر ویروب اعزاز وحرمت مرتضا.

نه‌كره كولمدن یاتاقده یكن بیله واز كچمه‌دی؛
آغلادقجه اقرباسی، یورده، اوغلی، زوجه‌سی
ایله‌سین اشرف كنار حوض كوثرده صفا.

سن نه‌دن مدحیه یازمازسك؟ دیه‌ن آدملره
دیردی مرحوم: «وارمیدر بزده اولان مدحه سزا؟»

خانی هجو ایله‌مكده نفی‌دن ماهر ایدی،
بیلمایوب قرق بش سنه ایتدی دنیالرله غزا

ایتاله‌مشدر بر سنه محبوس اولوب ناحق یره
جانی قورتارمق اوزره مصره ایتدی التجا،

كورمه‌دی راحت یوزی بردم، نه‌لر چكدی نه‌لر،
قالدی غربتده، وطندن بش سنه اولدی جدا.

دائما ایسته‌ر ایدی مسعود كورمك ملتی،
دیردی: «چوقمی، اولسه حریت ایچین جان فدا؟»

باشقا صانع، موتنه‌مرحومك، عشرتدر سبب،
دورمادی ایسپیرتوسز بر كون، ایچه‌ردی دائما.

عاقبت آغوش حریتده ایتدی ترك جان
اولدی آلمش اوچ یاشنده عازم دار بقا.

بزمنه، چین جبین ایله‌ردی كاسه بر دنی،
دفن اولوب كیتمه‌زسه استقبال ایله‌یردی صوبا.

شاعر شرف کورمه‌مشدر مدرسه، مکتب یوزی؛
سعی ذاتیسیله ایتمشدر مجرد ارتقا .
اهل استبدادی (دجال) یله برباد ایله‌دی ،
صوصمادی بالواسطه ایتدیسه‌ده بیلدیر رجا .
حرمت أیله‌ردی صیامه، حافظ قرآنه ایدی .
الك بیوك خصمی ایدی دنیاده اصحاب ریا .
عادتیدی برکوزل کورسه پرستش أیلمك ،
دورت قاری آلمشکن (اشرف) آلتی ایسته‌ردی داها !
چوق صیمیدی ، بعضی یوز پاره ویروب دیردی بکا:
آل بونکله هم راقی ، هم‌ده سنه ایت اشترا !
بکری بش یاشنده تبدیل أیله‌دی البیسه‌یی ،
أولا ایتمش ایدی زیبك لباسی اکتسا
قرق سنه قائمقاملقله دولاشدی متصل ،
وارکن اول دیللرقضادن‌اوزتولوش یوقدی اوکا!
اولدیکی تاریخ رومی اشرفك یکری سکز ،
دردی مرحومك ورمدی، ایتمه‌دی کسب‌شفا.
دوغدیغی بلده (کلنبه) ، اولدیکی بر (قرق‌آغاج)،
جمله‌مز کیتمك مقرر ، یوقدر عالمده بقا !
ایتدی کیتدی مته اشرف اثرلر یادکار ،
قدرینی أیله‌ر بیله‌نلر فاتحه احسان اوکا .
یوز غزل انشاد ایده‌وردی ارتجالاً ایسته‌سه ،
واری بیلمه‌م باشقا شاعرلرده بویله بر ذکا ؟
چوق تعقلردندی جدم مصطفی مرحومده ،
اسمی سویله‌مز ایدی ، دیرلر ایدی (حافظ آغا) .
دائما سیاح ایدی ، ایتمزدی بر یرده قرار ،
بر کون استانبولده اولدی تارك دار فنا .
کسوهٔ علمیه‌یی لابس بر اهل دل ایدی ،
لفظ بی‌معنا ایدی مرحومك عندنده جفا
بن بو ودیده داها چوق سویلمك ایسته‌ر ایدم ،
دیکلیه‌نلرده فقط، أی مصطفی ، شیشدی قفا !
شاعر اشرف زاده

مصطفی اشرف

(وقت) ده شعرلرینی نشره باشلارکن

اشرفه عائد خاطره‌لر

— 1 —

استاد سلیمان نظیف طرفندن « اشرف » ی یازماسی ایچون چوق اصرار ایتدیکم جهتله برکون شویله بر تکلیفه معروض قالمشدم :

— أشرفی بن ده یاقیندن طانیرم ؛ دیار بکرده أوبه کلدی ، پك چوق قالدی ؛ فقط اوندن صوکره‌کی معارفه‌مز هپ اوزاقدن اوزاغه‌در. مادام‌که سن یکرمی سنه‌دن زیاده مجلس صحبتنده بولوندك ؛ بو سنه‌لره عائد مناقبنی ـ صره‌سی کلدکجه ـ نقل ایدرسه‌ك ایسته‌دیککی یازیلره زمین حاضرلامش اولورسك.

همان هر کون واقع اولان ملاقاتلریمزده و بالخاصه لطیفك یوم قبولی اولان بازار کونلری کندیسنی زیارتمده أشرفدن دها زیاده بحث ایدر ، خاطره‌کان مناقبنی نقل ایدردم ؛ بو بیوك نظیمه‌ده اونلری کوچوك کوچوك نوطلرله حفظ ایدردی .

بو ملاقات کونلرندن برنده ، یالکزجه قالابیلمك ایچون ایرکنجه زیارتنه کیتمشدم ؛ سوز ، بالطبع ینه أشرفه انتقال ایتمشدی ده شو وقعه‌یی نقل ایتمشدم :

کامل پاشا ازمیر والیلکنده بولوندیغی صره‌ده دامادی دوقتور فائق پاشا عسکری خسته‌خانه‌سی سرطبیبی ایدی. بن ده خدمت غزته‌سنده محررلکله مشغولدم . خدمتك صاحبی « جین » نامیله یاد اولونان « احمد جلادت » بك متمادیاً بزیك اوینامقله مشغول اولدیغندن غزته‌سنه هیچ باقمازدی بیله .

بردفعه احمد جلادت بك ، بو کون هپسی ده رحمت حقه قاووشان ، شمسی بك ، کوزل حسن بك ، فائق پاشا ، عبدالحلیم ممدوح ، بر آراده ازمیر عسکری قراءتخانه‌ده بزیك اوینارلر ایکن ؛ « اشرف » مرحوم ـ که او صره‌ده

قائممقام بولوندیغی قرق آغاج قضاسندن - احیاناً مأذوناً ، بالکثره برمدتده غیرمأذون اوله‌رق - آنسزین چیقه گلدی .

مجلس [illegible] بر [illegible] اشرفی استانبول [illegible] [illegible] ممدوح مرحوم وار [illegible] ؛ اشرف مرحوم عبدالحمید [illegible] اشغال ایتمشدی .

[illegible] اشرفک ایشیته‌جکی بر [illegible] - ممدوح مرحومه :

— ممدوح ؛ بابانی - که بز اشرفه هپ بابا دیر ایدک - قیزدیراجغم . مثلا سلطان حمیددن بحث ایله بودفعه بر چوجوغی اولدیغنی ، سویلیه‌جکم ؛ بوتنکله‌ده سلطان حمید یاشلی واختیار اولدیغی جهتله دوغان چوجقده هیچ شبهه‌سز یا آشجی ، یا باغچوان محصولی اولدیغنی آکلاتمق ایسته‌یه‌جکم .

دیمه‌سنه ممدوح‌ده :

— یاپمازسه‌ك ایی اولور ؛ هرحالده بر ترس جواب آلیرسك ؛ نصیحتنده بولونمشدی .

فکرنده مصر اولان پاشا ، بر از وقت گچیردکدن صوکره [illegible] اشرفه سویلینجه اشرف مرحوم دفعةً :

— پاشا نه دیمك ایسته‌دیککنی آکلادم ؛ فقط حقسزسك ، چونکه ایکی آی اول‌ده سزك قاین پدر پاشانك بر چوجوغی اولمشدی .

جوابنی ویرمه‌سیله پاشا ، ممدوح وبن قهقهه مقابلرینی اوپویورمشدك . اشرفك بوترن نشئه‌سی اوزرنده اولدیغنی گورن پاشانك :

— هم دوغان چوجوق ارکك ایمش ، آدینی « زطفرل » قویمش .

دیمه‌سنه شرف‌ده :

— ایراغ بز بو کارانه‌لری یوزدك ، ایشی قویروغنه گتیردك فقط ایلریوردق . دیمه‌ك آتلار گلره یکی باشدن باشلایه‌جغز .

[illegible] ، [illegible] آغاز [illegible] ، [illegible] صحبت ایتدیردی ، [illegible] ، [illegible]

مجلس [illegible] [illegible] ، [illegible] بحثی گوله‌مشلردی .

«اشرف» آنجق بر پرده سزدر. عثمانیه زاده لی بر حیاتك بر قسمنی اختیاری، غیر اختیاری منفالره کچیردی. اساساً کندیسنده‌کی آغاچده ویا دیکر برقضاده قائمقام بولونماسی - استانبولده قالماماسی فکریله - برنوع نفی ومنفادن باشقا برشی دکلدی.

لطیف مرحومده حکایه‌نك جریاننی ایتدیکی کون بزم کوردیکمزدن نفسانه کوملش والده‌کی قلمی یازیخانه‌سنك برطرفنه فیرلاته‌رق:

— رفعت... رفعت؛ أشرف یازیلاماز، یازیلاماز دینده یازمایه‌جغم دکل.. یازامایه‌جغم دیمشدی.

حال حیاتنده نامق کمال مرحومك «عرب آوله‌یی» دیدیکی الملك صاحب وافندیمزی اولان لطیف، «أشرف»ی یازمیدن - حاشا اظهار عجز دکل - ا [illegible] بویوکی اولمازمی؟ فقط شاعر جلال باشا مرحومه برده زمانه لمبدز کن اثرلرینك بنده مضبوطا لدیفی آکلادیق ایچون باشا.. شانی هر پادشاهك برو قعه نویسی وار دریا؛ حسین رفعت ده بنم ظیرو نویسم. دیدن «أشرف»ی دکل، هیچ اولمازسه بیلدکلری یازمازسه‌م - ینه اعتراف ایدرم که - بوده برجنایت اوله اولور. بناء علیه بوندن بویوك ایشلره قالقیشدیغمه حکم اولونماسنی رجا ایدرم.

— 2 —

لزومی یوق نیجه بیلمکن نخبهٔ وهبی‌ی شرح ایتمش
مبارک جد پاکم ظن ایدردم بی‌کرم چیقمش ؛
کوروب آثار عصری شیمدی ایتدم حقی تسلیم
«بابا» کوبدن سوار معرفت اشرف دده‌م چیقمش !

قطعه‌سندن آکلاشیلدیغنه کوره نادرهٔ فطرت اشرفک بیوک باباسی کلنبوی سلاله‌سندن، اصول اوغللرندن، مغنیساولاینندن، « بابا کوی » دندر.

مرحوم احمد وفیق پاشا بروسه والیسی و بورا حوالیسی‌ده بروسه‌یه تابع بولوندیغی صره‌ده اشرفک بیوک باباسنک همشهریلرینه پاشانک حضورنده اویناديغی اویون او قادار کولونجدرکه بونی یری کلنجه ذکر ایتمک اوزره شیمدی‌شونی سویله‌یه‌لم که مرحوم‌ده حفیدی کبی ظرفادن ولاقیدان امتدن ایمش.

بیوک بابا، اوغلنی اولندیرمک ایچون کرنده‌کی بش اون آلتون ایله جهاز آلمق اوزره کیتدیکی ازمیردن آنجق برچوق ایکی سنه صوکره عودت ایده‌بیلدیکی جهتله کندیسنک عودتنه انتظاردن اوصانه‌رق جهازسز اوله‌نن کلین ایله کوکی، سیاحتدن آنجق عودت ایده‌بیله‌ن بیوک باباسنک اوجاغنه طوروتی ویرویرمشلر. ایشته بیوک مجا کو شاعرمز بویله بر بیوک بابانک صلبندن دنیایه کلدی.

بیوک بابا وبابا، اشرف کبی شاعر دکللر ایسه‌ده طورونلری واوغوللری قادار ظریف، نکته‌دان، فقره وحکایه نقلیله‌ده مشهور ایدیلر. شو فرق ایله‌که بابا ودده نقل ایتدکلری حکایه وفقره‌دن صوکره حاضر بالمجلس اولانلرک قهقهه‌لرینه قطعیاً اشتراک ایتمزلر ایکن، اشرف، بالعکس قیقیر، قیقیر وچوق کولردی.

اشرفک پارا صرفندن امساکی‌ده، دده وبابادن قالما کبیدر. روایة دیرلرکه اشرفک باباسی‌ده جیبنده اون بش مجیدیه اولدیغی حالده حجازه کیتمش وممالکتنه عودت ایتدیکی زمان بر قاچ مجیدیه‌سنی آرتیره‌رق کری کتیرمش. بو، بلکه شیمدی ایرانک قوتنده اولان، « آقچه » نک تداول ایتدیکی بر زمانده ایدی.

مرحوم کوزەل حسن بکله اون بر مجیدیه ایله حج سیاحتنی تلمیحاً مرحومه:

— اشرف ... اگر دەدەك سنك بر مجیدیه ایله بر سنەدن زیاده پاشادیغنی کورسەیدی « بن سکا نسبت ایله چوق اسراف ایتمشم » دییه ألیکی اوپردی !

دیردی .

عبدالحلیم ممدوح کامل پاشا طرفندن مصالح اجنبیه قلمی باش کتابتنه تعیین ایدلمشدی . معاشندن زیاده پارا آلماسی ایچون ده اوصره‌لرده قضا ، قضا احاله اولونان اعشارك مزایده‌لرینه مأمور ایدیلیردی . بویله بر وسیله چیقدقجه ممدوح همان قرق آغاج قضاسنی عهده‌سنه آلیر ، أشرفله بش ، اون کونی برابر کچیرمك فرصتنی ألده ایدردی .

بویله بر قرق آغاج زیارتنده أشرف ممدوحی أوینه مسافر ایدر؛ بر معتاد آقشامه ایچیله‌جك راقی ایچون (مزه) تدارك ایلمك اوزره معیتنه مأمور اولان ژاندارمه‌یه چیل بر « ایکی » غروشلق ویرەرك آلما ، صالاطه‌لق ، بر آز پینیر وبوکا مماثل شیلر !.. آلماسنی تنبیه ایدنجه ، ممدوح همان آتیله‌رق ، ژاندارمه نفرینه :

— آرتان پارا ایله ده ، اوغلوم کندینه بر قات ألبسه یاپدیریرسك ! اولمازمی ؟

دیمك صورتیله اشرفه طاقیلمشدر .

اشرف مرحومی حیاتنده فوق‌العاده اوزەن وصیقان وقعه‌لردن بری ده ، سنه‌لرجه حکایه صورەتنده وغیر رسمی صورتده دوام ایدن بر آلاجق دعواسیدر .

(حبه) یه تنزل ایتمه‌یه‌جك درجه‌ده مستقیم اولان اشرف آیلغندن آرتیردیغی برقاچ یوز آلتون ایرادی ، کویا تجارت ایدیلمك اوزره ، مرحوم آووقات توفیق نوزاده قاپدیرمش وآنجق لبلبی پاراسی آلیر کبی اسم ترداد ایده‌بیلمشدی .

ای بکا مدیون اولان ذات معالی منقبت

حق معمر أیله‌سون ازمیرده دائم ساکن اول ؛

بن نه‌لر چکدم نه‌لر سندن قیاس ایت اول زمان

ایسته‌رم اللهدن برکره سن ده داین اول !

قطعه‌سی ، بو آلاجق ویره‌جك مسئله‌سنده کندیسنك نه قادار مضطرب اولدیغنی کوستریر .

(اشرف) بو یازیه پارچه آلدیغی پاره‌لری ده نوزادك طوتوب صیقیله‌جغنی بیلیردی اله کچیرمك صورتیله قوپارا بیلیردی . بر ساعت اول صوکره ، صاف [illegible] خانه‌یه بر آز صوکره [illegible] ماضی باشنده [illegible] واکلنیرلردی .

نوزاد بر کون ازمیر حکومت دائره‌سی باغچه‌سنده هرهانکی بر قونسولوسخانه ترجمانیله بر دعوا حقنده ـ نوزاد دعوی وکالتی ایدردی ـ کوروشورکن اشرف همان یانلرینه صوقولور ؛ بلکه‌ده بنا بر معامله ایده‌جکندن ، قورقارق نوزاد [illegible] بردن ویردیکنی کوره‌ن ترجمانه نوزادك :

— زواللی ... احتیاجی وارده ...

دیدیکنی ایشیتمسه دویان اشرف همان کیری دونه‌رك آغزه آلنمایاجق کفرلری یاصار ، معمافیه او آقشام ینه برخاز بوده اوطوروب اکلنه‌کلرینه هیچ شبهه ایتمه‌یه‌لم .

اشرف ـ بر کون ینه بو نوزاد ودیکر رفقاسی ایله برابر توقیف ایدیلوب [illegible] حبسخانه‌ده طاهر نادی افندی خوجاسنه :

صانما دیوزیك یالکز سائل ماهر چیقاریر
کاه اولور طاهر نادی کبی شاعر چیقاریر

دیه التفات ایده‌ن هجا کوشه ، مدتنی اکمال ایتدکدن صوکره ازمیره عودتله قصه‌جه بر مدت اقامتدن صوکره ، مصالح اجنبیه قلمنده محمود بك معیتنده ایکنجی کاتب بولونان مجدت بك ایله برابر اولا مصره ، صوکره‌ده قبرسه و آوروپایه کیتدی .

اشرف تا اعلان حریته قدار منفای اختیاریسنده قالارق نشریاته دوام وفقط مجدت ، بو خصوصلرده‌کی بیوکلکنی هر وقت ذکر ایتمکدن فارغ اولامایاجغز ، کامل پاشانك توسطیله [illegible]

اشرف مرحوم قائممقاملقله بولوندیغی مأموریتلرده، اولا ولایتك والیلریله دائما اتیشمش، همان هیچ بری طرفندن خوش کوروله‌مش ایدی. یالکز ویالکز کامل پاشا مرحومك صدارتندن عزلله واپور مخصوصله، ازمیره والی اولارق کوندریلمسی اوزرینه مغنیسا متصرفلغی قضالرندن برنده قائممقام بولنان اشرف اوزون سنه‌لر راحت ایتدی وحرمت کوردی.

صدارتده بولوندیغی صره‌ده بر ایکی قطعه ایله هجو ایتدیکی کامل پاشا اشرفی فوق العاده دینه‌جك صورتده حمایه، سلطان حمیدك، خفیه شرلرندن [illegible] ایدیلیر، اونه بریه سوروولوردی.

بردفعه کیم بیلیر هانکی ملعون خفیه‌نك ژورنالی اوزرینه، غالباقرق آغاجدن «طاطای» قضاسنه تحویل ایدیلمش، شاعرده:

باعث اولدی حسن خدمت بنجه مقدورینه
پادشاهم لطفکه عرض دخالت ایلرم؛
بن «طاطای»ه‌ی پایتخت اولسه دخی ایتم قبول
کشورجین ایچره (وای های وای) ه هجرت ایلرم!

قطعه‌سیله کامل پاشانك حمایه‌سنه التجا ایتمش؛ یاقاسنی زورلقله قورتاره بیلمشدی. اشرفك کوزی آق‌حصاره تحویلده ولدیغندن دائما اوراسنی سویلنیر دورردی. فقط بر کون ینه دقریحهٔ الهام صبیحه‌سندن سیورحصاره [illegible]!

نی سیوزی حصاره صحت أیله اوطیرتدیرمه
کرم قیل آقحصاری دیرمنه‌ك ازمیردن ایراق اولسون؛
مجرد بر حصاره کوندریلکسه اکر مقصد
افندم باشی‌سیوزی اولسونده باری آق اولسون!

قطعه‌سیله بنه کامل پاشانك مروتنه مراجعتله ازبادره‌ده آتلاتمشدی. کوزولوری که اشرف او دار زمانده بیله آق حصاری صایقلایوردی.

مابین ، سیوری حصار مسئله‌سنده اوجه مدت اصرارده بولوندیغندن اشرف عادتا امیدینی کسمشدی ؛ فقط پاشانک ابرامی اوزرینه تحویلدن صرفنظر ایدلمش اولدیغندن بو بشارتی اوکرندیکی کون :

قرارمشدی کوزم یأس وألمدن
بوکون فرق ایلدم لیل ونهاری ؛
!... مدن آصفا چکدك ، چیقاردك
فولابلقله شکر سیوری حصاری !

نامه‌سیله پاشایه تشکره کیتمشدی .

پاشا ، واور ، آز سوز سویلر وهیچ برکیمسه‌یی اوزون مدت حضورنده طوتمازکن اشرفی ساعتلرجه یاننده آلیقوردی .

برکون اشرفه آوروپایه سیاحت ایدوب ایتمدیکنی صورمش واشرف بالطبع خایر جوابنی ویردیکندن :

— کیتمه‌لی ... کیتمه‌لی ... کیتمه‌لی! دییه تکرار توصیه‌ده بولونمش .

اشرف ازمیردن نفی ایدیلدکدن صوکره مصره فرار ایله اعلان حریت اوزرینه ینه ازمیره دوندیکی زمان بو حکایه‌یی نقل ایله‌مشدر :

— پاشانك تکرار ، تکرار « کیتمه‌لی .. کیتمه‌لی » دیمه‌سی بکا آوروپایه قاچمق ایچون یول کوسترمك، ایقاظ ایتمك ایمش آما بن آکلامامشم .

کامل پاشا ازمیرده منفی ایدی ؛ پاشانك احوالنی ترصد ایچون‌ده سامی پاشا زاده حسن بك والی معاونی اوله‌رق کوندریلمشدی . فقط مابینك آرزوسی خلافنه اوله‌رق کامل پاشا ایله حسن بك بربرندن دها حریت‌پرور ایدیلر وبوخصوصده بربرلریله عادتا مسابقه ایدرلردی . مثلا پاشانك ، استانبولدن کوندریله‌ن بر خفیه‌یی واپوردن چیقارکن طوتدوره‌رق ، ایلك حرکت ایده‌جك شمندوفرله قازادن استانبوله اعاده ایتدیکی واقعدی .

اشرف ، عبدالحلیم مرحوملرله ، استادم توقادی زاده شکیب بك افندی ودیکر ذوات اراده ایله حبس وتوقیف ایدیلدکاری زمان حسن بك مرحومده ـ اونده کی اوزمانه کوره مضر اولان اوراقنی امحا ایتمك اوزره ـ ممدوحی ناموسی اوزرینه آلدیغی سوزه مستنداً محبسندن چیقاره‌رق ساعتلرجه وساعتلرجه سربست براقمشدی . ممدوح ایستدیکی اومدت ظرفنده یا براجنبی واپورینه کیده‌ر ، یاخود

قونسولوسخانه‌لردن برینه، بالخاصه انكلتره قونسولوسخانه‌سنه التجا ایده‌بیلیردی. فقط اویله یاپمادی؛ اوراقی امحا ایتدکدن صوڭره توقیفخانه‌یه دوندی و بتلیسه نفی ایدیلدی. ایشته حسن بك‌ده بویله بیوك بر آدام؛ افندی آدام ایدی.

بو سببله‌درکه مابین، پاشانڭ احوالنی ترصد ایچون حسن بکله اکتفا ایده‌مه‌مش، تاتارشاکر پاشا نامنده آلایلی بر خدمه فرقنی ازمیرڭ باشنه بلا اوله‌رق کوندرمشدی. اشرفڭ آرقداشلرندن توفیق نوزاد، عبدالحلیم ممدوح، مولوی شیخی نوری، آووقات حسن بکارله شکیب بك استادمز دوقتور ادهم بك قریبی شوکت کندیلرینی ژورنال ایدن مابین کاتبلرندن ایکن ازمیره نفی ایدیلمش اولان مصطفی نامنده‌کی خفیه‌ده داخل اولدیغی حالده - بتلیسه وقسطمونی‌یه بو تاتارشاکر پاشا زماننده نفی ایدیلدیلر. داها نفیه کیتمه‌دن:

برطرف غایت صیجاقلدر، برطرف بارده‌ده
چوق دکلدر اول قادار بتلیس ایله وان فرقلوسی؛
مسکننده ملت اولمازدی بو رتبه ماسقارا
اولماسه‌یدی هرکسڭ قلبنده قیزان قورقوسی!

دییه‌ن اشرف، هیچ اولمازسه چوق قورقدیغی قیزان قینه اوغرامادی. کامل پاشا، بودفعه، بو ازمیرلی کزیده ذواتڭ نفیلرینه مانع اولامادی وزاواللیلر آناطولینڭ اوجرا کوشه‌لرینه داغیتیلدیلر.

اشرفڭ مصره فرار ایله «دجال»، «حسبحال»، «شاه و پادشاه» کبی اثرلریله سلطان حمیدی تهدیده باشلاماسی ایشته بو منفادن عودتندن صوڭرادر. مابین شاعرڭ عودتی ایچون چوق چالیشمش ایسه‌ده، پادشاهه اساساً هیچ بر وقت اعتماد ایده‌مه‌ین اشرف اوراده قالدی بیله.

اوته کنی، بریکنی، هیئت وکلانی هجو ایدرکن - بار یوتر قبیلندن - پادشاه حقنده مدیحه‌کارانه داوراننان اشرفڭ:

وقت فرصت کوزه‌تیر شاه جهان
طوتار البته الندن قاچانی؛
ینه صاحب اولور انشاءالله
مصرڭ قالدی النده «قوچان»ی!

کبی قطعه‌لرله دیلنی ییلدیزه قادار اوزاتدیغنده اکسیك دکلدی؛ بویله

غازینو و قهوه‌لره دوشدیکمز نادراً واقعدی .

أشرف بوکبی مجلس عیش و عشرتلرك دائما باشنده و موقع احترامده ایدی . أکثریا آلاتورقه یوکسك برارکان مندرنده موقع آلیردی .

هپ اونك خدمتنه ، أمرینه آماده ایدك . هر کسی یالکز اسمیله چاغیرمق عادتیدی . یا « راقی » بارداغنی ایستر ، یاخود یاریسنه قادار یانمش اولان یاسمین واوزون جغاره آغیزلغنی اوزاتیرق ، هر کیمك یاکتندن اولورسه اولسون ، جغاراسنی تازه‌لتیردی . ذاتاً بویوك ، کوچوکدن هر کس اونك جغاره‌سنه دقت ایدردك . بیتمك اوزره ایکن کندی کندیمزه قالقار یکیلمه وظیفه‌سنی کوروردك .

مرحوم بو صیله یومیه بر پاکت بیله سیغاره آنازدی . بر طرفدن بوکا محل و میدان قالمامقله برابر ، برازده کندیسی پارا صرفی خصوصنده ممسکدی . أزجمله پك نادراً طاشیدیغی - قورشون قلمی پارماقلر آراسنده طوتولامایاجق قادار کوچوك بر شیدی .

دیه بیلیرم که « أشرف عالم ألنده پارا کیسه‌سیله - مرحوم اوزمه‌و اوچقورلی کیسه قوللانیردی قورشون قلمنی یکرمی ، یکرمی بش سنه ظرفنده هنده و دفعه‌سینی صایابیله‌جك قادار آز کوردم .

قطعه‌لری هر کسه اوقوماز و کوسترمز ایدی آما اوقودیغی کیسه‌لرده کندی امنیت ایتدکلرینه اوقودقلرندن هرهانکی بر قطعه‌سی بر کون ظرفنده ینه هر کس طرفندن اوقونور و بیلینیردی . هم نه‌حاجت ... اشرفك مأذوناً ازمیره کله‌سی دیمك برهای و هوی عشرت و مصاحبت عالم و آهنکك - کیده‌جکی دقیقه‌یه قادار دوام ایتمك اوزره - باشلاماسی ایدی . هر کونکی ، هر کیجه‌کی مجلسلرده ارکان ، اعضا ده کیشیر و فقط اشرف هیچ اکسیك اولمازدی . او ، بر معتاد برصو بارداغنه ایکی پارماق قادار راقی قور ، اوزرینی صو ایله تماملایارق یودوم یودوم ایچمك صورتیله صباحه قادار دوام ایدردی .

اجتماعلرك همان یوزده طقسان بشی دعوت صورتیله واقع اولوردی .

بر کون نظیف ، بندن اشرفك تأصیل یازدیغنی صورمش ، بن ده دالغینلقله وفرقنده اولمقسزین :

— بن اشرفك الینده هیچ پاره کیسه‌سی کورمه‌دم !

دیمشم .

مجلسده بر قهقهه قوپدی . بن، بو كوشه‌لردن برشی آكلایامدیغمدن آلیق آلیق باقمایه باشلایارق اونلری دها زیاده كولدیرمشم . نظیف بونك اوزرینه :

— بز سكا اشرفك قلمنی صوردق؛ سن نه جواب ویردك؟ دینه صوردی.

— كورمه‌دم دیدم .

— فقط قلمنی دكل ، پارا كیسه‌سنی كورمه‌دم دیدكده اوكا كولدك .

جوابنی ویردی. بونك اوزرینه :

واللهی اونیده قلمی كبی آز كوردم .

دیدیكم زمان ـ بوندنه بنده داخل اولدیغم حالده دها زیاده كولنلدی.

حسین رفعت

[اشرفك ترجمان ملت یاخود قصیدهٔ حریت آدینی ویردیکی بو اوزون منظومه اسکی ادبیاتك مخمس دینیلن شکلنده یازلمشدر. بوڭا بوگون، اسکی بر تعبیره بکزه‌ترك (خاتمة السحریات) دیه بیلیرز. ۱۳۲۸ ده اولنده اشرف بو اثرینی ۶ حزیرانده ۳۲۷ تاریخلی قوپیاده امضالامشدر. قصیدهٔ حریت ۱۳۲۴ (۱۹۰۸) ده ۱۹ تموز انقلابنده باشلایارق او تاریخده‌کی مجلسك حزب حرکتلرینه قادار مملکتك سیاسی منظره‌سنی اشرف کوزی ایله کورور واشرف لسانیله تصویر ایدر.]

1

ظلمته غالب کلنجه شمس تابانك آدی
غائب اولدی اورتادن شام غریبانك آدی ؛
کیردی جمعیتلره ارباب عرفانك آدی ،
ویردی زینت عالمه بر ورد خندانك آدی :
دوغدی ، (حریت) قونولدی ، بر پریشانك آدی !

2

کوردیلر کیم دولته کلمکده حال احتضار ،
أیله‌دی ملت معابدده دعا لیل ونهار ؛
غربه قارشی شیمدی شرق ایتسه مزادر افتخار ؛
اول پری‌یی آلتی یوز ییلده دوغوردی روزکار ،
قوندی اون تموزده اول صاحب شانك آدی .

3

بر زمانلر معترضلر باری ابکم اولسه‌ده !
بزده سیر ایتسه‌ك ، چوجوق دنیاده آدم اولسه‌ده !

اول يومورجاق دائما شادان وخرم اولسه‌ده ،
دوغماسی بوندن اوتوز اوچ ییل مقدم اولسه‌ده
قوندی اوچ ییل وار هنوز اول نور سیمانك آدی .

4

كلمه‌دن بر شیٔ وقوعه بزجه خدمت نامنه ،
اولمادن منتجه صرفیات (همت) نامنه ،
اورتایه هپ سوکرادن چیقدی مات نامنه ،
هر ناصیلسه بر پیانقو چیقدی مات نامنه ،
آه کیم یاکلیش قونولمش نومرده آنك آدی !

5

وقت حریتده خلقه باشقا ماهیت کلیر ،
سائقی بیلمه‌م نه‌در ، افکاره علویت کلیر ،
امت مرحومه‌یه کیتدکجه جدیت کلیر ؛
بر صویونمش قیز کبی تمثال حریت کلیر .
خاطره کلمکسزین بر ماه تابانك آدی !

6

بارك‌الله ! ایله‌دی تورکلرده آرتیق اعتلا ؛
ایسته‌یور بانوی مشروطیتی بای وکدا ؛
غیر قابل بزجه بوندن صوکرا ایتمك ارتدا [1]
چوق دکیلدر اولسه حریت ایچین جانلر فدا
قلب ملتده بر ایله‌ر اویله قربانك آدی !

---

[1] ارتدا ، عربجه‌دن المش بر کلمه اولارق ، چارشاف کبی برشیئه بورونمك دیمکدر . **وقت**

7

کیمسه مشروطیته قارشی مخالف کیتمه‌سین !
« کیزلی جمعیت » دییه مجلسده عمری بیتمه‌سین !
بر جوجوق میدانه کلدی ، کیمسه‌لر انجیتمه‌سین !
کعبهٔ حریته کیمسه تعرض ایتمه‌سین ،
یوقسه ، اوندن منتخبدر نجه (مروان) [2] ك آدی !

8

وقعهٔ (قابل) ایله ادراك ایده‌رسك ، (هابل) ی ،
چك کوره‌ك دریاده ، البته بولورسك ساحلی !
سن د کیلسك واقعا بویله خطابك قابلی ؛
هایدی فرض ایت کیم سن اولدك انقلابك عاملی :
چیقماسینمی اورتایه باشقا مسلمانك آدی ؟

9

امت مرحومه‌نك کوردك نجه خورد بیننی ،
بر کرچوك ذوق اوغرینه آیله‌ر طیراوپا دیننی ،
اختلاف اربابنك قیرمق ، نه ممکن کیننی ؟
دورت کیشی لایقمی چکسین ملتك دیز کیننی ؟
بویله اولسونمی آشاغیلق کحیلانك آدی !

10

صبرمزدن ایندی استبداد اولان بار بلا :
امر حقله عاجزانه بزده ایتدك اهتدا !

---

[2] خلیفه حضرت عثمانك قتلنی انتاج ایدن حادثه‌لرك باشلیجه سببی اولقو اوزه بیلینه‌ن عمجه زاده‌سی .

دوغروسی نجه بودر ابنای جنسمدن رجا :
حمدالله ، روز مشروطیته کیردك ، سزا
هپ اخوت قونسه بوندن صوکرا صیدانك آدی .

11

أولا ، بین‌العناصر بز مساوات ایسته‌رز ؛
ثانیاً ، اهل قیامی حسن اسکات ایسته‌رز [1] ؛
ثالثاً ، أولرده سونمه‌ز نور مشکات [2] ایسته‌رز :
قارشیمزده بر مجلا لوح مرآت ایسته‌رز :
اولماسین بویله دونوق مرآت دورانك آدی !

12

بز حکومتدن عدالت ایسته‌رز ، الله ایچون ؛
بز بو یولده ایسته‌دکجه کسدی اونلر بوسبوتون!
کیرمه‌مشدر بر طریق سالمه حالا توتون [3] !
بزم مبعوثانده چکمکده‌در بیهوده کون ؛
دیندی جای أشقیا بیچاره (حوران) [4] ك آدی !

13

کوزلرم دولمقده ، اطرافه بوقدجه ، یاش ایله :
دولدی طاشدی مملکتلر بر طاقیم قلاش ایله ؛

[1] آرنازودلق قیامنه اشارت ایدییور ؛ (بین‌العناصر مساوات) ده او زمانك سیاستنی تعریف ایدر .
[2] (مشکات) مم أسره ارقوناجق ؛ أسکی أولرده ایچنه قندیل بولابیا قونان دولاب .
[3] رژی بلاسنی ملتك باشندن قالدیرمالیدر . — اشرف
[4] حوران عصیانته اشارت .

اوغراشیر دائم حکومت بر أوباش ایله ؛
چونکه ویردك أل أله بالجمله طوبراق‌ـاش ایله :
قیشلاده احمدله بر : عیسا وموسانك آدی !

14

کیمسه‌لر کلمه‌ز ایدی امداده اهل جاه ایکن ،
بخش ایده‌ن لطفی نه بر پاشا ، نه‌ده بر شاه ایکن ؛
اویله دیبسز سوزلری آکلارمی‌یم ، آکاه ایکن ؛
هپ یاپان بو انقلابی حضرت الله ایکن
اورتایه بیهوده چیقدی بعضی شیطانك آدی !

15

بربرین تعقیب ایدوب کلمکده بر چوق حادثات ،
دولدی شیمدی حادثات ایله لبالب کائنات ؛
آکلاشیلدی : بعدما اسلام ایچین یوقدر نجات
قالدی آنجاق حضرت اللهه حل مشکلات ،
کور دوکومدن‌ده بتر بر چوق معمانك آدی !

16

هر طرف بزجه أورولمشدر بالیق آغی کیبی ،
آوروپا باقمقده‌در تورکیه‌یه (باغی) کیبی ،
أولیای مصلحت باغی دکیل ، داغی کیبی ،
باب عالی اولدی بر ایوب اویونجاغی کیبی ،
قورقویور هپسی آکیلسه بولغارستانك آدی !

17

مملکت اولماز یکی ، بویله چوروك انقاض ایله ؛

بر زمان اولماز مساوی ، چونکه اردك قاز ایله ؟
دولدی استانبول سراپا معنوی امراض ایله ،
بر نظارت ، خستهدر سودای استقراض ایله ،
سیمسارلق اولدی شیمدی جبر نقصانك آدی ؟

18

نافعه یولدن چیقوب اعلان افلاس أیلهدی ؛
هر کسه یولسزلغی کیتدکجه احساس أیلهدی ؛
چوق چورولك کوپرو ییقیلدی ، شوسهلر پاس أیلهدی !
دائما قاپدی کلاهی ، ملکی بر (فاس) أیلهدی ،
اول نظارتده صاماندر صانکه سامانك آدی !

19

ملته مال اولدی قانطارسز وجودی پك چوغه ؛
آکلاشیلدی ، اولدیغی ، عالمده بر دیبسز قوغا !
اویله ناظرلر یتیشدیردك که صیغماز قوانوغه !
مرعای نظار ایچین انسان دکیل کویا بوغا !
سویلهسین ملت نهدر ، بیلمهم ، او شیشمانك آدی ؟

20

أیلهرم عرض حقیقت ، قوشما ایستاسیونلره :
دائما لازم اولان نجه داپاقدر بونلره !
ملك عثمانینی قوللانیق دیلر ، باق شونلره !
بر نظارت ، چالدیریر أوراقنی مایمونلره ،
یاره ، اغیاره هویدا راز وپنهانك آدی !

21

کوستەریر بحریەمز یونانی بر آفت دیيه !
بر حدیثی ذکر ایدەر ترسانەدە آیت دیيه
کل ، باغیرما ، بویله یردە ــ نرده‌سك ، حیرت ؟ دیيه ؟
بر نظارت ، هایقیریر : ــ نرده ، دیریدناوت ؟ دیيه !
حال بوکه اوردە بیلنمەز بحر عمانك آدی !

22

ویرسەدە معذوردر کندی سلامی هپ صاغه ؛
کائناتی عاقلانه سیر ایدەر ، دوشمەز آغه ؛
اویله امثالی کیبی ایتمەز تنزل قایماغه ،
بر نظارت ، سعی ایدەر زورله کوزەللك یاپماغه ؛
قول کیبی قول اوردودە هر بر قوماندانك آدی !

23

دوشدی محرومیته چوق عبد احقر فودلادن ،
موللالردە اولماسین آرتیق معمر فودلادن ،
چك الی آرتیق عمارتلردە کمتر فودلادن ،
بر نظارت ، استفادە ایتمك ایستەر فودلادن ،
(سوخته) دینمکدە بر چوق ساختەکارانك آدی !

24

ایشته قانون تکامل ، ایشته قید اصطفا !
دیکله‌نیلمەز ، اعتراضك وارسه سویله : الصلا !
هر زماندە آدمه خادم اولور فرط ذکا ،
بر نظارت ، بر ایکی یوزلو قیلیچدر دائما ،

نجم کیسودار در تقویمده آنك آدی ! [1]

25

دفترنده قید اولور دیوانه، تیمارخانه‌نك ؛
بر زمان اولماز اوزاق قیلدن نصیبی شانه‌نك ؛
اسمی کلمه‌ز شیمدی قاله بر طاقیم دیوانه‌نك،
یاد اولونماز اولدی نامی ناظر طوپخانه‌نك [2]
اوغراتیلدی غالبا نسیانه اُرکانك آدی .

26

قاچامش اولسایدی بلکه افتخار اَیله‌ر ایدك ؛
(بو، بزم بابانمز !) دیرده مسار اَیله‌ر ایدك ؛ [3]
قالسا، ظنمجه، نظارتده او، کار اَیله‌ر ایدك،
ایشدن اعلاسی چکیلدی، بلکه عار اَیله‌ر ایدك،
ایسته‌رم کیرله‌نمه‌سین اویله مسلمانك آدی !

27

غالبا کلدی خلل ملتده حسن نیته،
هر طرفدن اوشدی طیرتیللر درخت دولته،
دوشدی دوشدکجه، نه‌دن بیلمه‌م، حکومت ذاتیه،
بر نظارت اویله مالکدرکه عالی همته،
سایه‌سنده تارلا اولدی جمله اورمانك آدی !

28

آکلاشیلماز، شیمدی ملکك اورتاده آرسلانی کیم ؟

---

[1] نجم‌الدین منلا بکك عدلیه نظارتنه تلمیح .

[2] طوپخانه‌نك نه‌ره ایدیکنی اوله‌نغی بو بیتی یازدقدن صکره اوکرندم. -اشرف

[3] بابان زاده مرحوم اسماعیل حقی بکك معارف نظارتنه تلمیح .

بو زمانك صاحب عرفانی کیم ، اذعانی کیم ؟
چوق یزیدك نامی دیللرده گزەر ، مروانی کیم ؟
آندیریر باب مشیخت بر مزارستانی کیم ،
صانکه اولمشدر قاووقلر سنك خارانك آدی !

29

سویلەمەم ناظرلرك ملتجه تخریباتنی ،
بی محابا سویلەسینلر ، ایستەمەم اسکاتنی ،
دیکلەمە مفسدلرك بیهوده القاآتنی ،
آکلا ، باق ، خلقك حکومتجه تلقیاتنی :
دیندیمی : — رسمی یالاندر ، اویله اعلانك آدی !

30

أی فلك ، ایتمه یکی باشدن فقیری امتحان !
بن ناصیل بر آدمم ، طرز بیانمدن عیان !
بویلەدر اخوان ایچین دائم لسانمدن بیان ؛
تجربەمجه منتظر اولسون بلایه هر زمان ،
دوغرولقله چیقدیمی بر کره انسانك آدی !

31

باشقالاشدی جامه ، اشخاصی تحول ایتمەدی ،
غالبا امر تجدد پك تسلسل ایتمەدی ؛
یاپدیغك شیئی ، آ ظالم ، بلبله گل ایتمەدی ؛
أیلەدی هر شی تبدل ، بو تبدل ایتمەدی :
حضرت سلطاندر تختنده سلطانك آدی !

32

ابتدادن هر ایشك انجامنی تطبیق ایچین ،
احتراصك کامنی ، ناکامنی تطبیق ایچین ،
مملکتده عالملك آلامنی تطبیق ایچین :
سرسری قانوننك احکامنی تطبیق ایچین :
دور ایدەن دیللرده مبعوثان واعیانك آدی !

34

قارشیکی داغدن کلەن ، صائما ، صدای ارغنون !
ملته اولمقدەدر سفك دماء ، داغ درون !
هر جهتجه خارجیمزدن بتردر اندرون :
طوپ توفنکله حاصل اولدی آرناوودلقده سکون ،
یر یوزندن قالقدی درزی ، باتدی عربانك آدی !

34

هر کسی قیرمق ، کچیرمکده ، نەدر بیلمەم ، سبب ؟
سزجه ، بیلمەم که ، نەدن اولدی ، بو مسلك ، منتخب ؟
قان دوکولدکجه بزه لایقمیدر ایتمك طرب ؟
قارشیلقلی بو اؤلەنلر هانکی ملتدن عجب ؟
بویلەمی سنجه ، أفندیم ، عدل واحسانك آدی ؟ [1]

35

خلقه قارشی دورمایک أبکم ، نولور ، سز سوییك ،
دیکلەرز بز هپسنی سرسم ، نولور سز سویلەییك ،
اجنبیلرله برابر هم ، نولور سز سویلەییك :

[1] حقی پاشانك عدل واحسان ایله تعریف ایتدیکی پولیتیقایه تلمیح .

بو کیدیشله حالمز ، بیلمه‌م ، نولور ، سز سویله‌یك !
ییلده بیك کره دکیشمش اولسا دورانك آدی !

36

دونمك ایسته‌ر ، بعضا ، پك اکری یولدر بو طریق ؛
هارلادیجه سوندورولمه‌ز چونکه پترولله حریق !
شیمدی بیلمم که نه‌لر یاپمقده‌در حزب عتیق ؟
حل اولونماز پك قولای ، هر مسأله غایت دقیق :
دائما دیللرده دائر طوپ وچوکانك آدی !

37

هر کسه اللهدن کلمکده کرچه خیر وشر ،
ایتمه‌لی لاکن بو عالمده اشرادن حذر !
اولماده کوندن کونه بیچاره مات دربدر !
بر حریص جاه وارسه حقی پاشادن بتر ؟
کچمه‌لی تاریخه برده اویله انسانك آدی !

38

هر محلده دائما حقدر ، دکیشمه‌ز رنك حق ،
رنك حقه بکزه‌مه‌ز آفاقده نور شفق ؛
باشقا صانما ، هیأتك آلنده‌کی عادی ورق [1] ،
جمله‌سی دیوان عالی‌یه چکیلسه مستحق ؛
یرلره کچسه ، نولور ، بو نو جوانانك آدی ؟

39

عودتیلر بیك رذالت ایتسه ، شیمدی ایسته‌رم ،
باشمه یومروق اصابت ایتسه ، شیمدی ایسته‌رم ،

[1] یالدیزلی کاغد

هر بلا عرض دخالت ایتسه ، شیمدی ایسته‌رم ،
خانه‌مه یانغین سرایت ایتسه ، شیمدی ایسته‌رم ،
یانسه‌ده أو ، غائب اولسه بیتلی یورغانك آدی !

40

اویله بر موقعده‌یز کیم ترله‌سه‌ك یوقدر سیله‌ن !
سن دیله‌ر بذل عنایت ایت دیله‌رسه‌ك کیت دیله‌ن !
خلقه قارشی بن ناصیل اولمام ایچوبده نعره‌زن ؟
اویله کوکسزدر معارف بزده کیم یوقدر بیله‌ن ،
اهلانه معلومدر جنّده طوبانك آدی !

41

امت مرحومه‌یه ساعت بو ساعت ، کون بو کون !
أی وطن ، ایسته‌ر بیاض ، ایسته‌ر قارا چارشاف بورون ،
صوك زمانده واردا قوستا بر قیافتله کورون ،
ملك خصمی وارسه قوت بزده فتح ایتمك ایچون ،
چیقسا میدانه نولور ، شمشیر برانك آدی !

42

لطف حقدن ایسته‌رز کیم اولماسین جنك وجدال ،
پارامز یوق ، حربه پك غیر مساعددر بو حال ،
وارسه فکرمده خطا ، بوینمده قلسین بو وبال ،
قهوه‌لرده بوش بوغازلرله نه لازم حسبحال ،
حل اولونمشدر بیله‌نلرجه معمانك آدی !

43

کوشهٔ میخانه‌ده یارانه همدم قالمامش ،

کوزلرندن دولتك اوزره ملتك نم قالمامش ،
رند ایچین اکلنجه‌لی دنیاده عالم قالمامش ،
آکلاشیلدی شیمدی آرتیق بزده آدم قالمامش ،
کنزسه‌ده دیللرده بر چرق یاوه کویانك آدی !

44

هایدی تعیین ایله ، افراد ملتك نرده‌در ؟
تکیهٔ عالمده مسلك نرده ، سالك نرده‌در ؟
صورمادن بر باشقاسندن سویله : (جانیك) نرده‌در ؟
سن بیان ایت ، نرده جهد بك ، ملانیك نرده‌در ؟
(سیلله) دن صوکرا چیقان میدانه (کبریا) نك آدی ! [1]

45

عصریمزده قالدە ویره‌مز دعای جلجلوت ،
خلقی هجرت ایتدی ، کویلرده خراب اولدی بیوت !
مملکتلر عادتا بر لانه های عنکبوت ،
بیلمه‌ینلرده اشکلك وار ، بیله‌نلرده سکوت :
ممتزجلك اولدی بزده سیر وخسرانك آدی !

46

هر بری فرض ایت که رؤیاسنده کویا کیندی تاج ،
بولدی شمدی اورتالقده چونکه ژون تورکلك رواج !
بك چوغی اولرده آجلقدن یاتار کن ، لا علاج ،
قهرمانلر اهل ثروتبرله ایتدی ازدواج ،
بر حقیقت شکلی آلدی مالخولیانك آدی !

---

[1] قونیا (سیلله) سندن رومله تلمیح ایدیلیور .

47

ضربه ووردی بر طاقیم دیوانه‌لر حریته،
ایسته‌دکجه قورقوتور هپ‌سی کیدوب‌ده هیأته؛
آغلامق ایجاب ایده‌ر ملتده‌کی ماهیته،
بر طاقیم آلچاق دخالت أیله‌دی جمعیته،
اولدی (ارباب حمیت) چوق هراسانك آدی!

48

حقلی سویله، کیمسه‌لر اولماز جهانده مستمع!
قالمامشدر غالبا تورکیه‌ده حس سمع،
فائده یوق، اولساده بر یرده تورکلر مجتمع،
کیم که جمعیت علیهنده بولونسا: (مرتجع!)
بر قورو سوزدن عبارت دین وایمانك آدی!

49

کائناتك بیلمه کیفیات وکمیاتنی،
أیله‌مه تقلید هر بر ملتك عاداتنی،
عالمك خوش کور، سن علویات وسفلیاتنی،
بیلمه‌دن جمعیتك اسباب تشکیلاتنی،
کیرمه‌سیله مرشد اولدی چوق مریدانك آدی!

50

غالبا یوقدر سلانیکده نظام وانتظام،
هر بری ایتمکده‌در بر باشقا صورتله قیام؛
واردیغی یرلرده بونلر کورسه‌لرده احترام،
بعضیسی وجدانه رغماً ایده‌ر خلط کلام،

مصطفاد ادیا عتز مجه سلیمانك آدی !

51

هر قلوبده شیمدیلك برلك یاشار اوردهکله قاز :
سوزلرندن آدمه طاری اولور بو انقباض؛
دوغروسی کوندن کونه بولمقده ملت انقراض ،
دونکی کون دین مبینه أیلهیەنلر اعتراض ،
وار ، بو کون ، باق باشدهدر اویله رذیلانك آدی !

52

— جمعیت خطاب : —

قالمایور ماینکزده اسکی یارداقلر بیله ،
قاره طوتماز اولدی آرتیق سزدهکی فاقلر بیله ؛
باق بیلانه دیش طاقیرداتمقده لقلقلر بیله ،
باق بلایه ، سزدن آیرلمقده آلچاقلر بیله ،
بویلهمی ماینکزده عرض شکرانك آدی ؟

53

چوق محلده اولدی ارباب مروت ، (مرتجع) ؛
پاره ویرمەزسه اولور اهل حمیت ؛ (مرتجع) !
بر طاقیم نادان الندە اهل همت (مرتجع) ؛
فطرةً أر اوغلی أرکن دینیدی : — (حیرت) مرتجع !
اورتادن ؛ بیلمەم نه اولدی ؛ قالقدی میزانك آدی !

54

عرض دیدار ایلهمکده هرزمان ارباب شر ،
اولماده بوچهرهلر ملتجه بادیٔ کدر ،

سوزلرم خائنلره اولمقده‌در برحرف جر ،
بز ایشیتمه‌زدك بوعالمده، نه‌لر وارمش نه‌لر !
ایتدی ایتدکجه تکثر قهرمانانك آدی !

55

آرقایه قالساق‌ده باقساق هپسنك انجامنه ،
بزده صح چکسه‌ك، سوره‌لر کن، نولور، اعلامنه ؟
لعنت اولسون بویله عصرك صبحنه، آقشامنه ،
أولسه‌لرده، هپسنك هیکل دیکیلسه نامنه ،
بر مزارستان اولوردی جمله میدانك آدی !

56

بویله‌در شیمدی ضعیفه دیپلوماتلقجه اصول :
برشرفدر غالبه وعدندن ایتمکلك نکول !
(بونسوآر !) ی باصدیریر کورمکسزین حسن قبول ؛
ایشته ایتدیردی فرانسه فاسی پامال هیول ،
آز زمان صوکرا آ کیلماز اورده (مولانك) نك آدی !

57

باغ مبعوثانه بوندن صوکرا اولسون دولماساق ،
یولمق ایسته‌ولر دیشاردن، بز ایچه‌ردن یولماسه‌ق ؛
غنچهٔ حریتز بك تازه، بردن صولماساق ،
ایسته‌رم اللهدن کیم بز نظیره اولماساق ،
قالقمق اوزره اورتادن بیچاره ایرانك آدی !

58

اورتایه چیقدی ملوث ایتدی برقاچ پانقودوز ،

یوتدی، تویله‌ندی، کمیکلرله یـنه برقاچ اویوز؛
اولکه اولکه اهل اسلامی صایارساق پك چوغز؛
اعتقادمجه قوپارسا برقیامت، بز یوغز،
مسلمانلقمجه قالیر الك صوکرا افغانك آدی!

59

حق معمر ایله‌سین بوامت مرحومه‌یی،
صاقلاسین هر بربلادن ملت معصومه‌یی،
بچمه‌دم درج ایتمه‌دن بروقعهٔ معلومه‌یی،
آق حصارك براوجنده شو آجی منظومه‌یی،
یازدیغم تاریخده اون بردی نیسانك آدی!

60

رحمت اولسون هپسنك ایضاح واستیضاحنه،
آلدی هر ناظر بر آلقیش نسخه‌سی ایضاحنه،
لعنت اولسون عصرك استرباحنه، ارباحنه،
بر کون اول صانکه روحم نصفنك ارواحنه،
بر تماس ایتمش، دیمشدر: نرده فرقانك آدی!

61

بعض مبعوثان ملت ایتدی عرض اقتدار:
ایتدیلر توبه، دیمکچون بعدما لیله نهار؛
کوش ایدنجه فرقه‌نك افکاری اولدی تارمار؛
سطح اوراق حوادثده دکیشدی روزکار:
اختلاف اولدی لغتچه بونده عصیانك آدی!

62

مسلکمجه صانما مستثنا مخالف فرقه‌لر ،
ایله‌مز بو ملتی احیا مخالف فرقه‌لر ،
فرقه‌نك اقبالنه اعدا مخالف فرقه‌لر ،
صانما بونلردن داها اعلا مخالف فرقه‌لر ،
ایسته‌رم تجسین یره اویله سفیهانك آدی !

63

هپسنك آمالی ملك وملته ایتمك مادیك ؛
ایسته‌رم هر فرقه‌نك منفاسی اولسون (منتفك)
بر مخالف صانما کیم ملت ایشنده منهمك ،
مسأله : اونلر بیسین بونلردن آرتارسه کمیك !
اورتاده باشقا ادله ، باشقا دعوانك آدی !

64

روملر بوندن زیاده سربسیت ایسته‌یور ؛
صربلیلر ، بولغارلر باشقا حالت ایسته‌یور ،
مستقلاً موسویلرده حکومت ایسته‌یور ،
ارمنیلر ساده ترفیه رعیت ایسته‌یور ،
بونلره اویماز بزمچون باشقا اخوانك آدی !

65

کیرمه‌دن جمعیته ، ممکنسه اهل منصب اول !
آرقاسی مسدوددر ، کیتمه ، بولورسه‌ك اویله یول !
سن کیده‌رسه‌كده قوغارلر واهودینك یردن آیول ؟
اولدی جمعیت حکومتلرده کویا قونترول ،

هر طرفده شیمدی غالب شیخه شبانك آدی !

66

انتقامه سوق ایدەر دوشمانلری وضعیتك ،
دوسته حتی آغیر کلمکده مغروریتك ؛
غیر ثابتدر مخیل قوتی جمعیتك ،
بر دوشون دنیاده سن کیمسك ، نەدر ماهیتك ؟
اورتالقدن قالقدیمی آداب وارکانك آدی ؟

67

بالقانك فرقه نه دیننده ، نه میموننده‌در ،
کوزلری ملکك نه دشتنده ، نه هاموننده‌در ،
بویله دوندکجه فیریلداق ، عقلی معجوننده‌در ؛
هر قلوب سکانی اصنافك‌ده مادوننده‌در ؛
آلدی انسان مخلصی بر چوق هیولانك آدی .

68

اولدی بیچاره وطن بازیچه بر قاچ بیلکیجه ،
اویله بیلکجیلر که مرمردر دیورلر کرپیچه !
بزده قیمت قالمادی ، کوندن کونه ایندك هیچه ؛
بر قارا اوغلان دوغورمقده که هر بر کیجه ،
عالمه آسایش اولدی بزجه خولیانك آدی !

69

جسر غیای سیاستده یورونمەز ریب ایله ،
برله‌شیر توفیق مولا ، عارف لاریب ایله ،
خلقه قارشی چیقما مادی ، معنوی بیك عیب ایله ،

بعدما دونمەز دولاب بویلە رجال‌الغیب ایلە ،
آشکار اولمق کرکدر دین وایمانك آدی !

70

اهلی هندستانە کیتسین‌دە طریقت ایستەسین ،
قارشیسندە نور سیمای حقیقت ایستەسین ،
حق ویرە : ملت حکومتدن مروت ایستەسین ،
حدی وارسە کیمسەنك ، کیتسین ، شریعت ایستەسین ،
لال ایدەر اویلە کسانی یاغلی اورغانك آدی !

71

بویلە حالە کندیسی ویرمەزدی اصلا احتمال ؛
هیچ اولورمی اویلە بر صافی یورەکدە اختلال ؟
آکلاشیلماز ! آکلاشیلماز ، آکلاشیلماز : بو نە حال ؟
هجرت ایتدی پارسە میر علی ؛ یعنی کمال ،
محو ایدیلدی یوق یرە اویلە سخندانك آدی !

72

عقلمز وار : بزدە هر آیینی کورمك ایستەرز !
یعنی هر امتدەکی آمینی کورمك ایستەرز !
سزدەکی چیپلاق غرضلە کینی کورمك ایستەرز ،
ایش باشندە بز صباح‌الدینی کورمك ایستەرز ،
اورتادە اولسە حقیقت مالخولیانك آدی !

73

أی فضولی عمی ، ایتدی ملکی استیلا شئون :
کلدە کور ، شیمدی ناصیل دوشمان قوی ، طالع زبون ؟

دوست بی پروا ، فلك بی رحم ، دوران بی سکون ،
چیقدی میدانه ینه بیك آه ایله درد درون ،
بغض ایده‌رلر یاده کلدکجه مسلمانك آدی !

74

بونلرك یاپدقلری خدمتمی ، اونمی ، سویله‌ییك ؟
بیتمه‌یه‌ن قاوغالری دونمی ، بوکونمی ، سویله‌ییك ؟
بعضیمی مجلسده حقسز ، بوسبوتونمی سویله‌ییك ،
بونلرك اوغراشماسی الله ایچونمی سویله‌ییك ،
شیمدی ممکنمی اولا جامع ، کلیسانك دی ؟

(بو بش بند حسین رفعت بکك دفترندن استنساخ وعلاوه ایدیلمشدر ؛ اشرفك بالآخره طی ایتدیکی آکلاشیلیور .)

75

رزق مقسومه قناعت أیله ، ایتمه ارتکاب ،
ظلم ایله چوق محتشم کاشانه‌لر اولدی خراب ؛
چاره یوق دنیاده هر مخلوق اولور بر کون مصاب ،
رو نمادر دائما اشیاده حکم انقلاب :
باق بوکون کولدر کچن ییلکی چراغانك آدی !

76

دیدۀ امعانه عرض أیله‌ر تعامل کندینی ،
کوسته‌ریر وقتی کلنجه روی کل ، مل کندینی ،
پس نواسی حاقلاسین ایسته‌رسه بلبل کندینی ،
بونده‌ده کوسته‌ردی قانون تکامل کندینی
یالتبدل دائما قاموس اولدی تبیانك آدی !

77

حقه‌بازلر کوسته‌ریرلردی شبی بر روز کبی ،
لحم آرابه اوجی لذت ویریردی طوز کبی ،
بعضیسی پیشمش آشه قاتدی صوغوق صو بوز کبی ،
عاقبت فرقه چاتاللاشمش ایکی بوینوز کبی ،
بالترقی اتحادین اولدی اعضانك آدی !

78

اوچ سنه اولسایدیلر بوندن مقدم دالقاووق ،
بویله قالماز ، هر بری بالا اولوردی چار چابوق ،
اوچ خوروزله هپ دوغورسونمی بو یوز سکسان طاووق ؟
بر ، ایکی ، اوچ ، دورت سنه بیهوده صاللانماز قاووق ،
اورتایه ایشته قونولدی حیله‌کارانك آدی !

79

اورتاده پارا چالان بر قاچ ذات عالی‌یه :
بانقنوتمی بانقادن چکدکلرك ، یا چکمیدر ؟
باشقا یوللردن دولاشمق فرقه‌یه بر دکمیدر ؟
هپ بیابرلر آلدیغك بر چیفتمیدر ، بر تکمیدر ؟
هه‌ی أشك اوغلی أشك ، قارشیکده‌کی أشکمیدر ؟
ایشته چیقدی اورتایه طفره فروشانك آدی !

80

باقلا دوك ، فال آچ ، دیمه قصدك شومی ، یاخود بومی ؟
صایما بیهوده ، توکنمه‌ز بحر عمانك قومی !
دقت ایت ، أی کج نظر ، قویروقمی فیلك خورطومی ؟

یاتسی‌دن اول سونه‌ر هر روستوپوغلی‌نك مومی ،
(ارضروم) اولماز أفندی بر زمان (وان) ك ادی !

81

اوغراشیرلر قازمایه اخوان ایچین بئر عمیق
منفعت بحثی اولور شیمدی ، دوشونجه پك دقیق !
انتقام آلمق ایچین ایقاع ایده‌رلر بیك خریق ؛
قاندیریر حزب جدیدی ، قورقارم ، حزب عتیق ،
اورتاده آلت ایکن بعضی صبیانك آدی !

82

بیلدیلر ، کلمه‌ز وقوعه بویله بر فعل شنیع ،
اولسالرده کیزلی دارالندوه‌لرده مجتمع ،
باشقا اسناد أیله‌مه‌زلر باشکه دیرلر مرتجع ،
خاطره بونلر کلیر اما وقوعی ممتنع :
عودت ایتمه‌ز بر دها عبدالحمید خانك آدی !

83

بی محابا بر مطاسم بحر عمانه دالیك
قورقما ، افراد اهالی‌یه ، دیمه‌م ، صالغین صالیك !
فرصت أویردی ، تردد ایتمه‌ییك ، ثابت قالیك ،
سز دونانمایه اعانه باشقا صورتله آلیك :
دونمه‌سین خط حجازه بر دونانمانك آدی

84

موقعنده فرصتی بیلمك غنیمت بر هنر ؛
فرصتی فوت أیله‌مه «خذما صفا ، دع ما کدر»

بر طرفدن سوء استعمال ایدیله‌زسه اگر
سزده‌کی ژورناللرك اثمانی میلیونلر دکر:
پانقنوت نجه او أوراق پریشانك آدی!

85

بر اشارت وضع اولونسا هپسنك ابوابنه،
محرمانه باقسا کز صاندیقلرك ایجابنه،
أکثری یوزله، ایتمه‌یوب خاطر کوکول اربابنه،
کیزلی کیزلی صاتسا کز ژورناللری اصحابنه،
کیرسه مشروطیته بو اخذ واعطانك آدی!

86

هر نه ایسته‌رسه‌ك ویریر، اوراقنی هر کس قاپار؛
«باق، داها وارمی، قوزوم؟» دیرده کا قارشی طاپار؛
یوتمق اوزره الده‌کی ژورناللری یولدن صاپار،
بلکه بش یوز صاندیغی بر قاچ دیره‌دناوت یاپار،
کیرله‌تیامه‌ز یوق یره اصحاب ساماتك آدی؛

87

ایش بیله‌نلر حدت ایتمه‌ز طاتلی‌یه باغلار ایشی؛
اولمالی چونکه ایش اربابی طبیعتجه دیشی!
وارمیدر یاقمقده معنا، هم کبابی، هم شیشی؟
چونکه کوکلندن قوپوب ویرمه‌زسه بر کون بر کیشی،
مرتجعلر عندیکزده، هوپپالا، آنك آدی!

88

اولمایور بیلمه‌م نه حکمت بعض انسانده حیا،

کلدیکی ، بایقوش کبی اظهار ایدەر مدهش صدا ،
بویله آدمدن قاچارسه چوقمیدر بای و کدا ،
هەی أشك اوغلی ، ویریلەزمی اعانه بالرضا ،
جبر ایله آلمقمی حریتده احسانك آدی ؟

89

قوشما بر داین کبی وقت وزمانی کلەدن ،
« صوکرا تقدیم ایلەرم ! » دیرسه بر آدم ، قیزما سن !
باقماسین کیمسه قصوره ، سویله نجه حقی بن :
چوق اولوبده پارەسی ، سندن اشکدر ویرمەیەن ؟
چیقمالی بازاره اویله حیوانك آدی !

90

تازه اللرده قالیر هر مصلحت قسماً عقیم ،
اولمالی رفعت کبی اوکده اولان کار قدیم !
طعن وتشنیعه سزاوار اولساده شخص لئیم ،
مجرم اولسونمی طلبکارك قصوردن کریم ،
بر دکیل ، بیکدر ، افندی ، سزده نقصانك آدی !

91

بلك ادیبانه وقوعه کلەلی رسم دخول ،
پیشکاهنده اولونجه مظهر حسن قبول ؟
اولا دیباجه لازم ، صوکرا ابواب وفصول ،
اغنیادن پاره ایستەنمکده واردر بر اصول ؛
بوردەده جاری اولور آداب وارکانك آدی !

92

کیردیلر جمعیته ، نوع بشر ، دروردر ، بشر ؛
هیچ‌ی اسباب دخواندن ، صورولسه ، بی خبر !
بولدی بعض سرسریلرده قولوبلرده مقر ،
مذهبمجه بر طریقت پیری اولمازسه اگر ،
پایدار اولماز او یولده پیرو برنابك آدی !

93

چاره یوقدر ، ملته قارشی بویون اکدیرمه‌لی ؛
ویرمه‌لی بش اون غروش ، میرم ، مراده ایرمه‌لی !
اویناتوب پارماقلری سور وسروره کیرمه‌لی !
بزده زنکین یوق ؛ فقط حالنجه آز چوق ویرمه‌لی ،
اولمالی سطوت فزا آرتیق دونانمانك آدی .

94

جمعیت اربابندن برینه :

کل بری ، دورما اوزاقده ، شویله ، الله عشقنه ،
سن ناصیل بردن دکیشدك بویله ، الله عشقنه !
صقلاما اسراری دلده اویله الله عشقنه ؟
بو طریقك پیری کیمدر ، سویله الله عشقنه ؟
پیری یوق یا ، نه سکا رهبر اولان جانك آدی ؟

95

ای قارا جاهل ، افول ایتدیك دکیلمی ، کور کبی ؟
بر قاراتلقده مئول ایتدیك دکیلمی ، کور کبی ؟
هر نه دیدی‌سه قبول ایتدیك دکیلمی ، کور کبی ؟
کوزلری باغلی دخول ایتدیك دکیلمی ، کور کبی ؟

دائما مجهول مطلق سنجه ألوانك آدى !

96

كيمسه‌لر بيلمه‌ز : نه واعظدن ، نه راويدن صوروك
بن ديسه‌م‌ده آكلاماز ، روح سعاويدن صوروك !
نه بيزانسلى ، نه حلبلى ، نه رهاويدن صوروك !
اصلنى جمعيتك مير مزاييدن صوروك ! [1]
چونكه پاريسده قونولدى بو معمانك آدى !

97

ييلديزك ، دهشتلى بر ژورنالجيسى اولمش ايكن ،
سن ناصيل جمعيه كيردك ، بهى اشك . يكن :
سويله‌دكجه بويله بن اصلا تحير ايتمه سن ،
حيرت اندر حيرتى ، كل ، بنده كور ، اى دلشكن ،
شيمدى سن‌دن‌ده ملوث بعض اركانك آدى !

98

عاشق اولدى هر كورەن : وارمش ديبه چوق پاره‌سى !
حالنكه بونلر ناى مشروطيتك باش پاره‌سى !
ممتنع ، بر فرد ايچين ، امر نكاحك چاره‌سى :
بك‌ده چوقمش قحبه مشروطيتك زنپاره‌سى ،
شيمدى بك‌دن اسكيدن بيكلرجه عريانك آدى !

---

[1] اليوم مادريد سفيرى اولان سامى پاشا زاده سزائى بك بو پروغرامى للمه الملمشدر آبتدائى نه‌در ، نتيجه‌سى نه اولاجقدر ، بن ده بيلمه‌م ؛ رضاسنى تحصيل ايتمه‌دن اعلان ايده‌مه‌يه‌جكم آدم‌ده بيلمه‌ز ! الله انجامنى خير ايله‌سين ! — اشرف.

99

مملکت ویرانه ، اوستنده حکومت بومیدر ،
سوء طالع امت مرحومه‌نك مفهومیدر :
عرضه حاجت وارمی ؟ بونلر هر کسنك معلومیدر ؛
حاکمیت ، شیمدی ایرکن قالقانك محکومیدر ،
باق ، مجاهد اولدی شیمدی چوق اشرانك آدی !

100

اورتایه سکسان بیك عسکر یونانستاندن چیقار ،
بویله اوچ یوز بیك‌ده شیمدی بولغارستاندن چیقار ،
شبهه‌سز قرق ، اللی بیك‌ده خرواتستاندن چیقار ،
اك نهایت بلکه بش یوز بیك‌ده بر یاندن چیقار :
صلح ایله هر یر دوزه‌لسین ، چیقماسین قانك آدی ! [1]

101

وضع اولونمش آوروپا دولتلرنجه قاعده :
حربدن یوق ، بز قازانسه‌قده ، ینه بر فائده !
دوغروسی ایشته بودر ، باقما ، بیان جاهده !
کوك یوزندن ارضه بوندن صوکرا اینمه‌ز مائده ،
کچمش اولسون ، بر داها کلمه‌ز سلیمانك آدی ؟

[1] رومی 83 واقعه‌سنی بیله‌نلر پك آز قالمش اولمالی که هر کس ، باخصوص غزنه‌جیلر بیله ، یدی دولته قارشی کلمك ایسته‌یور . دول معظمه‌یی شویله برطرفه براق ، بالقان حکومتلری اتفاق ایده‌رسه بز یورولورز . چونکه بر ضرب مثل وار : کوپك اوشوتوسی ایلی پارچالار . هر حالده ناچار قالمادقجه بزم طرفدن اعلان حرب ایدلمه‌ملی . ــ اشرف

102

آچ قالان شو سرسری ژون تورکمیدر ، بون تورکمیدر ؟
ایسته‌مه‌ز دونمك کری ، ژون تورکمیدر ، بون تورکمیدر ؟
یوق ، یازیق ، سیم دزدی ؛ ژون تورکمیدر ، بون تورکمیدر ؟
آ کلاشیلماز اکثری ژون تورکمیدر ، بون تورکمیدر ؟
صانکه حیوانه قونولمش بعض انسانك آدی !

103

پك ترقی ایله‌مش ، باق ، سترده‌سی چیکن کیبی !
کلّه‌سی بر بوش قابیق ، کویا قولاق یلکن کیبی ،
خلط ایده‌ر کویا قلوبه عادتا سن ، بن کیبی !
بیلمه‌دن میراثه قونمش اسکی جنتلمن کیبی !
چیقدی میدانه نجه کوملکسز اوغلانك آدی !

104

کلسه ، کورسه حیرتندن لال اولور عبدالحمید :
غبطه ایله‌ر بعض احواله ، چکه‌ر آه مدید ،
اولمادی اما بو یاغمادن عمومی مستفید ،
نشوهٔ اقبال ایله اولدی نه سیدلر یزید ،
تیلکیلکده تیلکی زاده [1] قالدی آرسلانك آدی !

105

قهوه‌لرده استقامتدن اورورسه دم : یالان !
قارده‌شندن پاره ایسته‌ر ، ایش ایچین بیلمه‌ز امان !
عقلی ، فکری ، فرصتی فوت ایتمه‌یوب ، قاپمق همان !

---

[1] تیلکی زاده ازمیرك معروف سیالرندن بر ذاتدر .

مملکتده قالمامش صدق بوتون بر مسلمان ،
پارلادقجه پارلادی بر چوق سفیلانك آدی !

106

هپسنك دعواسی ثابتدر ریاضیمش کبی ،
عادتا بر لاحق اولمش حکم قاضیمش کبی ،
مرعای حریتك اصحابی راضیمش کبی ،
سربسیت صانکه صاحبسز اراضیمش کبی ،
کچدی طابو قیدینه چوق سرسریانك آدی ،

107

ویردیمی ، دونمهز سوزندن اصد قادر دونمهلر ،
أیله امنیت ، بوتون اهل وقادر دونمهلر ،
فطرةً هر ایشده ارباب ذکادر دونمهلر ،
[2] . . . .
قورقویورلر اورتایه چیقدقجه عصیانك آدی ؟

108

باشقا الده رنك ازهار تجارت صولماسین !
مملکت ذاتاً کوسه ، باقیسنی ایل یولماسین ،
صوکرا ایش قالماز بزه ، اهل ذکاوت دولماسین !
قورقارم که کبت کیده ازمیر سلانیك اولماسین :
قید اولور هر کون نفوسه دونمهکارانك آدی ! [3]

109

سویلهسهم بیك کره کیمسه دیکلهمهز اخطاریمی ،

---

[2] بو مصراع اصلندهده یوقدر .

[3] تجارته کوچوکدن باشلایانلر اقلاسه معروض اولدقلری کبی کلشبثات اقتصادیهیه وتجاریهیه کوچوکدن آلیشمایانلرده عینی مصیبته انتظار اتمهلیدرلر . - اشرف

قهوه‌ده هر دیکله‌یه‌نلر آ کلاماز اشعاریمی ؛
بن ناصیل بر کون قیزوب یاقمام بوتون آثاریمی ؟
بر محلده بسط و تمهید ایله‌یوب افکاریمی ،
بن دیمشدم که : ــ دکیشدی بعض یارانك آدی !

110

قورقوسندن ، کوردی بر قوت ، صوقولدی یانه ،
بیامه‌دن بردن آتیلدی منفعت میدانه ؛
مرد اولان محتاج اولورمی آخرك احسانه ؟
حکمی نافذ اولمادی‌ـبه هر کیمك وجدانه ،
دفتر جمعیته کیردی او حیوانك آدی !

111

کیمسه ترجیح ایله‌مز علویتی سفلیته ،
کیمسه کیرمز مملکت اوغرنده جدی خدمته ،
کیمسه طاپماز اویله مشروطیته ، حریته :
منفعت امیدی خلقی سوق ایدر جمعیته ؛
یوقسه تأثیر ایله‌مز ، والله ، قرآنك آدی !

112

آرپا کوردکجه اوزاقدن کیشنه‌یه‌ن آتلر کبی ،
کومله‌یوب نار حمیتله باروت پاتلار کبی ،
قوشدی سرعتله دخوله هر بری چاتلار کبی ،
بر بری آردنجه هنده کدن قوپون آتلار کبی ،
کچدی بر قید آلتنه چوق ساخته‌کارانك آدی !

113

اکثریسی احتیاجك نقطهٔ فرقندهدر ،
میلی دنیانك نه غربنده ، نهده شرقندهدر ؛
هپ کیرەنلر نه یولك ، نه مرشدك ، فرقندەدر ،
آیت (انا وجدنا) نكده مافوقندەدر ،
بر غریب افسانەدر بو عهد وپیمانك آدی !

114

بو رجال‌الغیبك ، آیا ، اورتاده خنامی کیم ؟
بونلره هر کس مخالف ؛ آ کلاشیلماز (رام) ی کیم ؟
کیمسه بیلمەز ، بویله بر حالك نولور انجامی کیم ؟
شول قادار اولدی بویوك بعض رجالك نامی کیم
صانکه اونلردن کوچوکدر اسکی عثمانك آدی !

115

خاشلاسامی شونلری ، صوصسامی یوقسه لان اولوب ؟
بویله باری صیرتمه آلسامی بر حمال اولوب ؟
نقطهٔ حیرتده قالدم بر عجایب حال اولوب ،
بر باقارسك ، که بری مست می اقبال اولوب ،
کیفی ایستەرکه مارت اولسون حزیرانك آدی !

116

بونلره باصسه دایاغی ، بیقسه جانندن بری ،
هبسنك اولسا شکسته استخوانندن بری ،
بیك قیامت قوپسا آیریلماز مکانندن بری ،
چیقساده میدانه فرقه زادکانندن بری ،

آرزو ایتسه اولور یامیا ، بار نحالك آدی !

117

چیقمالی میدانه فرط احتراصندن بری ،
کلملی کچمشلرك عمرو بن عاصندن بری ،
کلمیور بر جاهه اهل اختصاصندن بری ،
حکم ایدوب جمعیتك ارکان خاصندن بری
اك برنجی سوره اولسون دیرکه (طه) نك آدی !

118

صد هزاران آفرین اولسون که هیچ بوقدر قصور ،
هر نه ایستهرسهك همان مطبوع کبی ایلهر ظهور ؛
انتسابك وارسه دیر طلعته ایتمه فتور :
اکثریتدن قراری درعقب ایلهر صدور
یورتاقال اولسون دینیلسه جوز بوانك آدی !

119

بویلهدر ، یا شویلهدر دیر کن قراری کیدیریر ؛
هیچ کجیکدیرمهز ، همان ایرکن قراری کیدیریر ،
علمه کلمزسهموافق ، فن قراری کیدیریر ،
اکثریت فرقهسی بردن قراری کیدیریر ،
اویلهدر ، دیرلر ، اصل توراتده آلك آدی !

120

هر اموردە فرقەدە آمادە آرا هر زمان ،
هانکی ایش مطلوب ایسه اوستنده واردر بر نشان ،
وضع ایدەر امضایی بردن ایتمەدن فتح دهان ،

اكثريت فرقه‌سى بر قوقلادر ، اوينار همان ،
يوق يره كزمكده‌در ديللرده آرالك آدى !

121

هر شى اميد استقبال ايله بر روزدر ،
آتيا كوكلنده اميد بقا هر كوزدر ،
اونلره اكمك ويره‌ن بر پارچا اون تموزدر ،
غير رسمى اكثريت فرقه‌سى محجوزدر ،
بر اويوتجاقدر هنوز اونلرجه وجدانك آدى !

122

چوق دوشوندم ، بيلمه‌دم حالا ، نه‌در بيلمه‌م سبب :
اولسا ارلسا مجلس مليه اولمقى منتخب ؟
ايسته‌رم بر (توو !) ديمك مانع اولور آما ادب ؛
كور كبى ، بيلمه‌م ، ناصيل اولمش‌ده كيرمشلر عجب ؟
بعض دفترده وار اصحاب اذعانك آدى ! [1]

---

[1] — نقره : چينكه‌نه چوجوغنك بريسى أشككك آلتنه صاقلانمش. خراججى باشى كلمش ، خراج آلمق ايچين أوده‌كى انسانلرى يازمش . « باقالم، اشك آخيرنده‌ده كيمسه وارمى : ؟» ديه‌يوقلامش. أشككآلتنده اون آلتى ، اون يدى ياشنده‌كى چوجوغى كورونجه بينلرنده آتيده‌كى محاوره جريان ايتمش :
خراججى باشى — اوغلم ، سن كيمسك ؟
چوجوق — أفندم ، بن أشك صيباسى‌يم !
خراججى باشى — بو أشك أركك : سن ناصيل بونك صيباسى اولويورسك ؟
ديمه‌سى اوزرينه ، چوجوق :
— أفنديم ، آنام أولدى‌ده دايمك يانده دوروبورم ، ديمش !
بزم قزيزلرده عينيله بو قبيله‌ندر .
شوراده اخيراً سويله‌ديكم قطعه‌لردن بعضيسى خاطريمه كلدى ؛ كنديمى ضبط ايده‌مه‌دم ، يازدم :

123

کورمه‌دن مکتب خیالاً عالم اولمق : اویله‌می ؟
موقعنده مستریحاً دائم اولمق : اویله‌می ؟
اسکی انقاضك برنده قائم اولمق : اویله‌می ؟
ملتی محکوم ایدوب سن حاکم اولمق : اویله‌می ؟
بن دکیشمشدر دیرم عبدالحمید خانك آدی !

124

ایتمه‌یك کچدکجه کون یکدیکره باری کلاه !
بر بلایه ایتمه‌سین القا سزی بو حب جاه !
سوزلرمدن خویلانوب ایتمه غضوبانه نکاه !
خلقه قارشی اولدیکز بر باشقا تورلو پادشاه ،
سز چیقنجه اسم تصغیر اولدی شیطانك آدی !

قطعه

بن وجودمده اولاندن فضله اعضا ایسته‌مه‌م !
صانما اویله یان باقوب ، نی کیف وبی کمیتم !
قیل تماشا : جسمك علویسی وار ، سفلیسی وار ـ
بر طاقیم اعضایه مالك بن‌ده بر جمعیتم !

قطعه

هر ایکی قولدن بزمچون تجربه اولدی نصیب ،
آکلادق معناسنی سفلیتك ، علوینك !
دست استبدادی‌ده کوردی زاواللی آکسه‌مز ـ
بارك‌الله ؟ سیلله‌سی قوتلی مشروطیتك !

125

آ كلاپانلرجه قصیده‌م اولدی بر قصر ریاض ،
سوزلرم بعضی سبكمغزانه ویردی انقباض ؛
ایچلرندن پارلادی ، چیقدی بویوك بر تویلو قاز ،
بر أشك اوغلی أشك ایتدكجه ایتدی اعتراض ،
قله كلمه‌ز مشربمجه اویله حیوانك آدی !

126

باشقالاشدی اورتالق ، فكر تجددمی ، نه حال !
لال اولورسك ، شیمدی كنجلرله ایده‌رسه‌ك حسبحال !
قوش دیلی سویله‌ر صانیرسك ، آ كلامق امر محال ؛
چوق لغت معنای موضوعندن ایتدی انفصال ،
فرقه‌ده ، بیلمه‌م نه‌در ، (چاك كریبان) ك آدی ؟

127

كلدی حریت چكیلدی اسكیلر میداندن ؛
تازه أللرله طوتولدی . . . . . لر جاندن ،
بعضیسی كلدی اوتلدن ، بعضیسی بر خاندن ،
باب عالی اویله خالی اولدی كیم انساندن
بر خفیف‌الروحدر هر بر كرانجانك آدی !

128

أی پرستشكار بدعت ، أی دنی طینت اولان ؛
بر أمكسز بی پدر اولاد حریت اولان ،
زحمته كیرمكسزین هیچ ، مظهر نعمت اولان ،
عامیانه ، أی طرفداران جمعیت اولان ،

« بر طابانجه ، بر کتاب » می سنجه اشیانك آدی ؟

129

مملکتده کیم اویاندیردی بو نور لامعی ؟
سن اویورکن سویله کیم یاقدی چراغ جامعی ؟
اویله عندی سوزله کولدورمه ایچندن سامعی ،
اتحاد ! اعلا ! فقط کیمدر اساساً واضعی ؟
نجه بللی سنجه بو معمانك آدی ؟

130

فرقه‌یه کیم خوز باقارسه بورنی سورتولمکده‌در !
اولسه جمعیتده قالصو اوستی اورتولمکده‌در !
آرقا جانبدن ترقی شیمدی دورتولمکده‌در !
سز صوقولدقجه بو نامك واضعی کولمکده‌در :
فرقه‌ده ، دیرکه ، چوغالدی صافدرونانك آدی !

131

هانکی دریا هانکی شدتله تلاطم أیله‌دی ؟
هانکی دالغا ییلدیزه دوغرو تهاجم ایله‌دی ؟
هانکی قوت هانکی قوتله تصادم أیله‌دی ؟
اکثریت فرقه‌سی نردن تراکم أیله‌دی ؟
هر کسه مجهول ایکن اویله معمانك آدی ؟

132

أیله‌دی افرادی لایعقل شراب انقلاب ،
ملتك اولدی وکیلی بر طاقیم خانه خراب !
بونلری کوردکجه والله ایدر انسان حجاب !

جبر ایله تعیین ایدی ، یوقسه دکیلدی انتخاب ،
خاطره گلهزدی بویله یادکارانك آدی ؟

133

ورد مشروطیتك أوراقی بردن صولماسین !
منفعتکاران ایله مجلس لبالب دولماسین !
یك کوسه ملت ، کلهنلرده صاچندن یولماسین !
هر ناصیلسه اولدی ، بوندن صوکرا باری اولماسین ،
هر محلده دفتر ملتده شیطانك آدی !

134

لعنت اولسون کائناتك کفرینه ، الحادینه !
کیمسه کلهز امت مرحومهنك امدادینه !
باقما ، آکلار آکلاماز ، جاهللرك فریادینه ،
کلدی نوبت لطف مشروطیتك تعدادینه ،
بارك‌الله نسل آتی اولدی خوبانك آدی ؛

135

بر ید واحدده أیلهرکن طوقات‌دن اشتکا ،
شیمدی بیك یومروق اینهر بردن : نه کوز دیر ، نه قافا !
اصطفا قانونی اسلاملرجه بویله غالبا ،
بارك‌الله اولدی هر شیده تجدد رونما ،
دیندی ، لطفاً ، أنفلونزا أسکی حمانك آدی !

[بالادهکی مخمسك موقعی آشاغیلرده بر بر اولاجقدی . بز بوراده کلیشی کوزهل یازدق . ارباب عرفان اونك نرهده اوقونماسی لازم کلهجکنی بیلیر؛ ارباب عرفان اولمایانلرله ذاتاً بنم آلیش ویریشم یوقدر . آمان ، هوزاده

بر فقره خاطریمه کلدی ، بو فقره‌یی اوقویونجه هر کس ارباب عرفاندن کسیله‌جکدر :

فقره

اسکی زمانلرده ، بزم بو یکی زمانده امثالی پك چوق اولان وقوعات قبیلندن اولمق اوزره صدر اعظملردن بریسی باشنده صاریق صارمایی مرق ایتمش ؛ « هر کیم کوزل صاریق صارارسه شوبله احسان ایده‌جکم ، بویله احسان ایده‌جکم ! » دییه وسائط مناسبه ایله اعلان ایتدیرمش . روسنوپو-فلولرندن ، صدر اعظمه ، بریسی کلمش ، دیمش که :

— بن سزك باشکزه ایسته‌دیککزدن اعلا صاریق صارارم اما هر کیم پیچ اولورسه او ، صاریغی کورمه‌ز !

فرداسی کونی کویا حریف صاریغی صارمایه باشلامش تما اورتاده صاریق یوق ! نه چاره ؟ صدر اعظمك باشنده صاریغی کورمه‌ینك پیچ اولاجغی اولجه اعلان ایدیلدیکنه نظراً هر کس کوزنی یالانجی ایده‌رك صدر اعظمك باشنده صاریق کورمه‌یه مجبور اولورلر - جمعیت محترمه بو فکریزده داخل دکیلدر - صاریغی صاراجق حریف قرق کونده صارابیله‌جکنی ده شرط قوشار . هر کون کلیر ، صدر اعظمك باشنه بش اون دفعه کویا صاریغی صارار کبی أل کزدیریر . کورنلر :

— افندم ، ماشاءالله ، صاریق پك کوزل یاقیشیور !

دییه آلقیشلارلر ! حال بوکه اورتاده صاریق یوق ! وکلا ، پیچ دینیلمه‌مك ایچین ، صدر اعظمك صاریقسز باشنده صاریق وار کبی آلقیشلامالری اوزرینه ، صدر اعظمده چیپلاق فسنك کنارلرینه مبارك اللرینی عاس ایتدیره‌رك :

— اوخ ، اوخ ، نه کوزل صاریق !

دیرمش ، کونلردن بر کون وکلانك ایچندن بر تانه‌سی جسارت ایتمش :

— افندم ، نه صاریق وار ، نه بر شی ! دینه‌سی اوزرینه ، قولاندن قولاغه فیصیلتی کچنجه :

صدر اعظم :

— بن ده بیلیورم ! . نه چاره ، صاریق یوق دیمك حسابمه کلمه‌یور ، دیمش !

136

رحمت اولسون کچمشك اعلاسنه ، ادناسنه
ویرسین اللهم خیر اولاسنه ، بالاسنه ،
دست قدرت سیله آندی هیسنك سیماسنه :
دینی ، ادرو خارجی «سوپرونتولك» معناسنه ،
«بویقوتاژ» اولدی جهاد اهل ایمانك آدی !

137

مملکتده شیمدی دلال مصیبتدر آژانس ،
بعض مطبوعاتده دیمکده : استانبول ، بیزانس ؟
هر کسه وعظ ونصیحت اولدی قونفرانس !
عاشقانه بر نوع رقصك آدی دیمکده دانس ،
قهوه‌لرده شیمدی ژون تورك اولدی شبانك آدی !

138

أیله‌مه هیچ بوش بوغازلی ، یار وار . اغیار وار
اورتاده مخبر چوغالدی نه حیا ، نه عار وار !
منفعت بکلر بو یولده صد هزار غدار وار ،
یوق خفیه ، شیمدیلك اقلام استخبار وار ،
صو کرادن کیردی بو طرزه اسکی عنوانك آدی

139

آلدیغی مالك طاسارلر صلحنی ، ابراسنی ؟
خوش طوتار هر یرلی تاجر دفتر افلاسنی !
ایش یرنده ایتمك اوزره آتیاً قاوغاسنی ،
بر طاقیم بیچاره اوکره ندی (غیره‌و) معناسنی

مملکتده یوق فقط تطبیقه امکانك آدی !

140

کل اوتور ، رقص ایتمه ییرتیق یه‌نله الله عشقنه ،
اوغراشوب دورما خیالاً بیکله الله عشقنه !
بر داها وقف ایت قولاغی ، دیکله الله عشقنه ،
بالتأثر ایکله‌دکچه ایکله الله عشقنه ،
کیردی طرز آخره بالقانده قاوغانك آدی !

141

قاپتولاسیونلر ، حکومتجه ، دینیرکن جانکداز
ویردیلر جمعیته ملت‌دن آیری امتیاز !
چالمانجه هپسی یك آهنك اولورمی بویله ساز ؟
ملتی اوچ ییل سیرجی ایتدی بر قاچ حقه‌باز ،
ییلده بر کره دکیشدی اسکی موتانك آدی !

142

بونلری بو قدرت موهومه‌دن اسقاط ایچون
کوز یوموب‌ده کیرمه‌لی جمعیته ملت بوتون ؛
باشقا بر عالم آرارلر هپ بو مسکینلر او کون ،
بودجه‌لرده قیرقانغه بردن اینه‌ر یوزلك توتون ،
چوق زوکورتارجه اولور بك اوغلی طاش خانك آدی !

143

اسکی دفترلرده‌کی بورجی حکومت سیلمه‌لی ،
هر نه بورجی وارسه بوندن صوکرا ملت بیلمه‌لی !
بویله یوقدن مالخولیا بودجه‌دن اکسیلمه‌لی !

باب عالی نك اوكنده بورجلولر ایركیلەمەلی ،
دیمەلی : ـ نرده أفندیم ، عدل واحسانك آدی ؟

144

هپ كولوب دورمق باقیشماز ، جابجا كولدورمەلی !
ایتمەلی خلقه ، نولور ، بعضاً عطا ، كولدورمەلی !
بن دیمەم ، استغفرالله ، دائما كولدورمەلی ،
ملق بر كره اولسون ، آصفا ، كولدورمەلی ،
باتمالی هر شعبەده أسكی بقایانك آدی !

145

باپمایور ، بیامەم نەدن : بر فرده [1] بر هندی متینغ !
پك اوجوزدر : یونانستانه قادار ایندی متینغ !
آتلری یوكسك كورونجه أشكه بیندی متینغ
طوپلانوبده بر یره دردلەشمەیه دیندی « متینغ » ،
بزده چوق اویله یالانجی پهلوانانك آدی !

146

طوپلانوبده بعضی محلده بر یره پك چوق جبین ،
بعضیسی كرسیده ایراد ایتدی بر نطق حزین ،
بر نمایش اوغرینه كویا اویونجاق اولدی دین ،
ایتدیلر كرات ایله ، تكلیف ایدەن یوقمكن ، یمین ،
پهلوانلر بورده آما نرده میدانك آدی ؟

147

لازم وملزومدر دنیادە نعمت كافته ،

[1] دیكر بر نسخەده (فرده) كلمەسی یرنده (كره) یازلمشدر .

ایتمه‌سین کفران نعمت کیمسه‌لر بو همته .
بیك تشکر أیله‌سینلر شاهد حریته ،
بوندن اعلامی اولور فیض وترقی ملته :
طشره‌ده اولدی (لیسه) بعضی دبستانك آدی !

148

— فخریه : —

بر زمان بن بر عجایب نطفه‌دن معدود ایدم ،
عالم ارواحده بوندن داها مسعود ایدم ،
بن آنامدن دوغمادن ظن ایتمه که نابود ایدم ،
بر غریب افسانه‌در : دنیاده بن موجود ایدم ،
قونمامشدی اول زمانلرده (نعیما) نك آدی !

149

یر یوزنده نه فضولی واردی ، نه نفعی او کون !
یر یوزنده اونلرك اسماسی یوقدی بوسبوتون ،
اورتالقده نه دومان واردی ، نه توتون ،
عالم ارواحده بن قطعه سویله‌ردم او کون ،
اول زمانلر یر یوزنده یوقدی (حسان) ك آدی !

150

مثلا جامی ، فخر رازی ، ابن سینالر دکیل ،
اویله داغلر ، اویله طاشلر ، طور سینالر دکیل ،
یر یوزنده حضرت هارون وموسالر دکیل ،
اویله کیم حتی ذلیخالر ، مسیحالر دکیل ،
اورتاده یوقدی او کونلرده بو دنیانك آدی !

151

حضرت اللهه بوقدر ابتدا وانتها،
لم يلد همده ولم يولد جناب كبريا،
عالم ناسوته كلسه شويله هاتفدن ندا:
— بوقيدر بر كيمسه أرواح أزلدن آشنا؟
أولا قونغش ناصيل آدمله حوانك آدى؟

152

بردن اوكزهندى طبيعت بونلرك سيماسنى؟
كيمدن اورنك آلدى خلقت آدمك اعضاسنى؟
خاكه نفخ روح ايدوب كيم ايستهدى احياسنى؟
كيم قومش أول زمانده بونلرك اسماسنى؟
ديندىمى بردن چيقار ميدانه سبحانك آدى؟

[احبابلرمدن قولالى محى الدين أفندى نامنده برذات، مفتيسادهده سرورى أفندى اسمنده برده آل .. متصرف واردى . بونلرى، تاريخك احاطهسى خارجنده قالماسى ايچين، يازييورم : او متصرف ، او ادب .... محى الدين افندى كبى غايت ذكرلى بر ذاتى عكايه نفى ايتمش ، هر ناصيلسه سوزى كچمش ، نفى ايتديرمش ؛ عكا مفتيسيله فقرهٔ آتيهسنى نقل ايدهجكم . بونلر بلكه اسناد ايدلشسهده أك دوغروسى بو ذات شريفك لاقيرديسى در .

فقره

عكا مفتيسى — تورك مملكتلرنده نيچين پيغمبر چيقمايور؟
محى الدين أفندى — توركلردهده پيغمبر چيقدى!
مفتى — توركلرده چيقان پيغمبر كيمدر؟
محى الدين أفندى — حضرت آدمدر!
مفتى أفندى شاشالادى؛ چونكه حضرت آدم هنوز طوپراقدن چيقمشدى، هانكى قومه منسوب اولديغى بيلمى ذكيلدى، مفتى أفندىده بو مسئلهيى حل

ایده‌مه‌دن اؤلوب کیتدی ؛ حل ایده‌ن و‌ارسه صلا ! ..

محی‌الدین أفندیدن ایشیتدیکم فقره‌لردن شونلری‌ده یازاجغم :

« مسلمانلر عموماً ، شرعاً عسکردر. احتیاط ، ردیف ، موظف کلمه‌سیله بونلری تصنیف ایتمکده نه معنا اولدیغی آکلایامام : هانکی آدام نماز قیلیورسه عسکره سوق ایدیله‌لی‌در ! »

ینه محی‌الدین أفندی حضرتلری بویورمشلردی‌که : « حضرت رسول‌الله جهاد ، اهل ایمان ایچین فرض اولدیغنه کوره ، هر مسلمان وطن تهلکه‌ده اولدیغی بر زمانده‌قاوغایه کیتمه‌لی‌در وینه‌مظفراً عودت ایتمه‌لی‌در، بویورمش. »

ازمیر غزته‌لرندن بریسی ایچین « بعضی غزته‌لر قاپانیورده بو غزته نیچین قاپانمایور ؟ » دییه بریسندن صورمشدم . صوردیغم ذات دیدی‌که :

حریفك بریسی محاربه‌یه کیتمش ؛ هپ بر طاشك آرقاسنده صاقلانیرمش. عسکری مفتشلرندن بریسی : « هم صاقالك آق ، هم یاشك کچمش . ناصیل بو طاشك آرقاسنده صاقلانیورسك ؟ » دییه صوروتجه ، صاقلانان، مفتشه :

« بن بو طاشلرك آرقاسنده صاقلانماسایدم ، بو صاقالی آغارتامازدم ! » دیمش ! ..]

153

سوزلرم هپ اورتایه ، بر فرده چاتمق ایسته‌مه‌م !
بیلدیکم احوالی‌ده آما قاپاتمق ایسته‌مه‌م !
نامسم اویله شیطنه طاش آتمق ایسته‌مه‌م ،
بن بو بحثی برده بویله پك اوزاتمق ایسته‌مه‌م ،
قورقارم‌که چیقماسین میدانه کفرانك آدی !

154

اولدی شاهین وطن مرغان ألنده ملعبه ؛
هر (صباح) اولمقده‌در (دیران) ألنده ملعبه ؟
اولدی بر چوق مصلحت خوبان ألنده ملعبه ؟
اولدی بیچاره وطن صبیان ألنده ملعبه ،

جاهلانه کوکلره چیقمقده صبیانك آدی

155

چوق زمان آرپا صامان ییر ، صوکرا بر طای آت اولور ؛
یازدیغك بر قاچ مصارع صوکرادن ابیات اولور !
لعب شطرنجی کتابدن بللەیەنلر مات اولور ،
اولمانجه تجربه ، ظن ایتمه توفیقات اولور ،
ناظر اولدی کرچه بعض نو جوانانك آدی !

156

ویرمەمك جائزمیدر سنجه نذورك نصفنی ؟
ایش بیتەرمی کومەدن اهل قبورك نصفنی ؟
قورتولورمی مملکت ، یاپمقله سورك نصفنی ؟
حسن نیت یاپسەده بعض امورك نصفنی ،
سقفی اولمازسه آ کیلماز اوله جنانك (؟) آدی !

157

صد هزاران آفرین اولسون ، متینغه غایه یوق !
یویله لافلرله فقط اربابنه بر پایه یوق !
کیتسه کز برآ اپی یوللرده اما سایه یوق ،
دلده واردر حسن نیت ، الده بر سرمایه یوق :
نرده سن ، نرده کیرید ، نرده خیلانك آدی !

158

خاطره کلمکده لاتشبیه احوال عراق ،
مملکتده سوبسو یانمقده نار افتراق ،
هر طرفده ایلەیور أوضاعکز جلب نفاق ،

منصفانه بویله‌می اولمق کرکدر اتفاق ؟
بویله‌می ، بیلمه‌م ، لغتجه لفظ (سیان) ك آدی ؟

159

دیك دیکن (اشقودره) یه ، سن چیق دیکندن خارجه ،
چیکنه (حوران) ی ، دولاش سمت (عدن) دن خارجه ،
یاق (عسیری) ی ، یسر ایله تلا (یمن) دن خارجه ،
سن کوپی دولدورده قاچ بر کون وطندن خارجه ،
اول زمان ایتسین تجلی بزده ایرانك آدی !

160

بویله اولماز : مملکت محزون ، بر قاچ کیمسه شاد !
سن خوشاف پی بوزلو ، اون تموزده یانسین عباد !
دوغروسی ملتجه سلب اولمقده سزدن اعتماد ،
سن ییبوب بن باقمالی ! اویله اولورمی اتحاد ؟
بویله دوغرو سوزلر اولدی سزجه عصیانك آدی !

161

بکلرك قویروقلرندن طوتدیلر ممسك کبی ،
فرقه‌ده آل قالدیروب ایتدیردیلر دم ، تك کبی ،
بونده‌کی معنا ، لسان حال ایله ، «آل جك !» کبی !
بن ییه‌م مادام‌که ، سن‌ده ییه أشك کبی ،
بعدما بزجه حرام اولسون بو حلوانك آدی !

162

چاغریشیرلر : فرقه‌نك باربارلرندن الحذر !
دولمایور : ناظرلرك انبارلرندن ، الحذر !

دیشلری فاحش اولان قانطارلرندن ، الحذر !
پارلمانتاریزمك مانتارلرندن الحذر !
خاطره برلك کلیر بونلرله شیطانك آدی !

163

ماصدق مدلولنه فرقه ، « مسخر » لفظنك !
یوزده اوچدن فضله یوق حکمی مذکر لفظنك !
هپ دیشی ، مبعوث اولانلر ! اصلی یوق أر لفظنك !
باشقالاشدی شیمدی معناسی مقدر لفظنك ،
تازه ألارده دکیشدی اسکی بابانك آدی !

164

نفی اولونماز ، کیف ایچین بر کیمسه محکوم اولمادن !
خاستانك تقسیم ایدیلمەز مالی مرحوم اولمادن !
مسلمان اولماز یهودی أولا روم اولمادن ،
سیئاتی وقت حریتده معلوم اولمادن ،
غائب اولدی اورتادن بر چوق مسلمانك آدی !

165

ایچلرندن کیمسه بیلمەز حدینی ، مثل حباب ،
اورتاده یایدقلری ایشلەر ، دەقولته ؛ بی سحاب ،
ایستەمك ممکن دکیلدر کیمسەدن کیمسه حساب ،
هپ تمیز ألار فرنکیله مصاب اندر مصاب ،
شیمدی قانلی پنچەدر دست مخنانك آدی .

166

ماجرایی آز زمانده چاقدی استانبول دیدی ؛
سرتسر افتادکانی یاقدی استانبول دیدی ؛

عالم آبه قاریشدی آقسی استانبول دیدی ؛
آریلق یوق ، غیریلق یوق ، بأقدی استانبول دیدی ؟
کلدی حریت ، دکیشدی وارسه شیطانك آدی !

167

بر یابانجی اورتایه آتلارده «حریت !» دییه ،
هایقیریر ، هر یرده (حریتده علویت) دییه ،
یوتدورور آمالی افکار جمعیت دییه ،
حقه‌بازلر (عینی استبداد) ی (حریت) دییه ،
کوسته‌روب دیرلر : دکیشدی حقه‌بازانك آدی !

168

منفعت بکلر ، دکیل دلبسته مشروطیته !
بولسا استبداددن یوز ، کوبك دونر حریته ،
قورقودن ترجیح ایدر سفلیتی علویته ،
حقی تصدیق أیله‌مز ، ایمان ایدر جمعیته ،
بویله‌می اولمق کرکدر هل ایمانك آدی ؟

169

انجه دك نامی وار ، یوق اسمی وحدانیتك ،
سیر ایدوب انسان ناصیل مغلوبی اولماز حدتك ؟
هپ پرستشکاریدر مشهود اولان بر قوتك ،
اعتقادی أسکی مصریلر کیبی جمعیتك ،
اورتاده کویا اعزه شارلاتانانك آدی ؟

170

سویله‌دم بن بونلری آچاقده ، سز طرق آکلایك !

ملته هیچ کیمسه‌دن بر فائده یوق آ کلایك !
خارجی‌دن داخلیمز اولدی بوم بوق آ کلایك !
کرچه بن آز سویله‌رم اما که سز چوق آ کلایك .
فائب اولدی بحر افکارمده، پایانك آدی !

171

بزمه کلدکجه یالان شاهدلری جرح ایله‌سه‌م ،
آدم اوغاندن سچوب آلچاقلری طرح ایله‌سه‌م :
عالمه درد درونمدن بر آز شرح ایله‌سه‌م ،
دم چکوب شیمدی صولاً بر غزل طرح ایله‌سه‌م ،
خاطره کلدی ینه بیکلرجه خوبانك آدی !

172

غزل

اولدی بر فردوس اعلا ، رنده ، صحرانك آدی .
آندیریر آب حیاتی جام صهبانك آدی ؟
دورما ، ویر ، دور ایله‌سین دیللرده مینانك آدی ،
اورتاده دونسون دولاشسین شیوه‌کارانك آدی ،
قالمسین بلبللره‌ده ساده کلستانك آدی !

173

هر امیدی ملتك بردن کوکه آغمقده‌در !
هر قاپان یوکسکده‌در ، هر قاپدیران آلچاقده‌در !
راست کله بر چوق چوبان شیمدی بزی صاغمقده‌در :
صانکه کوکدن ارضه باران بلا یاغمقده‌در :
بزجه قسوت کونلری اولدی بهارانك آدی !

174

دور حریت طوتار بر شادی بر ناشاد ایله ،
اویناتیر خلقی اوکنده وعد عدل وداد ایله !
اوستنه بر داغ دهویرسهم برله‌شوب فرهاد ایله !
بر زمانلر اکله‌نیردك ذوق سعد آباد ایله ،
یاد اولونماز شیمدیلك اورلرده جانانك آدی !

175

غائب اولمش فرط یأسندن یوزندن بهنلری ،
کوله‌یور میخانه‌یه قویسه‌ك بیله أك شنلری !
بورصومش ، کوسترمه‌یور رنك طراوت تنلری ،
کیردی شیمدی تحت تضییقه بیزانسك زنلری ،
اورتادن قالقمش‌می بیلمه‌م حب نسوانك آدی !

176

قیرمیزی لبلرله دردانه ینه اونلرده‌در !
قوللانیشلی ، مختصر خانه ینه اونلرده‌در !
تر تمیز مسجدله بتخانه ینه اونلرده‌در ،
عصمت مریم پسندانه ینه اونلرده‌در ،
هر یرنده باشقا سیما ، باشقا أسمانك آدی !

177

یوکله‌نیرسه‌ك سوء نیتله ، قیریلسین صاغ قوللك !
درعقب بیتسین دیکنلر ، نابدید اولسون یوللك !
بویله حل نا روادن واز کچوب آدم اولك !
بزجه موجودیتی بر کعبه‌در استانبولك ،

یاد اولونماز یوقسه دیللرده مسمانك آدی !

178

راحت ملت ایچین افکاری تخصیص ایله‌دك !
ایتمدك استبدال ، استبدادی ترخیص ایله‌دك ،
ایشته حال حاضری اولدوقجه تلخیص ایله‌دك ،
داخلاً بروجه بالا دردی تشخیص ایله‌دك :
ذکره شایان اولدی بوندن صوکرا درمانك آدی !

179

پك صیقیلدم : کوکلی تنقید ایله تفریح ایدیك ،
وارسه یا کائنس نقطه‌سی ، الله ایچین تصریح ایدیك !
یا آچیقدن سویله‌ییك ، یا بر اوفق تلمیح ایدیك ،
وارسه فکرمده خطا ، عفو ایتمه‌ییك ، تصحیح ایدك ،
وارسین أنته‌رناسیونال اولسون بو دیوانك آدی !

180

بزجه اولدی هر طرف کویا کچیلمه‌ز بر دره !
اورتالق دونمکده‌در کوندن کونه بر محشره !
باشقا شیلر قوقلاما ، باق سن افندیم ، عنبره !
خارجاً بر چوق زمان لازم بزه اینکیلته‌ره ؛
چونکه بنجه اینکیلیز عینیله روبا (ا) نك ادی !

181

وقت اولور کیم درد ایچین درمان اولور بیچاره سم ؛
بر بلانی دفع ایچین ایجاب ایده‌رسه ایت قسم !
اینکیلیزلر صانما عندمده ، عزیزم ، پك محترم ،

بحره دوشسه بر کیشی قاورار بیلانی ، لاجرم ،
بر زمان اولسون محب . منتجه ، ثعبان [1] نك ادی !

182

هیچ قیامك یوق لزومی ، سز قعودی حفظ ایدیك !
قایماسینلر ألده‌کی دار سجودی ، حفظ ایدیك !
کلدی حال احتضاره ، بو وجودی حفظ ایدیك !
بویله بر قوتله بالقانده حدودی حفظ ایدیك :
أولماسین سر حدیمز اقصای عمرانك آدی !

183

ایشته میدانده جنازه ، قیرمادن تل ، قلدیریك ،
بو کیدیش بویله کیده‌رسه صوکرا هیکل قالدیریك ،
اویله قانبور دورماییك ، هایدی ، بر آز بل قالدیریك ،
اجتهادمده اکر وارسه خطا ، أل قالدیریك ،
ایتمه‌دن اول تجلی بزده (ایران) ك آدی !

184

باشقا بر تعبیری یوق دنیا ایچین روح روان ،
بوس ایده‌ر دامانی .... وان واصفهان ،
دلده باقی‌در ، حیاتی اولساده کوزدن نهان ،
اویله جاذبدرکه استانبول دینیر دیمه‌ز همان
خاطره کلمکده‌در سر وخرامانك آدی !

185

نور حقه بر غرض اولمقده سپر اولمقده‌در ،

[1] اصلی عربجه ، ث ارتره ارقونیر : ایری یبلان ، اژدرها .

هر ضرر ملت ایچین حکم قدر اولمقده‌در ؛
حالمز کیتدکجه ایراندن بتر اولمقده‌در ،
بعضی پك معقول اولان سوزلر هذر اولمقده‌در ،
کوسته‌ریلمکده پیاده شهسوارانك آدی !

186

تلغراف چکدی ، دوشه‌ر چکمك (عبدالله) ه آه !
لا اقل بو خلقه بیك فرسخ اوزاقدر انتباه ؛
آکلاشیلدی ؛ قالمامشدر اهل اسلامه پناه :
قارشیمزده فاسه کیدیرمکده آلمانلر کلاه ؛
منقرض ایتمکمیدر بر ملکی احیانك آدی !

187

ایسته‌رم اللهدن زورنا کمانی کچمه‌سین ؟
یولده قالدق ، هی مدد ، آقشام اذنی کچمه‌سین !
ملتك دیلمزلری سر بی زبانی کچمه‌سین !
ملتك اسپانیا کوشکیله زمانی کچمه‌سین ،
اولماسین آرتیق حقیقت مالیخولیانك آدی !

188

دیکله سن باقما قصوره اولسه‌ده صوتم کریه ،
هر سخن چیقماز بزم تذکاهده بویله نزیه !
عارفه تقدیم وتأخیری بونك لا بأس فیه ؛
الویریر اصلاح نفس ایلر ایسه بر قاچ سفیه ،
هر ناصیل یازسه‌ك ده کیشمه‌ز چونکه معنانك آدی !

189

اولدوروبده ملتی تجهیز وتکفین ایتدیرەن ،
بر موقت وقت ایله اذهانی تسکین ایتدیرەن ،
جاویدانه فائضیله بورجی تضمین ایتدیرەن ،
بویله میلیونلرجه استقراضی تأمین ایتدیرەن
باشقا صانما بزدەکی دشت معلانك آدی !

190

هر طریقك ، آکلارم ، مسلکجه بر پیری اولور .
هانکی صحراده عشیرت وارسه بر میری اولور .
ناظر مالیه وانلی ، یا غربکیری اولور ؛
بویله استقراضده شخصك نه تأثیری اولور ؟
مستقردر بانقالرده اخذ واعطانك آدی !

191

پارا ایتمەز اوتاده بیکلرجه خاطر اولسەده ،
ناظر مالیەیه ملت مظاهر اولسەده ،
بر قورو سوزله ویریلمەز پاره حاضر اولسەده ،
بانقالر دونمەز سوزندن دونمه ناظر اولسەده
تیز چیقار بویله زیوف وکمعیارانك آدی !

192

ناز واستغنا ایدەن هر بانقادن اعراض ایدەر ،
منفعت بولمازسه بر ایشده کوسەر ، اعراض ایدەر ،
اوردەکی ایستەرسه مبعوثاندن بر قاز ایدەر ،
ناظر مالیەمز پك طاتلی استقراض ایدەر .
اعتلا ایتمەز فقط اودونج [1] آلان جانك آدی !

---

[1] اوندوج اوقوناجقدر .

193

حسن نیتله ایدك دوغرو یوله عودت همان ،
هپ آلك اموال ناسی ، قیمایبك بر یرده جان !
ظلمکزدن ألامان ، ای نور دیده ألامان !
ملتی سزده یاشاتمق فکری وارسه بر زمان
قلماسین اغراض ایله دیللرده بهتانك آدی !

194

بزجه مزمن بر مرض اولدی نه‌دن بیلمه‌م غرض ،
دائما دوغمقده‌در هر بر غرضدن بر مرض ،
سزجه بر خیر ایشله‌مك ممکن دکیلدر بی عوض ؛
هانکیکز جوهر افندیم ، هانکیکز بیلمه‌م عرض
سزده‌ده ایتمش تجلی قحبه انسانك آدی !

195

حیله‌سی انقاض استبدادك آرتیق بیتمه‌لی ؛
صاح وابرا اولمالی هر أکی دعوا بیتمه‌لی ؛
بونلری یا کورمه‌لی ، یاخود بو یردن کیتمه‌لی ؛
هر کسه فکرمجه بر عفو عمومی ایتمه‌لی ،
چیقمالی میدانه کرجك عدل واحسانك آدی !

196

مملکت ایتمکده‌در بر باشقا تورلو انتحار ،
پیچ کبی بر قاچ بلا دوغمقده‌در لیل ونهار .
آکلاشیلماز ، پایلاشیلماز اورتاده بیلمه‌م نه وار ؟
سز ییته ناظر اولك ، اونلردن اولسون مستشار

باتماسین عثمانایلرده شهرت وشانك آدی !

197

باشقا وضعیت آلوبده دورما اویله بانغوبوز ،
غبن فاحش وار بو حریت آلیندی پك اوجوز ،
بر دکیزدر ملتك مالی توکه‌نمه‌ز أی دوموز ،
دوغرودر بو سوزلرم هپ قالدیروب دورما اوموز ،
شانی آرتار تکیه‌نك چوق اولسه مهمانك آدی !

198

بویله‌در بو باشقا بر صورت تصور ایتمه‌یك ،
صبر ایدك بر پارچا حدتله تنصر ایتمه‌یك ،
بعدما هیچ صورب دیکر تفکر ایتمه‌یك ،
عجزیکز چیر چیپلاق اولمشدر تکبر ایتمه‌یك ،
یاد اولور هر عقله شیمدی اکی دزدانك آدی !

199

هر کسی آکلا ایشندن ، باقما طرز صحبته ؛
اولکه‌نك شایسته‌در حال اخیری دقته !
دوغرو مکتبدن کلوب خدمت نه ممکن ملته :
آکلاشیلدی : تجربه لازم امور دولته ،
باشقا یرلرده آکیاسین نو جوانانك آدی !

200

بك دونکدر بو فلك بر کون دونه‌ر أی خرکله
سن‌ده اول ساعت دونه‌وسك بر قیریلمش هیکله
اولساده اعلان عدقنده مقر بابل کله

هر زمان عرض طراوت ایله‌مه‌ز کل بابله
حقه‌د، ثابت مرکبمی بو دورانك آدی ؟

201

کوزلرم هر کون هجوم غمله کریاندر بنم ،
عاجزم ، ألدن کله‌ن چاك کریباندر بنم ؛
ملته زرشی وظیفه‌م آه وافغاندر بنم .
ای وطن سندن بدتر حالم پریشاندر بنم ،
رسمه کیردکده اولور خندان کریانك آدی !

202

بك ملاصق کچمه‌لی زیتوندن تین اوسته‌ه !
سایه‌سنده پایمالی آیین آیین اوسته‌ه ،
ایته‌لی شیمدی مؤثر بر دعا دین اوسته‌ه
بیغمالی خارمان کیبی آمین آمین اوسته‌ه
چیقمالی الله ایچین آلتده قالان جانك آدی !

203

سمت هاتفدن بکا «اسکت !» دیه کالدی ندا
بن‌ده ایسته‌ر ایسته‌مه‌ز کسدم سوزی ، باقی دعا :
ظن ایده‌رسه‌م دیکله‌دکچه سنده‌ده شیشدی قافا !
دیکله اللهی سه‌وه‌رسه‌ك قالدی بر پارچا داها
قالماسین آرتیق دعاسز بویله دیوانك آدی !

204

یا الٓهی بولماسین خورشید حریت زوال ،
بر حقیقت شکلی آلسون قالماسین بویله خیال ،

ملك عثمانیده ایتسون کل کبی عرض جمال ؛
مندفع اولسون آثارشی زائل اولسون اختلال !
بعدما هر دم بهار اولسون کلستانك آدی !

205

بورده بیتدی بو اثر آما مقاصد بیتمه‌دی ،
سزجه دعوا بیتدی آما نیجه شاهد بیتمه‌دی ،
بیتمك اوزره مملکت ، حالا مجاهد بیتمه‌دی ..
سوق مطبوعاتده دشنام بارد بیتمه‌دی ؛
ماسقارا یکدیکره امثل واقرانك آدی !

[بویله بر انقلابك عامل مؤثرلرندن بحث ایتمه‌مك قصیده‌نك شاننه نقیصه ویره‌جکندن بو بابده فدا کارلقلری کورلمش عسکرلردن یالکز ایکیسیله اخیراً فرقه‌یی حق یولنه دعوت ایده‌نلردن کنداك ایکیسنی ذکر ایله اکتفا ایده‌جکم .]

206

روحلر ایتمه‌ز تنزل عالم بالاده‌در
نیجه آنلر اوج اعلادن داها اعلاده‌در
بو یقیلمش ملکی شیمدی معرفت احیاده‌در
بر نیازی موقع عالیٔ استثناده‌در
حشره‌دك مدحه سزادر اویله آرسلانك آدی

207

دور وتسلیم ایتدی چیقدی ملته حریتی
بارك الله حسن تأسیس ایتدی مشروطیتی
قلب ملتده یر ایتدکجه یر ایتدی حرمتی
چونکه یوقمش اونده فضله خلقی أمك نیتی

یاد اولور آلقیشله اویله مرد میدانك آدی

208

آشنادر أهلی ، شاعرلکده بر آیین وار
کرکنکندن چابك وچالاك بر شاهین وار
بزده اعلادن اوته اعلای علیین وار
اوندن اعلا ذکره لایق بر صلاح الدین وار
کیم سلوکیدر خلاصه دین وایمانك آدی

209

اعتقادجه اولور اش اولسه کروبی اوکا
بکنزه‌مز بو ملتك دنیاده مرغوبی اوکا
اویماز اصلا حکمتك دنیاده منسوبی اوکا
نجه دنك اولماز صلاح الدین ایوبی اوکا
اونجه یورتمتو ایدیلمش شهرت وشانك آدی

210

کورمه‌دی بر ایش نه بر دعوی وکیلی ، نه خطیب
ویرمه‌دی صدره شفا نه بر محرر ، نه طبیب
ایچلرنده آکلادق الله ایچین بوقدر حسیب
چیقدی مبعوثان ملتدن خلاصه بر شکیب
عرشه آلتونله یازیلسین اویله انسانك آدی !

211

قورقارم اسقاط ایچین احضار ایدەرلر بر زمین
بر صاریقلی اولدیغیچین بلکه اولماز بك امین
دوغرو یولده حق شاشیرتماز حفظ ایدەر دین مبین

عاقبت دوشدی اوکه مجدی افندی آفرین
لوح اعلایه یازیلسین اهل ایمانك آدی !

6 حزیران 1327

کیبیدر قصیده‌سی

ظلم سلطانه سکوت ایتمه‌مك عصیان کیبیدر
چوب ییيوب «اوف !» دیمه‌مك نعمته شکران کیبیدر
ایتمه‌لی حبسه کیروب نفیه کیده‌رکن‌ده دعا ؛
چونکه سلطانه دعا باعث غفران کیبیدر
هپ دعا أیله‌یه‌لم : «ربم عقللر ویرسین !»
ییلده یوز بیك کیشی بر وهمنه قربان کیبیدر
وجه میمونی بر کره کوره‌نلر بایی‌ایر :
قافاسی بال قاباغی ؛ بورنی بادیلجان کیبیدر
ایتسه‌م انصاف ایله آیینهٔ تاریخه نظر :
کچمشك هانکی مشاهیری حمید خان کیبیدر
دائما ضبط ممالکدی تیمورلنکك ایشی ؛
بو ویریر ایسته‌یه‌نه ، صاحب احسان کیبیدر
دور حجاجی‌ده ؛ چینکیزی‌ده آز چوق طانیرز !
بونلرك هانکیسی آیا ؛ شه‌دوران کیبیدر ؟
قرناسنده بر آدام دینه‌جك آدم یوق ؛

اصدقادن کچینه‌لر بیله مروان کیبیدر
قویروغی؛ بویله قوشك بوله اولورسه چوقمی؟
بندکانی او دلیقانلی‌یه شایان کیبیدر

اونلرك هر برینك فکرینی تفسیر ایتسه‌م،
عرشی املا ایده‌رم ساده‌جه تقریر ایتسه‌م،
سیخ کالکمه‌له نولور اونلری تکدیر ایتسه‌م،
یریدر بعضیسنك حالنی تصویر ایتسه‌م؛
چونکه دستمده قلم خامهٔ حسان کیبیدر.
عاقبتده بیلیرم جمله‌سی‌ده خاسر اولور،
بو کیدیش یك اوزادی هپ بزه غم باهر اولور.
بیله‌مه‌م کیم نه زمان ملك وطن طاهر اولور؟
وکلایی صبرایه چکسه‌م اکر ظاهر اولور:
کیمیسی خیرسیز اوغورسز، کیمی نادان کیبیدر.
هر بری منصب عاریتی بیلمش معبود،
سرتسر جمله‌سنه نقد مظالم مسجود،
آغلاسین بونلر ایچین سر قدر، حکم وجود،
هر برنده شرف عکس مزیت موجود،
جمله‌سی بر آنادن دوغما مسلمان کیبیدر!
آچدی صدری وطنك صدرینه بیك داغ بلا،
عمر جاویدینی نزع ایله‌یه دربان قضا،
صدره آرایش اولورمی او وجودی، حاشا،
ایشته از جمله صدارتده‌کی رفعت پاشا،

بر مناستردە اولان اعظم رهبان کبیدر .

دین اسلامه عدد بیلمەیەرك ازبردن
حکم قرآنی کیدەرمك دیەیور هر یردن
کبر وترسایی صویار دویسادە سس مقبردن
نه کناهلر چیقاریر منصبه خواهشکردن ،
او حسابك کورولەن یرلری پنهان کبیدر .

اونك آغوش لئیمندە رذائت چکینیر ،
قلبی کنجینهٔ سر ، اوندە خیانت چکینیر ،
شیمدی هپ قان یوتارق اهل صداقت چکینیر ،
سایەسندە نیجه ارباب دنائت چکینیر ،
سفله پرورلك او ذاته شرف وشان کبیدر .

اهل ناموسی آرار ویرمەیه بیك درد وبلا ،
قالدی آوره نیجه اهل ذکا ، مثل کدا ،
بویله قیلمشدر اونك وصفنی کتاب قضا :
دشمن اهل حیا ، حامیٔ ارباب شقا ،
موجد درد وبلا ، وارث شیطان کبیدر .

قالمادی بزدە یازیق اسکی شرف ، علویت ،
اسفل عضو بشر صدرە ویریرکن ثقلت
حیوانك نامنه قان آغلاسین انسانیت ،
اسمنك غیری محلدە بولونماز رفعت
نیجه اشخاص ادانی ایله اخوان کبیدر .

بر کون اول کوتورە بونلری ربم عدمه ،

اول زمان بلکه ایره‌ر غایه بو رنج وأمله ،
شیمدی بو قید ایله بز صدری بیراقدق بو دمه
بعدما کلدی صیرا ذات ولی‌النعمه ،
سوخته‌لر آتش عشقیله فروزان کیبیدر !
صیت حسنی ایریشیر تبریز ایله هنده بو کون
حالیا خوش کورونور بر صوصامش رنده بو کون
اسکی معدن دینیلیر بیت معادنده بو کون
بر جمل عاشقی بیچاره‌نك عندنده بو کون
شیخ‌الاسلام مزلفجه بر ا ... کیبیدر
مثنویده بوکا بیلمه‌م که نه دیر مولانا ؟
ظن ایده‌رسه‌م بونی بکتاشی‌ده بیلمه‌ز حالا !
کوسته‌ریر شعشعهٔ وصلنی زیر وبالا
اخذ فیض ایتدی اولوب سر بزمین دم بهوا
اون یاشندن بری محبوب کدایان کیبیدر .
کرچه بر شی بیله‌مه‌ز عنتره ، خاقانی‌دن ،
فکری عریاندر اونك حکمت قرآنیدن ؛
بیلدیکیچون کنهن نفرت ایده‌ر زانیدن ،
ایتدی تعلیم کرم زادهٔ عریانیدن ،
باب احسانی اونك ملجأ عریان کبیدر .
مقصدی شرح مقاصد ایسه هر یردن اوقور ؛
وقعهٔ حکم مواقف ایسه رهبردن اوقور ،
وقعهٔ عاد وثمودی عجبا نردن اوقور ؟

قوم لوط آیتنك هپسنی ازبردن اوقور ،
او کبی مسأله‌ده حافظ قرآن کبیدر .
بکسزه‌مه‌ز زمرهٔ اسلافنه مفتیٔ انام ؛
کلمه‌ز اخلافده‌ده بر بویله‌سی تا یوم قیام ؛
جلوه‌کر ، شیوه نما ، صاچلری سنبل ، کلفام ،
بو کبی، چشم فلك ، کورمه‌دی شیخ‌الاسلام ،
قوجا باهنامه اوکا سبحهٔ صبیان کبیدر .
آکلادی باشده‌کی ارذللری ارباب مآل ،
قبر آچار ملت مرحومه‌یه بو لرزه‌لی حال ؛
شاهد اولسون‌د، بوکون بو سوزیمه شیمدیکی حال ؛
ایده‌لم حضرت سر عسکره تحویل مقال ،
بو قصیده‌م وکلایه کوره دیوان کبیدر .
اون بیك آلتون آلارق بر کیجه ظرفنده عطا ،
اوته‌کندن ، بریکندن پارا آلمازمی داها ،
بر فوتوغراف که تمامیله شجاعت پیما ،
آندیریر هیکلی عینیله سر عسکر پاشا ،
سطح دیواره مرسم اولان آرسلان کبیدر .
یوق اونك همدمی بر قاچ بودالادن باشقا ؛
یاپدیبی یوقدر اونك سیر سمادن باشقا ؛
یا یعقوب مسجدی انشای بنادن باشقا ،
یاراماز بر ایشه تحصیل رضادن باشقا ،
دائما مجلس مخصوصده دربان کبیدر .

قدینه ، قامتنه سرو خرامان مسحور !
چشم مخموری ایدەر دللری مست ومخمور !
أنف ذی حشمتی مجرای صفا آور نور !
شویله باقساك بر یاق تهوەجیسی ظن اولونور ،
قافاسی عینی دیبك ، کوزلری فیلجان کیبیدر .
باقیکز دقت ایله أیندرینه ، أینته ،
کوزلری پك یاراشیر لحیەلی روی شننه ،
بر آتش صانکه یاقیلمش بر آنی مسکننه !
صاچلری شویله قالیندرکه مناسب تننه ،
عادتا لحیەسنك هر تلی قایتان کیبیدر .
دیشلری صانکه آچیلمش چاپادر بر اوداده ،
کوبرودن یا کتیریلمش دوبادر بر اوداده ،
یاز کونی فرقهٔ قبطه او بادر بر اوداده ،
قیش کونی صانکه قورولمش صوبادر بر اوداده ،
تی بکتاشی لسانندەکی مرجان کیبیدر .
چشم خصمه یوزینك قیللری « یکسر » او قدر ؛
وجهنه باقسا عدو دهشتی غایت چوقدر ؛
کوزلری باتلایەجق مرتبەلردە طوقدر ؛
مجلس خاصه اوجاق یاقمادە معنا یوقدر ،
کرم ایدەر بر نفسی منفذ وواقان کیبیدر .
ایلەنك وصفنیدە بویله سپهسالارك ؛
ثالثی اولدی مقدمکی ایکی موللانك ،

کچه‌لم رابعنه غیری او اوچ زیبانك :

ایشته شیمدی صیرا‌سی کلدی سعید پاشانك ،

باب عالیده اوده مروحه جنبان کیبیدر .

بریسی بر قوجامان قافله سالار شقا ،

بریسی خبث ورذالتده رئیس رذلا ؛

بری بو پیشهٔ معموره‌ده رب عظما ،

بکزه‌یور آبدال اولان ذاته رئیس شورا

حفظ اقبالی ایچین لحظه‌ده کریان کیبیدر

فکر بی مثلنی ارباب زمان کورمه‌لی‌در ،

کالهٔ عقلنی او حکمت ایله اورمه‌لی‌در ،

بوناغك کور کوزینه کوز طاشی بو-کورمه‌لی‌در ؛

سیر ایدیك دقت ایله کوزلرینه : سورمه‌لی‌در !

حرصنه کوزلرینك یاشلری برهان کیبیدر !

وطنك بر ایشنه مقدرتی داد ایده‌مه‌ز ،

ایشی، جهلیله بیقار ، قصد ایله افساد ایده‌مه‌ز ،

تکمه وور-الك قیچنه ، خرف ایله ، فریاد ایده‌مه‌ز ،

فکرینی مجلس مخصوصده ایراد ایده‌مه‌ز ،

تکیه‌ده شرط سلامه کچینه‌ن جان کیبیدر .

ظاهری ایشته بو صورت ایله معمولدر ،

ساده دللك دینیله‌ن حالی‌ده مقبولدر ،

شخصی ظن ایله‌مه ، شخصیتی مسئولدر ،

دوه‌ادم سرقتنی ، عفتی مجهولدر ،

صورتا حضرت حق‌دن‌ده هراسان کبیدر .

جمله‌سی قهرینه معروض اولالر مولانك ،
ارذل ناسی ایمشلر بو قوجا دنیانك ،
طوتالم هپسی‌ده اعلاسی ایمش اعلانك ،
هله اول ناظر بحریه حسن پاشانك ،
دولت وملت ایچین وارلغی طوفان کبیدر .

آه ، ربم ، او وجودی ناصیل ایتدك تقدیر ؟
قلبی وارلقدن ایده‌ر وارلق ، بالله ، تنفیر !
ساده بو ملکی دکیل ، خلقی ایتدك دلگیر !
ألده تسبیح ریا ، دیلده بیان تزویر ؛
مجلس خاصده بازیچهٔ شیطان کبیدر !

صدر خونین حکومتده اونولماز یاراسی ،
وطنك غیری سعادتله بولونماز آراسی !
بونجه بیچاره‌یه ایتدیردی دکیز غرغره‌سی !
شیطانك ماسقاراسی ، جمله‌مزك یوز قاراسی !
اونك اخلاقنه شیطان بیله حیران کبیدر ؟

بونجه ییلاق وطنك شاننی افساد ایتدی ،
ملتك قان ترینی جیبنه ایراد ایتدی ،
دوشمانه فرط صداقت ایله امداد ایتدی ،
نیجه ییلدن بری ترسانه‌ینی برباد ایتدی ،
زرهلینك هر بریسی بر أولو قاپلان کبیدر !

کیم بولورسه آلیور مملکتی ، مثل لقیط ،

أولدی تقسیم وطن ، آوروپاجه ، امر بسیط !
اونی دولتده طوتان بختی ایدەر خلط خلیط ،
بیدیکی بوقلری تطهیر ایدەمەز بحر محیط ،
سیئاتی قاراده بر قوجا عمان کبیدر !
نیت محو ایله ترسانەیه قانجا طاقالی ،
طوپلادی باشنه کندی کبی کلبی ، جاقالی ،
یوقمی موساسی بونك ، ملکی چوق اولدی بیقالی ،
صانکه فرعونه بدل تابکو بکدر صاقلی ،
خانك هیأتی اعجوبۀ دوران کبیدر !
جوهر غیرتی بیك پاره ایدەمز کوکسنده ،
جایکیر اولمش اونك خبث ایله شر کوکسنده ،
ذات قهار آچا بیك داغ کدر کوکسنده
نه قادار وارسا نشانی او قادار کوکسنده
شیر بچه چیقاروب أولمەسی آسان کبیدر !
شرعی ایتدیردی بوکون دشمن دینه تحریف ؛
شوکت سلطنتی أیلەدی قصداً تزییف ؛
بولامام سوز اونی بن ایتمەیه حقا توصیف ،
بو قادار سوزله مساویسی ایدیلمز تعریف ،
اونك حقنده کتاب یازماسی آسان کبیدر !
ایلەدك شرع مبین حالنی تزبیر وبیان ،
بحر وبر وصفنیده ایتدك او دمده اتیان ،
حالت ناظر شورانیده قیلدق تبیان

سیما ناظر عدلیه عدو الرحمان ،
صالدیریو هر طرفه ، یرتیجی قاپلان کبیدر !
قاضینك ملجئی دکیل محکمه اما بو دایی
خایلی دم اولدی که عدلیه‌یه آصدی عبایی !
جهلی تحصیلنی منع الله‌دیکندن دولایی
شول قادار تربیه‌سزدرکه آیی اوغلی آیی ،
اوکا نسبتله اشکلر بیله انسان کبیدر !
بوزمادن عقلمی بن فضلنی اقرار ایده‌مه‌م ؛
یاغسا أوصاف ، اوکا بر قطره‌یی ایثار ایده‌مه‌م ؛
حمل رشوت ایله‌ده ذاتی بیزار ایده‌مه‌م ،
واقعا عفت وناموسنی انکار ایده‌مه‌م ،
شو قادار وارکه آیی موجب عدوان کبیدر .
ایتدیریر جنلره بیك سبحهٔ افسون هر دم ،
بر محله قاریسی ، عقل ایله ، اوندن محکم !
اوقوما یازما بیلیرمی ؟ بوده سر مبهم !
اولو اورتا بودالادر ، بونامشدر دییه‌مه‌م !
عادتا علمی کبی عقلی‌ده نقصان کبیدر !
قویسالر عقلنی بر دانه چکیردەك دولاماز ،
بویله اعجوبه‌نك امثالی جهانده اولاماز ؛
الك آچیق شی بیله حمقندن اونك قورتولاماز ،
اوغلنك اسمنی بعضاً دوشونورده بولاماز ،
جهل وجنت قاریشیق صاحب نسیان کبیدر !

اسکی اهل ادبك ذیل شرف پیراسی ،
یکی ارباب زمانك دخی اك زیباسی ،
وكلانك اوقویوب یازماده‌ده یکتاسی ،
داخلیه ایشنك ناظر مستثناسی
یعنی ممدوح زمان صاحب عرفان کیمیدر !
بونده‌در ایشته مهارت ، که او بر علم وهنر ،
هر نه ایشلەر ایسه بر حلم ایله اجرا ایلەر ؛
عفت ظاهرهٔ حالنه هیچ ایتمه نظر :
آلی بایراقلیسیدر اهل شقانك یکسر ،
صانما کیم طاتلی دیلی دردلره درمان کیمیدر !
ظاهراً کوستریپور حلمی ایله خلق حمید ،
باطناً هر کسك آمالنه بر سد سدید ؛
بن دیمەم آز چوق اونك لطفی بکا اولدی بدید ،
دیدیلر نامنه ابنای زمان جسر جدید ،
اسکی کوپرو قوجا مستعمله عنوان کیمیدر !
اونك اخلاقی‌ده ایتدی زمان زیر وزبر ،
اسکی‌دن اولمش ایدی خلق کریمه مظهر ،
نه‌یه اولماز اني مادام ایی‌یه عقلی ایرەر ،
هر ایشك عارفیدر ، بیلمه‌دیکی وارسه اکر
ذوق وناموس وحمیت ایله احسان کیمیدر !
او هیچ اولمازسه نزاکت ایله مجبولمدر ؛
نسبةً غیریلره محسن ومقبولمدر ،

آکلاییك که بو مدایحده‌ده مدخولمدر ،
مادحم بن ، او بنم صیغهٔ مفعولمدر
نام ممدوح ، بوکون دیللره دستان کیبیدر !
بی ادب ، ماسقارا ، بی عار ومبالات ولئیم ،
خلقت سافله‌سی خاقی ایده‌ر هپ تسمیم !
نجس خنزیر ویا نطفهٔ شیطان رجیم ،
ناظر نافعه محمود جلال‌الدین کیم
مسلکنده او دخی فائق اقران کیبیدر !
وارلغی ملتنك جاننه بادئ سرف ،
کیتدی بزدن کوپکك نامی ایله شان وشرف ،
وارمی تاریخ سلفده باقیکز بویله سالف ؟
اولاجق ناظر بحریه‌یه بر خیر خلف ،
که او وادیده بوده فارس میدان کیبیدر !
نیجه دمدر صویویور سلطنت ناکامی ؛
بو نیجه اقطار جهانه ایریشیر پیغامی ؛
صاتدی هپ یوللری یولسزلره فکر تامی ،
بو نه دولت که نظارتده او ذاتك نامی ،
امتیاز ایسته‌یه‌ن آدملره اعلان کیبیدر !
باقیکز چهرهٔ ملعوننه ، بی لون اولمش !
کون بر لوثی اونك مزبلهٔ کون اولمش !
سوء قصدنمی ینه مقترن عون اولمش :
وکلا فرض ایده‌لم جمله‌سی فرعون اولمش :

ایچلرنده هله بو فتنه‌ده هامان کیبیدر !
کوتی هر شیئی آلیر، دینسه سزا قبض اوداسی؛
صانکه اسماك بحارك اوراسی حوض اوداسی!
ذاتنك بکزه‌سه‌ده کوتنه بالفرض اوداسی!
کوتی مستعمله لایقمی دیمك عرض اوداسی؟
ایچنه تورلو کره‌سته قونولان خان کیبیدر!
ایله‌دی هر طرفی اهل شبابه منفا،
نیجه مادرلری قان آغلاتارق بی پروا!
کسدی أر یاورولری غدر ایله فرعون آسا!
بك ذکی‌در هله طوپخانه مشیری پاشا،
صانما ایجادی اونك طوپ ایله چوکان کیبیدر!
آنالر یاش دوکه‌رك ساچلرینی هپ یولدی؛
بزم اقبالنه بو کریه‌لر آهنك اولدی!
بو نمایشلر ایله دولت جاهی بولدی،
کنج طوپخانه سلاحلرله لبالب دولدی:
ارمنیلردن آلیندی چوغی، نالان کیبیدر!
وطن اولادینه کوسترمه‌دی بر روی نجات،
قیلدی بو سلك جنایتده عناد، ایتدی ثبات!
باقادی باشقا ایشه ایشته او یوزدن هیهات!
فخر ایدیله‌زمی که طوپخانه‌ده‌کی موجودات:
چاقی، اجزالی طابانجه، قاما، قلقان کیبیدر!
وار ایسه ذاتی ایچین بادیٔ اقبال وظفر:

ایله‌مك ییك چوجوغك قانی بر کونده هدر !
ایتمه‌ده هر کیشی طوپخانه‌یه حیرتله نظر :
سیر ایده‌ن بونلری چین اساحه‌سی ظن ایله‌ر ،
بعضیسی اسکی تبر ، بعضیسی طیرپان کیبیدر !
آه خائنلك اولورمی بو قادار آدمده ؟
بومیدر ملته خدمت بو دم مبرمده ؟
بز توفك آتماده‌یز بو وطنه هر دمده ،
طوپجیلقدر بو کیدیشله ایشمز عالمده ،
چونکه هر دائره بر وادئ خسران کیبیدر !
کفری غایتله قوی ، دینه دخی قادردر !
جهلی غایتله رصین ، علمی دخی طاهردر !
دیر ودرکاهنه‌کی صومعه‌لر ظاهردر :
زهدی پاشا که معارفده بو کون ناظردر :
جمله دشوار اولان ایشلر اوکا آسان کیبیدر !
فعل سرقت چیقاریر عقل ایله هر مصدردن !
ارتکابی هجه‌لر نسخهٔ بحر وبردن !
یازیلیر جزء تدرس اوکا سیم وزردن !
بو نه قدرت که الفبایی اوقور ازبردن !
(طوطی نامه) اونك عندنده کلستان کبیدر !
علم وجهلك هله برله‌شدی وجودی ، عدمی ؛
وقت تعطیله شبیه ایتدی بو قیمتلی دمی !
اولارق یاد سلف حضرتنك ملتزمی :

داخل جدول ایدر وقعهٔ عاشق کرمی ،
ناظرك بو اثری درس دبستان کبیدر !
وار ـه خندان جهان : اونده توالی ایتمش !
بر شقی صانکه وزارتله تعالی ایتمش !
صانکه کور اوغلی معارفله تحلی ایتمش !
فیضی عاشق کرمك اونده تجلی ایتمش !
قهوه قهوه دولاشان بعضی غزلخوان کبیدر !
کندیسی بر خر لایفهم ایله همپادر ؛
جهلده کندی ینه کندیسنه همتادر !
کفر والحادی ده کفر لوقا ، یوحنادر ،
زهد وتقواده دخی بر اشی بر صیصادر ،
علم وعرفانده ده کور اوغلنه اقران کبیدر !
باشنه سنك ملامت یاغیور ، صیف وخریف
سمعنی ایتمه‌ده‌در طعن کدایه تشنیف ؛
قورو میزان ، فقط حشمنه بیك تشنه حریف ،
هله اول ناظر مالیه اولان ذات شریف ،
هر کسه کشکول آچان صاحب سلمان کبیدر !
قطع ایچین حقنی ارباب معاشك ، ابدا ،
او قبایسچ اهلنه مالیه اولوندی اهدا !
بودجه‌یه ویردی نظام ، اونده بری کسدی داها !
ظن ایدر کندیسنی مظهر توفیق خدا ،
بو حساب فرح اجالده نقصان کبیدر !

بو طرافتلرینی باشقا بر اظرف ایدەمەز ؛
شانی شول مرتبه مالیەنی اشرف ایدەمەز !
بویله ارقامیدە عسکر کبی صف صف ایدەمەز .
بوش دورور أللری ایراد ایله مصرف ایدەمەز .
نه کیرەن وار، نەچیقان وزنەدە میزان کیبیدر !
بر سراب نظریدر سکا دریا کورونەن !
بر افقدر او یاقینکدە هویدا کورونەن !
متەایکدر کوزینه سکۀ زیبا کورونەن !
هپ چوروکدر قوچا دفترده بقایا کورونەن ؛
بزدەکی بورجلولرك صاغلامی یونان کیبیدر !
اهل حاجاته کهی فلسفه ، حکمت اوقوتور !
کوکله یردن دم اورور : هندسه ، هیأت اوقوتور !
فقرایی داغیتیر ، درس فلاکت اوقوتور !
طوپلایوب باشنه ارکانی ریاضت اوقوتور !
آه کیم آکلاتاماز ، ذهنی پریشان کیبیدر !
دولتك وجه سیاسیسی صاراردی ، صولدی ؛
غالبا ایردی اجل ، مدت حما دولدی ؛
قطعات وطنی آوروپا بر بر یولدی ؛
« خارجیه دیزەلوب مظهر توفیق اولدی »
دیەن آدملره « عاقل » دیمه « بهتان » کیبیدر !
کللری ؟چدی ینه موسم اصلاحاتك ،
دمیدر اسکی دفاترده تحریاتك ؛

کسمه‌سین آردینی حق قیش کونی تحصیلاتك ؛
قالقمش اولسا آدادن مبحثی تضمیناتك ؛
بزده‌ده دیپلوماسی عالمی یونان کیبیدر !
قونسولوسخ نه‌لر آچدی بزه هر بر یاقاده ؛
ایتدی احضار شرف ، دولت ایچین قورسیقاده !
ایاچی کوندرمه‌یه قالقار ، شاشیر برده توقاده !
اویله بیلکیج که تسالیانی صانیر آفریقاده !
ظن ایده‌ر کیم آتنه مرکز افغان کیبیدر !
کشف وعزمنده اونك (روزبری) ؛ (بسمارق) قاصر ؛
(غورچقوف) خیرتی خاکدن ایله‌ر ظاهر ؛
قونفه‌رانسنده اولور روحی (فؤاد) ك حاضر ؛
اویله دقتله عهدنامه یازار کیم ناظر ،
(ماورو قورداتو) یه اضلالمق آسان کیبیدر !
وکلانك شرف وشانی بوتون چیقدی زیوف :
باشمزده طوتارز بونجه کلانی ، بزه یوف !
بکنزه‌یور بر برینه اهل قلم ، اهل سیوف !
اولدیغیچون بو دخی بی خبر اهل وقوف ،
آه ، بیچاره وطن کلبهٔ احزان کیبیدر .
ضرری وارلغیدر ، ذاتی ـکونه طالب ؛
ظن ایده‌رسك که وجودنده وجودی غائب !
اوته‌کی قوردلره نسبت ، بو زاواللی خائب !
ناظر حاضر اوقاف جناب غالب

سفرۀ عالم ایچین بر قوجا مهمان کیبیدر .
کوله‌کدن ، صانماء بو دولتده دکیلدر ناظر ؛
یاراصا عالم ظلمتده دکیلدر ناظر :
بر نفردر او ، بو دولتده دکیلدر ناظر :
آشجیدر صانکه عمارتده دکیلدر ناظر ،
تکیۀ مجلس مخصوصده قربان کیبیدر .
قوزقار آدم او یامان چهره‌ده خنده کورسه ،
بر مزار طاشی صانیر آنی یرنده کورسه ،
قاچیشیر زمرۀ اطفال اونی قنده کورسه ،
اوقویور فاتحه ـ آینده ، رونده ـ کورسه ؛
چونکه جسمی متحرك قبرستان کیبیدر .
سرتسر دولدی زوائدله بو ملك وملت ؛
عالمك مصلحی تنقیحنه قیلسین همت ؛
هله بو عاجزه اصلا بولامام بر حاجت :
یازسه ، توجیه جهات ایله‌سه دست قدرت
تکیۀ آخرتی چسبان کیبیدر !
باقسه‌ك اقبالنه اما بوده غایت آزیلی !
صید متده اوشقلرله ادانی ، تازیلی ،
حجر هیئته رسم جبانت قازیلی
«غفر الله له» ناصیه‌سنده یازیلی :
صورت ظاهره‌سی مظهر ایمن کیبیدر !

اصول مرکزیت شرقیسی

عبدالحمید دورنده طشره مأمور معاشلرینك ده مرکز مأمورلری معاشلریله برلکده اعطاسی بر اراده ایله اصول اتخاذ ایدیلمش وبوکا «اصول مرکزیت» نامی ویریلمشدی ؛ اشرف مرحومك ، شو شرقیسی بو حادثه دن ملهمدر :

1

زوکورتلکدن کول اولمدق ، غیری یاندق ؛
اصول مرکزیتدن اوصاندق !
بو حالی بز ینه اولکی صاندق ؛
اصول مرکزیتدن اوصاندق !

2

قبول ایله رمی یم بن اصح وپندی :
تحمل قالمادی ، صبرم توکندی !
یتیش امداده ، دفتردار افندی ،
اصول مرکزیتدن اوصاندق !

3

بوکون بر پاره سز قالدق ، سوزولدك ؛
دولاشماز اولدی بقاللر ، اوزولدك ؟
زوکورتلکدن بوزولدقجه بوزولدك ،
اصول مرکزیتدن اوصاندق !

قطعه

اوصاندم لیرق آغاجده ئیدر زنجیر علاقه دن ،

ناصیلسه بیلمه‌یوب اولجه باغ یا‌ءنی قولای صاندم !
دوشوب صحرالره مجنونه بر خیرالخلف اولدم ،
زراعت بانقاسندن پاره آلدم ، بن‌ده باقلاندم !

قطعه

طیریام اویله که ، ای والی عالی همت ،
بیت آتی الله تصویر ایده‌مه‌م احوالی :
یوق قیافتجه بنم بیت پازاروندن فرقم
سایه کزده اولالی قائمقام استبدالی !

قطعه

تغییر ایله‌مه‌ز معنا ، دکیشمش اولساده الفاظ ،
حکومتجه طلبکار حقوقك نامی « سرکش » در ؛
صاقین ترکیبنك ظن ایتمه واردر باشقا معناسی :
« اصول مرکزیت » « حق ویره ! » صانکه قارده‌شدر !

قطعه

معارف یوق ، زراعتله تجارت اهلی یوقدر یوق !
هله مأمور اولانلر شیمدی ناسك سرسمندندر ؛
معاش اهلی دکیل ، کشفندن عاجزدر اطباده :
« اصول مرکزیت » میقروبك صوك سیستمه‌مندندر !

زراعت بانقالری و مرهون اراضی

اشرف دیورکه :

دونکی کون عالم اقتصاده عارف ، فن حسابه واقف اولان دعوی وکیللرندن مغنیسالی تحسین بکله قوردوندەسرین بر قهوه‌ده سرین قانلیلقله کوروشدك . مطبوعات هپ اصلاحاتدن ، اتحاد عناصردن بحث ایدییورلر ، دردی کوستریورلر ، درمان کوسترەمیورلر دیه بعض اون قدر معقول پروژه میدانه قویدی که بنجه مهمی شودر : معلوم یا ، زراعت بانقه‌لری صرف

زراعدن آلنان واردات ایله تشکل ایتمشدر . مبادیسنده سرمایه‌سی (550,000) لیرادن عبارت ایکن کیت کیده چوغالمش ، قسم کلیسی معارفك مکاتب عالیه‌سنه تخصیص ایدیله‌رك زراعه دوه‌ده قولاق قالمشدر وبو دوه‌ده‌کی قولاغك تقسیماتنده نه قدار مشکلات ، نه قدار سوء استعمالات وقوعه کلدیکده اولدیغنی زراعت بانقه‌لرندن پارا آلانلر بیلیرلر . بونلری لازم دکل . صرف زراعك اولان وحکومتك قطعیاً علاقه‌سی اولمایان بو صاندقلرده او قدار پارا طوپلانمشدرکه تواریخ مختلفه‌ده بش آلتی میلیون لیراسنی مالیه خزینه‌سی استقراض ایده‌رك عبدالحمیدك کیفنه صرف ایتمشدر . عبدالحمید بونکله‌ده قناعت ایتمه‌یوب زراعت بانقه‌سنی بوتون ضبطه قالقیشمشسه‌ده مغنیسالی حاجی عاکف پاشا ایله او زمان زراعت بانق مدیر عمومیسی بولنان غالب پاشا دامادی جلال بکك سوق حمیتله پادشاهه : « افندم ! بو پارا صرف زراعکدر . آرزوی شاهانه‌لری وجهله حرکت ایدیلیرسه بر غلیان وجوده کلیر . خلاف مرضیء عالی حرکات ظهور ایدر ! » دیمه‌سی اوزرینه استیلای جبانتله عبدالحمید او فکرندن واز کچدیکی حالده هر حالده بر اثر ذهول اولاجق‌که مالیه ناظری جاوید بك عبدالحمیدك یاپامادیغنی یاپمش ، بو مؤسسه‌نك وارداتنی بودجه‌یه داخل ایتمش ، بویله شیلره ذاتاً بی وقوف اولان مجلس مبعوثان واعیانه‌ده تصدیق ایتدیرمشدر . ضررك نره‌سندن دونه‌رسه‌ك کاردر ! دیرلر ؛ شیمدی زراعت بانقه‌سی وارداتنی بودجه‌دن چیقارمالی ، آیریجه باشلی باشنه بر زراعت نظارتی تشکیل ایتمه‌لی . تحسین بکك افاده‌سنه کوره ، شیمدیلك اون میلیون لیرا قدار پارا بیریکیور . بونك بر میلیون لیرا فائضی ایدییور . بو قارشیلق کوستریلیرسه یوزده بشله بش آلتی میلیون لیرانك داها بولونماسی پك قولای اولاجغی آکلاشیلیور . هرسنه بر میلیون لیرالق آلات وادوات زراعیه کویلیلره مجاناً توزیع ایدیلمه‌لیدر . بو صورتله بالطبع زراعت چوغالاجق ، خزینهٔ ثروت او نسبتده مستفید اوله‌جقدر . برده شیمدیکی شکلی دکیشه‌جکدر . مقصد هر کس مالنی زراعت بانقه‌سنه باغلایوب خراج مزاد الندن چیقارمامق اولدیغنه کوره ، مثلا بر زراعك اوچ یوز لیرالق املاکی وارسه اونك نسبتنده اوچ یوز لیرالق قیره‌دی آچیلاجق واو زراع نه وقت کیدرسه املاکی نسبتنده بانقه‌دن کمال سهولتله پارا آلابیله‌جکدر .

برله قولایلقله وهر ال اوزاتیلنجه پارا آلنه‌جق اولورسه زراع ، چوبان هر نه اولورسه اولسون آرتق بولندیغی اداره‌دن ممنون اولمازی و بوصورتله اتحاد عناصر ومحبت وطنیه وجوده کلمزمی ؟ منفعت کوسترمه‌دن خلقی بر نقطه‌یه ربط ایتمك قابل دکلدر . منافع مشترك اولونجه اتحاد عناصر بالطبع حاصل اولور . یوقسه بوش سوز ایله اولماز . هر نه حال ایسه ...

وقتیله بو بابده سویله‌دیکم قطعه‌لردن بریسنی یازارق کچه‌لم !

قطعه

صانمه افراد اهالینك سعادت حالی وار
هر کسك عالمده بر امید استقبالی وار
ایله‌مکده هر کیشی فقر وضرورتدن نغان
ملتك آغلانمایه شایسته بیك احوالی وار
وار ایسه کیمده اراضی ، بانقایه مرهوندر :
صاحبی بیچاره ظن ایلرکه حالا مالی وار !
أی تعدی حقوق ناسه جرأت أیله‌یه‌ن ،
بلکه حقك خالق ایچین اهمالی یوق ، امهالی وار !

آنا ــ مانا

اشرف دییورکه :

فرنکی خسته‌خانه‌سی مأموری صلاح‌الدین بك (آنا) یرینه هر وقت (مانا) تعبیرینی قوللانیردی ؛ مأموریتندن عزل ایدیلنجه شو قطعه‌یی سویلشدم :

قطعه

وقت استبدادده سوز سویله‌مك ممنوع ایدی ؛
آغلاتیردی ، آغزیکی آچسه‌ك حکومت مانه‌کی !
دوز حربتده‌یز شیمدی ، دکیشدی قاعده ؛
سویله‌تیرلر أولا ، صوکرا .... کرلر آنه‌کی !

استانبولده (أشك) نامنده بر غزته چیقیوردی ؛ أشکالکله هیچ مناسبتم

اولمادیغی حالده بندن آثار ایستهیورلردی. (أشك) قاپاندی؛ اسمی (معلوم) قویدیلر. بن ده شو قطعه‌یی کوندردم؛ آکرتیق غزته‌لرینه یازدیلرمی یازمادیلرمی بیلمه‌یورم ؟

قطعه

هر کونك تقویمی بر باشقه مصیبت کوستهریر :
قالمامش بر کون فلکده سانکه مشئوم اولمادق !
طالعمدن ساده بن مجهولی قالدم عالمك !
قالمادی اقران وامثالمده معلوم اولمادق !

بعضی مناسبتسز حریفلر واردر که کندی حدینی بیلمه‌یه‌رك سن ، بن کیبی عادتا اورتالغی تنقیده قالقیشیرلر، بونلردن بریسی که حقی انکار ایده‌لردندر، قضا قائمقاملرندن اولان بو آدامك مناسبتسز سوزلرینی کرات ایله‌ دیکله‌دکدن صوکرا آتیده‌کی قطعه ایله مقابله ایتمشدم :

قطعه

پك حرارتله چیقیشما « بزده آدم یوق ! » دییه ،
قهوه‌لرده بوش بوغازلرله ایدەرکن حسبحال ؛
هەی أفندی ، باری سن ایته زماندن اشتکا ،
نرده سن بر ایش بولوردك اولماسا قحط الرجال ؟

مالیه ناظری جاوید بك تقسیم قیشلاسنی صاتمق ایستەیوردی ؛ اقتصادیوندن اولدیغی ایچین طرح ، تقسیم ، ضرب ، جمع کیبی اعمال اربعه‌یی أیی بیلمه‌سی لازم کلیردی ، فقط او ، بونلرك یالکز اقتصادجه نظریاتنی بیلیرسه‌ده حساب جهتنی بیلمه‌مز ، هیچ بر وقت مالیه ناظرلغی یاپاماز . هر نه حال ایسه ، بر زمانلرده او یاپدی کچدی؛ تقسیم قیشلاسی مسأله‌سنده شویله قطعه سویلمشدم.

قطعه

طرحی اوکره‌ندی خریطه وقت استبداده ،
کلدی حریت ، بولوندی جمع ایچین تعلیمده ؛
کوسته‌ره‌ن ضربی بزه دیوان حرب اولدیسه‌ده
ناظر مالیه‌در استادیمز تقسیمده !

باب عالی یانغینی مناسبتیله :

قطعه

چراغانه نظیره یاپدی آتش باب عالیده ،
ناصیل یاپماز : برندن ایش ، برندن مقتضا چیقماز !
عمل ایتمك اگر لازمسه مفهوم مخالفله ،
دیمك شیمدی بلا طوپلانمایان یردن قضا چیقماز :

قطعه

باب عالی اسکی بر انقاض استبداد ایدی ،
بویله یانغینلر دوام ایتسین ، برنکله بیتمه‌سین ،
هپسنی شمشیر حریتله تجدید ایله‌رز ،
اوستمزدن ربم استنراضی اکسیك اتمه‌سین .

قطعه

لسان حال ایله دائم چکر انقاضی « یا حافظ » ،
دوائر عبرت آلدی باب عالینك هلاککندن ،
مؤثردر قلوبه باب عالینك بو تنظیری ،
چراغانك گچن ییلکی مقام سوزنا کندن

قطعه

باب عالی کیجه‌ده بویله اولونجه خانی ،
چیقسه آفاقه نه غم ساز فغانك نغمی ،
بکلمه‌زسه خدمه ، کیم کیمه سوز سویله‌یه‌جك .
یکی بر بکجی فادار یوقی وکلانك قدمی !

قطعه

نیکبین اول ، سوق غفلتله دیمه ، جف القلام !
اسکی یانغینلرده‌کی قیمتلی اشیا قالمامش ،
باب عالی یانغیننده لایقیله آکلادق ،
اورتاده افرادی وار اما طولومبا قالمامش !

قابینه نكته‌سی ...

اشرف دیورکه :

فرانسزلر کننك آدینه (قابینه) دیرلرمش. طلعت ، امرالله ، حالاجیان بکار وافندیلر بر دفعه‌استعفا ایدوب چیقمشلردی ؛ بن ده شوقطعه‌یی سرلمشدم؛ چونکه وکالتله نامه نظارتی صدراعظم حقی پاشا ، معارف نظارتی ینه وکالتله جاوید بك أفندی قاپمشدی :

قطعه

بالوکاله قاپاتیر هانکی نظارتسه آچیق ،
کوز دیکوب دورما اوزاقدن صیقیلنجه ، ایچنه !
چیقدی بر تکمه‌ده اوچ ناظر ایچندن اما ،
قابینه دولدی خلیل بك طیقیلنجه ایچنه !

بر مبعوثك قورقدیغی قطعه‌لر ،

مبعوثلرك أك ا .. سزلرندن بریسی ایله قونوشیوردم . بن اوقودقجه او قورقویوردی ؛ قورقدیغی قطعه‌لردن بر قاچ تانه‌سنی آشاغی‌یه یازییورم :

قطعه

بری کویا دمیردندر ، بری آلتوندن معمول ،
جوابم شیمدیلك بویله ، أکر لازمسه جدیت !
بری بوکنده حالا ، ثقلتندن بی خبر صانما ؛
آغیر زنجیر استبداددن زنجیر حریت !

قطعه

بر قولی عادی دمیردر ، بر قولی خالص کوموش
وقت استبداد وحریت ، آغیر بر کرپه‌تن !
صانکه مبعوثان بر قیصقاج حکومت نعلبند ،
اورتا یرده بز قاپارلاندقجه اولدق نعل دوکن !

قطعه‌لر

حریت ایچین

کویا أليكتريكدر حریتك ضیاسی ،
قوللانمایی بیله‌نلر أیله‌ر أوی منور ،
بیلمکسزین ایده‌رسه اشغاله کیم تصدی ،
هم کندیسی اولور کول ، هم أو یانار برابر .

مأمورلرله مطبوعات ایچین

اویله مأمورین ، آیشدی شتم مطبوعاته که
دویسا آلدیرماز ، کچه‌ر ، سطحی نظرله بر کورور :
ایتمه‌سین بیهوده أوراق حوادث هوهوه ،
أسکی بر ضرب مثلدر : ایت أورور ، کروان یورور !

حسین جاهد بك ایچین

آرزو ایتدیکی اشکاله قویوب معنانی ،
حقه‌بازلقله ثریانی ثرا کوسته‌ریور ؛
نه مهارت که طنیننده جناب جاهد ،
قارانی آق ، آقی ایسته‌رسه قارا کوسته‌ریور .

تنسیقات ایچین

اتحاد اوزره عناصر طوپلانوب بر نقطه‌ده ،
صرف همتله غرضسز ، ملکی احیا ایتمه‌لی ؛
ایچلرندن قوغمق اوزره بر طاقم آلچاقلری ،
اوکجه تنسیقاتی جمعیتده اجرا ایتمه‌لی !

داخل جمعیت

جمعیت محترمه‌یه داخل اولان خفیه او قادار چوقدرکه صایغقله بیتمه‌ز
نوکه‌نمه‌ز مخلوقات اولدیغی ایچون حقلرنده شویله سویله‌مشدم :

قطعه

خدمت ایتمك دور (استبداد) ایله (حریت) ه ،
هر قوله اولماز میسر ، اهتدا ایتمك کبی !
طول مدت کفر ایله اصرار ایدوب ده عمرینی ،
بر شهادتله صو کنده جنته کیتمك کبی !

توحاف ، بعضی کیمسه‌لر ، جمعیت نه‌در ، حالی نه‌در ، شخصیتی نه‌در ، بیلمه‌دکاری حالده بنی جمعیته کیرمکه تشویق ایدییورلر ؛ بو جمعیتك نه دیمك اولدیغنی اونلردن اعلا بیلیرم : یالانجی بر یالدیزدن عبارتدر ؛ چونکه احمد رضایی بیله‌ن ، جمعیت نه دیمك اولدیغنی بیلیر ؛ وارسین ، بوراده‌کی انسان بیلمه‌سین ... بن بیلدیکم بر شیئی ناسیل قبول ایده‌رم ؟ آتیده‌کی قطعه بنم نه اولدیغمی کوسته‌ریر :

قطعه

رحم مادردن بری بر عاشق حریتم ،
دوغدیغم کوندن بری مشتاق مشروطیتم ؛
اویله 10 تموزدن صوکرا کیره‌نلردن دکیل ،
حق بیلیرکه بن قدیماً داخل جمعیتم !

آمان شوراده‌کی داخل کلمه‌سنی جمعیت محترمه (دخل ایدیجی) آلوب ده حقمده سوء قصد ایتمك کبی بر جنایتده بولونماسین ؛ چونکه اونلرك ایچنده ادبسز ، آلچاقلری چوقدر ، قورقولور :

قطعه

اولدیغیچون اسمی معنای صمیمیتدن بعید ،
نامنی دوعق آغیزدن بیقرار أیلر بنی ؛
تویلرم ، والله ، هر نرده کورورسه‌م اوریه‌دیر ،
اتحادك شکل خطی رعشه‌دار أیلر بنی .

بیت

احمد رضا بکه خطاب

نه سن یاپدك ، نه بن یاپدم ، نه سیف ونه ورق یاپدی :
حکومتجه اخیراً انقلابی لطف حق یاپدی !

شوزاده بر قطعه یازاجغم آما صدده مناسبتی یوقمش؛ وارسین اولماسین! ایشیتدیکم فقره‌لردندر که حریفك بریسی اورمانده أشکی اوپمش ، چالینك آرقاسندن باقانلردن بریسی : أشکی اوپمك نه اولاجق ، حیوان اوپمکدن نه آکلار ؟ دیمه‌سی اوزرینه اوته‌کی : « بن السانیتمی اجرا ایده‌یم‌ده اشك ایسته‌ر آکلاسین ، آکلاماسین ! » دیمش . جهله‌ده بنم سوزلرمدن ایسته‌ر بر شی آکلاسین ، یسته‌ر آکلاماسین ، آتیده‌کی قطعه‌یی مابین باش کاتبی خالد ضیا بکه یازدم ؛ بغیر حق نفی ایدیلمش اولان حیرت افندی‌یی منفاسی اولان رودوسدن قورتارمایه سبب اولدم :

قطعه

وقت حریتده ، حیرت ، دیندی نامك (مرتجع) ،
بر زمان یاننده ، استبداده ، دبرکن ، دشمنم ؛
مطلقا بر سهوه مبنیدر بو محکومیتك ،
نفیه سن لایق دکیاسك چونکه اثباتك بنم !

درعى عا .. پاشا

1

نا سزا ایمهدن اولور اهل حمیت دلگیر ،
دولت وملتنه خدمت ایدهن شخصی خبیر ،
وطنك حالنی اعلانده ایتمهز تقصیر ،
سنده ، بیلمهم ، بو تکاسل نهدر ، ای کلك دبیر ؟
حال مشهودی دخی ایلهمهز اولدك تحریر .

2

طور ورفتاریکه حیرتده ایدی آهولر ،
ابتدیکك نقشه حسد ایلهر ایدی انجولر ؛
سرعت سیریکه هپ غبطه ایدردی جولر ،
بر زمانلر دیلکه کاسه ، دولاشسه مولر ،
سنی ایراد سخندن ایدهمهزدی تأخیر .

3

نه کبی قهر فلك ایتدی سنی بوبله زبون ؟
بیلهمهم هانکی جهتدن ینه اولدك دلخون ؟
خابلی دمدر نه ایچین بوبله دورورسك محزون ؟
هانی اولکی سنوحات ایله شیرین مضمون ،
هانی بلبل کبی دیللر ، هانی اظهار ضمیر ؟

4

بولونور کرچه سلامتده ، ایدهن حفظ لسان ،

باخصوص دشمنیدر دوغرولرك حكم زمان ،
بویله قالماز دونەر البته بو چرخ دوران ،
سكا لایقمی كه ای خامۀ كوهر افشان ،
مسكننده قالاسك ، قادر ایكن ، خوار وصغیر ؟

5

اویله بر ذاتی ثنا ایت كه خیردر كاری ،
نامی تا السنەده حشرەدك اولسون جاری !
اون یاری ایله میدانه چیقا اسراری ،
ترك واهمال ایله معلومك اولان مقداری ،
والیٔ (بتلیس) ك احوالی ایله تصویر .

6

اسمی عا... سه تولا كندیسیده عرفاندر .
حال وافعالی عجب خارقۀ دوراندر ،
یاپدیغی ایشلره ارباب نظر حیراندر ،
اویله بر والیٔ والای عظیم الشاندر ،
كه نجه خلقك اوجاغ ینه دیكدی ابجیر

7

نەرا اوستنه لطف ایلەیەرك كردی جناح ،
شو اهالی بو قادار اولدی او یوزدن افلاح ،
یدأ كراددە یوق مارتینیدن غیری سلاح ،
اولدی شول رتبه حولیٔ ولایت اصلاح ،
قومشودن قومشویه كیتمك دخی بر امر عسیر !

8

اشقیا آلسەده اوچ بش سنه ، شاید ، میدان ،
عاقبت ، عرض دخالتله ، ایدەر استیمان ؛
چوقمی یومیه وقوع بولسا دخی اوچ بش قان ؟
اول قادار أمن وامان واركه ولایتده همان ،
خیرسیزك غیری بولونماز كبی افراد شریر !

9

ملحقاتك ایده‌ر احوالنی هر دم تحقیق ،
ایله‌ر ارباب یساری قرادن تفریق ،
چوقیدر بعض طمعکاری ایده‌رسه تضییق ،
مظهر عفوی اولور پاره‌لی قطاع طریق ،
اولیا اولسا دخی یوقسولی ایله‌ر تعزیر !

10

فرضك وار ایسه : بر مفلسه «زنکینلك» طاق ؛
نه رذالتلر ایده‌ر صوکرا کیدوب سیرینه باق !
ایده‌ر اول مفلسی بر قوالب طاقارق استنطاق ،
فرضاً «پاره‌لیدر» دیمش اولان بر چیپلاق ،
قو تارنجه یاقانی «آه ، جزاك الله !» دیر !

11

هر کس افکاری کبی ایتمه‌ده اجرای مرام ،
اورتادن قالقدی بوتون حکم قوانین ونظام ؛
شیمدی بر اولدی متادرجه خواص ایله عوام ؛
شول قادار ایله‌دی کیم رسم مساواتی تمام :
صویدی زنکین اولان اشخاصی دخی ایتدی فقیر !

12

نه کیدیشدر بو کیدیش ! آکلاماز اهل عبرت !
باغلی بر حکمته البته بو طور وحرکت ؛
سرتسر اولمش ایکن ظلم وتعدی عادت
سایه‌سنده بنه شول رتبه‌که فیض وبرکت
بولاماز اولدی اهالی ییه‌جك نان شعیر !

13

ذاتی شهرت بولالی باتدی یزیدك آدی ؛
مظهر لعنت اولا حشره قادار اجدادی !
کچدی تیموری‌ده ، جینکیزی‌ده استبدادی !
خلقه ایتدیردی سکوت قوهٔ عدل ودادی ؛
ایشیدیلمه‌ز کیبدر دامده بیله صوت حمیر !

14

لال اولور ذاتی ارباب سخن تقدیسده ،
بوقدر امثالی اونك ملعنت وتبیسده ،
یاپدیغی ایشلره حیرتده قالیر ابلیس ده ،
بحر سیم وزره غرق اولمش ایکن (بتلیس) ده ،
کلهدی کیلهنی غنا ، کلهسی ده امس هسیر !

15

واقعا کیم ایدیکی بللی دکیلدر پدری ؟
کیمه صورساك وریر اما آناسندن خبری !
بویله ذات والی اولور ، یاور اولونجه قدری ،
اونوتولماز بو ولایتدهکی بر چوق اثری ،
یالادی ، یوتدی نجه ب .. لنی ایتدی تطهیر !

16

منفعت جلبنه آچ قورد کبی صالدیرمشکن ،
اورتادن ملعنتك نامنی قالدیرمشکن ،
اهل عقللری بحر غمه دالدیرمشکن
نجه نامرده یازوب رتبهلر آلدیرمشکن
نه روا کندیسنك اولمادی عنوانی وزیر !

17

هر سنه ذوقی ایچین ایتهده دور وحرکت ،
چوق اولور گزدیکی یرلرده ضروری برکت ؛
ملکك اعماری ایچین چکمهدی اصلا زحمت ،
أیلهدی تسویهٔ طرفه شو رتبه همت ،
دوشمش اولسا تپهدن ، طاشلره چارپار خنزیر !

18

کوروتور میل ترقی ایله أذکار اوزره ،
اویقوده اولسا صایقلار دوزور افکار اوزره ،
روز شب فکریده ، دنیاسیده دنیا اوزره ،
شول قادر کوپرو بنا ایتدی که انهار اوزره
عو اولور غرق اولارق هر سنه افراد کثیر !

19

پارا آلمازسه او کون حدت ایدوب عزلت ایدەر ،
ارتشا ایتدیکی شب صبحه قادار الفت ایدەر ،
تازه ا ... لر ایله عشرت ایدوب صحبت ایدەر ،
تلغراف خطنی ایجاد ایدەنه لعنت ایدەر ،
کیزلی افعالنی أیلەر دییه بر کون تشهیر .

20

ایستەمش اولسا معارفده اولوردی احیا :
بعض کویلرده مکاتب اولونوردی انشا !
وطن اولادینی ایستەرکه قالا هپ جهلا ،
صرف همت ایله بر مطبعه ایتسەیدی بنا
نه ایعش حال وطن آکلاز ایدی پیر وصغیر !

21

عالمه عصر سعادتده کلەیدی اول ذات ،
ارتکاباتی ایچین نازل اولوردی آیات !
یاپدیغی ایشلره ایسترسه دلیل واثبات
کوستەریر کندینی میداندەکی هر احراآت ،
بر وقت ستر اولاماز بالچیق مهر منیر !

22

پارامی اولساده بر قهوەجی ، ایتسه افکار ،
بر لوایه اولور اول آنده مدیر اعشار !
ملتزم اولدی بوتون ظالم اولان ذمتدار ،
دکمەسه خرمن اعشاره اکر دست خسار ،
بره بش مثلی اولور دوغرو اولونسا تعشیر !

23

شدت حرصنه لازم ایسه تعریف صریح :
« پارا یوتمش ! » دیسەلر اوغنی ایلەر تشریح !
یوزده اللی ولونور جمله حواله تنقیح ،

ارتكابی اولونور مرتكبینه ترجیح !
كیم كه مطلوبنی ایرمازسا اولور خانده اسیر !

24

شیمدی لازم دكیل اهلیت ومسبوقیت ،
او قادار ایش كورەمز قوۀ منسوبیت ،
ویریلیر پارەلی حالاره مأموریت ،
یوق ، زمانندەكی خرسزلره مسئولیت ،
آز چالانلر اولونور بلكه اولونسه تكدیر !

25

دیدیلر ، آلتون ایمش ، شاهد ایله شاهده سن
لطف لسوان كبی ، یوق كورمش اولان مائده سن ؛
كوزەتیر جمله مصالحده بوتون فائده سن ،
صاغمادن كیمسەیی نصب ایلەمەمك قاعده سن
اقرباسنده مكر ایلەمش اولسون تغییر !

26

او مصرلرده اكر ایلەمش اوسایدی ظهور
مقمینك یرینه كندی اولوردی مشهور ؛
كورمەدی مثلنی دور اللهیەلی چشم دهور
دولتك ملكنی یینەرجه ایدەر كسب سرور ،
ایتمش اول ذی بوتون فكر خیانت تسخیر ؟

27

بیتدی (بتایس) له (سەرد) اولدی سزا مرحمته ،
دوندی دوشمان آلانی كیرمش ولان مملكته ؛
(موش) ده دوشدی دهن هرۀ ذی شیطنته
(كنیج) ده بیتدی كچەلی حكم ید ملعنته
بعد ازین اللهیەمز كاسەده مهدی تعمیر !

28

كچمشك كرچه كه حجاجیده ، جینكیزیده وار
كوردی فردونیده ، شدادیده حق اعصار ،

دکل اونلر بوکبی صاحب معجز آثار ،
بر دخی مثلنی ایستەرسە یاراتماز تکرار
کاشانی یاراتان حضرت خلاق قدیر !

29

ارتشادە آشی یوقدر ، یاراتیلمش بر تك !
کورمەدی مثلنی دور ایلەیەلی چشم فلك ؛
بر ندا کاسەکە : «یا مرتکب خر !» دیەرك
چاغیریر هر تویی بیك تورلو صدای لبیك ،
خر دجال دیر ایدم اولماسە سوء تعبیر !

30

بخت واقبالی کوزەل ، طالعی غایت اویغون ،
ایتدی انواع دسایسلە پیاپی صویغون ،
نە قاطیر قویدی اهالیدە ، نە مرکب ، نە قویون ،
مفردات وجە ایلە آلدی یوز اوتوز بیك آلتون ،
کوە رشوتدە او ذات حاصلی بر شیر دلیر !

31

بورادن کیتدی اوصانمش کبی خائن کویا ،
باب عالیبە ایدەر بعض وقت ناز وادا ،
کاه استانبولە رخصت اچین ایلەر انها ،
جابجا عفوینی ، تحویلنی ایلەر ایما ،
قوردینی ماهیتی درك ایدەمەز عقل قصیر !

32

بو ولایتدن او ذات اولمایا تحویل ایلە یاد :
ایتمەیە باشقا ولایتلری باری برباد !
شو اهالی نە ایسە ظلمی ایدیندی معتاد
بر مکافات اولەرق کرچە مرادی بغداد ،
دولاشیر ذهننە چوق کرەدە شام وازمیر !

33

کندی ایتدکارینی ایلەمش اولسە اعلام ،

کندیسندن اولونور لعن ایله استعلام
اوده دیر قاره یه آق ، ناقص اولان حاله تمام
کم علیهنده بولونسه اونی ایلر بد نام ،
غرق ایدر مخبر صادقلری یعنی تزویر !

134

بر زمان پاشا ایدك مجلسه فضله عضا ؛
چونکه حقکده اهالی ایده جکدی دعوا
قاندیروب کوردلری ایتدك ینه فصل دعوا
داورا ، داد کرا ، آصف عالی همما ،
أی سرمن عالم الباله یزبدانه سریر !

35

یاپدیغك ایشلره اولمزسه عجبمی دستور !
نزد دولتده سنك رأی صوابك مشهور؛
اولاسك : احسن سعیكله ، خدیوا مشكور !
سنسك اول عارف مفهوم مزایای امور
أخذ دیناره ایدرسك سحر آسا تدبیر !

36

استقامت ایله ایش کورمه زمانکده خطا ،
مرحمت أیله یتر غیری ، کول اولدی فقرا ،
« رشکوثان » لر کبی هپ اولدی ولایت یاغما
رشوتك بر قاپیسی اولسه قاپالسه ، فرضا ،
بیك قاپی آچامی ذاتکجه ینه امر یسیر !

37

هر کمالك کورونور کرچه که آردنجه زوال ،
کورمه دی کیتدی زوال ، سنده کی افراط کمال !
سنده ، بیلمم که ، فراستمی ، کرامتمی بو حال ؟
پاره لی کیمسه یی کوردکده طانیرسك فی الحال ،
نه ایدرسه ك ایدوب ، البته ایدرسك تخجیر [1] !

38

[1] اسیر دیمکدر .

بنجه‌ده ، حالی بیله‌ترجه‌ده اول رب مجید ،
مدت سلطنتی حشره‌دك ایله‌ر تمدید ؛
دولتك امر بقاسندن اولورکن نومید
ترك جان ایله‌دیلر سن کبی بیکارجه یزید
اولونور نامری لعنت ایله حالا تذکیر !

39

کورمه‌دی بو کیدیشی ازمنهٔ تنظیمات ؛
هیچ خیال ایله‌مه‌دی حوصلهٔ تشکیلات .
لفظمه صیغماز بو قادار طنطنهٔ اجراآت ،
ایده بر اهل هنر نثر ایله شرح وتفسیر !

40

بو ولایتده یزیدانه چوق ایشلر ایتدی ؛
بیتمه‌دی کیتدی وقوعاتی ، قوافی بیتدی
قصهٔ خیبه کبی ذکری اوزاندی کیتدی ،
سوزه آرتیق چکه‌لم خاتمه زیرا یتدی .
ایده‌لم غیری دعا شیمدی نفیر ونظیر !

41

بیتمه‌یه عمری ، فقط اولا حکیمه محتاج ،
آلدیغی پاره‌لری پاره‌سنه ایتسین علاج !
قویدی دنیاده نیجه کیمسه‌لری چیپلاق ، آچ !
ترك جان ایتسه ایده‌ر اهل قبوری ازعاج ،
خلق دنیاده‌ده ، عقباده‌ده ایله‌ر دلگیر !

42

خاستا اولمشدی بیچه‌لرده ، ینه بولدی شفا :
بویله بر فرصتی فوت ایتدی اجل وا اسفا !
حادثه‌لنی عالمه مادام که پوسکوللو بلا ،
چیقا چرکس حسنك پیروی بر اهل غزا ،
ایده هر عضوینی شدتله غدای شمشیر !

43

ایتدیکی ملعنتلک بیکده بری اولماز أدا
ایتسه‌لر حشره قادار بویله لظملر املا !
نهمیا ، أل آچارق أیله‌یه‌لم حمه دعا ،
اشرفا ، بویله‌در آداب واصول شعرا ،
هر قصائده دعالرله بیته‌ر بیت اخیر ، .

44

دیه‌لم عمرینی مزداد ایده رب متعال ،
یاشادقچه قازانا نیجه نیجه جرم و وبال ،
بر نماز قیلماسی عمرنده اولا امر محال ،
اولماسین توبه‌یه تا جانی چیقنجه میال ،
ایتمه‌سین قلبنه هیچ وعظ ونصیحت تأثیر !

45

شول قادار کسب ایده کیم کورده‌نی مراض وعلل !
بر زمان یاشه یاقلاشمایه خوفندن اجل !
سیئاتی اولا فرعون ایله نمروده بدل !
ذنبنی چکمه‌ده عاجز قالا میزان عمل ،
اولا محشرده یری وادیٔ فی النار سعیر

اسبق عدلیه ناظری رضا پاشایه عرضحال

بکا شو عرضحالی یازدیران اوضاع دنیادر ،
که مقصودم فلکدن بعضی کونا عرض شکوادر .

او رتبه أورسه‌له‌نمشدر که دست سوء طالعدن
دل مکسور کویا بر خراب اولمش کلیسادر !

غریب وبیکسم ، یوق باشقا بر یار مددکارم ،
یکانه استنادکاهم ، پناهم حسن خولیادر .

. . . . . مرغان اکل ایدر اکثر بنی نوعم ،
بنم کویا نصیبم دهرده سیمرغ وعنقادر .

بو حالم اول اسرافه طرفدار اولدیغمدندر ،
مسلمدر که هر مسرف ایچون دارائی مهیادر .

عجبمی بن دوشه‌رسه‌م شیمدی قید جمع امواله
که زیرا چکدیکم ماضیء ایچون هپ آه وحیفادر .

یتیلمه‌ز سیم وزر کرچه ولاکن حین حاجتده
خیرسز اون کیشیدن بش غروش البت اولادر .

ناصیل جمع نقوده بعدما سعی ودوام ایتمم ،
ایشم هر کون سوقاقده عیمدی بیك داشله قاوغادر !

چالوب چیرپنق ، صاقین ، ظن اولماسون بو عزم خصوصم ،
معاشمدن تصرف ایتمکه محضا بر ایمادر .

بو زار داشم دنائتدن تشکل ایلهیەن سحری ،
عصای عفتم کویا بر أژدرهای موسادر .

زوکورتلکدر دلیلم چونکه لاف استقامتده
تهی دستلك بیان عفتی بر حالی دعوادر .

کیدوب احوالی عرض وبیان ایت ای ورقپاره
او ذات صاحب‌الانسانه کیم الطافی دریادر .

مدد کار ومعین بیکس وبیچارکان ، یعنی ،
رحیم ومشفق ومکرم ، رضای پاشای دانادر !

او اویله بر وزیر صاحب رحم ومعالیدر ،
که صیت وشهرت لطفی طنین انداز دنیادر .

علو همتی ، احسان والطفی ، لطف احسانی ،
جهانده خانم طائیه هر دم غبطه بخشادر .

کمال فضل ومعلوماتی تسلیمکردهٔ عالم ،
حکیم نکته‌داندر ، رأیی رأی ابن سینادر .

خدیوا ، نامدارا ، لطف واحسان کرمکارا ،
اولان داشم لساننددن کلام مکرمت صادر .

بوبوکلك ایلەیوب بیکارجه آدملر یتیشدیردك ،

ثنای دولتکله هر بری مدحیه کویادر .

نوله بنده بولونسهم آنلرك سف نعالنده ،
ثنا خوانك تکثر ایتمه‌سی ذممجه اعلادر .

ثنا خوانك ثنا خوان اوکره‌نیرلر هیچ اولمازسه ،
ظریفانه ستایش لرزه بخش قلب اعدادر .

بن انسان اولدیغمدنمی نه‌در بیلمه‌م آچیق بر یوق ،
فقط اشتکاره منحل محل دائم مهیادر .

بن انسانسه‌م بیله قائممقام اولمامق بسدر ،
غلطدر حاصلی چرخك بو حالی حال اعمادر .

قریباً آصف رأفت نمای لطف وسایه کده
اکرچه امر مأموریتم دردست اجرادر ؛

نوله بر کره‌ده آیدینله اولسه کوزلرم آیدین
بوکون نصب اولدیغم یرلر فنادر ظلمت افزادر ؛

سؤالم بویرولور اسعاف زیرا سمت ازمیردر
بنم بر چشمه مطلوبم ، سنك لطفکسه دریادر ؛

دکلدر حصر مطالب مقصدم چشمه قاپانمسه
دیکر یرلر آچلمش اولماسی مأمول أقوادر ؛

صرامم اسمی بللی بر محلدر چونکه المدیجه
قضا نامیله مأمور اولدیغم یرلر بلا نادر ؛

چاپاقچور ، قاتسه یالسه کیملره تأثیر ایدر برنلر ،
اسامیسی قولاقلر دویمادق مجری قضا هادر ؛

نه دلده نشئه وار ، نه خامه‌ده قدرت ، نه سرمایه
آنکچون سوزلرم بوبله معانیدن مبرادر ؛

بالیلماز اشرفا پك طمطراق روح الفاظه
فرض تقدیم استدعادن آنجق حالی انهادر !

شتائیه

بوده عدلیه ناظر اسبق رضا پاشایه ویرلمشدر :

خزان آیاری کلدی ، ایتمز اولدی عندلیب الحان ؛
شتانك حکمنی اجرایه آغاز ایله‌دی دوران .

طبیعت جامهٔ خضراسنی آرتیق دکیشدیردی ؛
قماش برفدن اندام ارضه کیدی بر قفتان ؛

هوالر اول قادار اظهار شدت ایتدی کیم شیمدی
برودتدن اولور کرمابه‌ده پیرو جوان لرزان ؛

توانالر آثار کاشانه‌لرده نعرهٔ مستی ،
چیریل چیپلاق فقیرلر کنج محنتده ایدر افغان !

خصوصا شدت سرما بنمچون پك فنا کلدی ،
که لازم شیمدی زیرا هر فقیره دار ونار ونان !

بنی داینلرم طوتقده ، بن بر پاره‌لر طوتمام ،
بنمچون لفظ بی معنا حروف ثروت وسامان !

چوجوقلر آچلقندن ایلدکجه اوده واویلا
صاتیلدی جمله اشیا ، قالمادی حتی یاتاق ، یورغان !

معاصر اولمش اولسه‌یدی آکا سعدیٔ شیرازی
طوتاردی دائما افکار حکمت کاریٔ برهان !

امام فخر رازیدن زیاده کشف ایدر رازی
تصوف مبحثنده بلکه محی‌الدین ایله قران !

وجود پاکی بر تمثال صدق واستقامتدر
مکر ادریس بیچرسه قدینه کوملك بیچر احسان !

اکر میل ایتسه طبعی نظم وشعره ذره مقداری
طویانلر سویله‌مشدر ظن ایده‌رلر مطلقا حسان !

غبار پایی کحل اصفهاندن معتبردر کیم
طوتارلر پیش چشم اعتبارنده کهر سنجان !

خدیوا ، نامدارا ، لطف واحسان وکرمکارا
عمومه همتی شامل اولان ای ذات عالیشان !

سن اول عالی همم خاقان ملك عاطفتسك کیم
زمان دولتك ایتدیردی دور حاتمی نسیان !

عطا سنده ، مروت سنده ، احسان وکرم سنده
خدیوا ، حاصل هپ سنده‌در سرمایهٔ عرفان !

پریشان کرچه فکرم اولسه‌ده جمعیت خاطر
سنك اوصاف پاکك بر توکنمز بحر بی پایان !

سوزی انجامه واردیرمازدن اول شدی عفوکله
نوله آلسه‌م براز فخریه وادیسنده‌ده میدان !

بن اویله بر غنای قلبه مالك عبد خاصم كیم
نه دل محزون یوقلقدن ، نه وارلقدن اولور شادان !

مکمل جمله حاجاتم ، خصوصا لطف سایه‌کده
بساط عیش ونوشم غبطه بخش مجلس رندان !

بن اویله بر حقیق حقه بازمدر که عندمده
بو دنیا بر طاقم عادی یووارلاقلر ایله سیان !

کیرادر کرچه اما منتظمدر خانه‌م اولدقچه
آنك یاننده نیجه بر کومس کاشانهٔ اعیان !

بن اویله بر کوزی طوق مرد میدان جهانم کیم
مساوی عنده رندانه‌مده بر قطره‌یله بر عمان !

نه آچلقدن وفات ایتدی ، نه ده تأثیر سرمادن
زیاده ایچدیکیچون کیتدی دبقرال حضرتنه قربان !

بن اویله بر پریشان فیلسوف روزکارم کیم
دیوژنلر قالیر یانمده بر طفل الفبا خوان !

دیوژن چوق دکلدر ، اولسه‌ده سایه‌کده غم چکمه‌م
که زیرا اونلر ایستر ، بن‌ده ویرم خوش کچر آران ..

هپ حال یأس ایله فکرم کزه‌رکن اوج اعلاده
ایدوب بر حس صافی اختر امیدمی رخشان ؟

عبدی : کیت عرضحال ایت اویله بر ذات کرمکاره
که اسعاف ایلیه بالجمله استرحامنی هرآن !

عبدم : کیم وار که بن کیتسه‌مده شیمدی عرضحال ایتسه‌م
اعالیٔ زمانك پك چوغی بندن اومار احسان !

دیدی : بر صاحب جود وعطا واردرکه عالمده
کیده‌ن حزن وملالتله حضورندن کلیر شادان !

کرمدن هین خاتم ، محترم صاحب همم یعنی
بو کون عدلیه‌یه ناظر رضا پاشای پر احسان !

مثالی یوقدر الطاف وعنایات ومروتده
مکر کندی یته عطف ایلیه آیینه‌یه چشمان !

ازمار خوان مروت برمکیلر بزم الطافندن
که عندنده آنك لعل بدخشان ایله طاش سیان !

نظام الملکی آکدیرمقده‌در فکر سیاسیسی
ویریر امر محاله حسن رأیی صورت امکان !

هله اجارینی العادن عاجز قالدیغم خانه
اولور باشمه هر کون یأس ایله ونومیدی ایله زندان !

غلط تعبیر ایله ایضاحه قالقیشدم دیدم زندان ،
آنك یاننده زندان بر هوتل ، یا بر مکمل خان !

قفسدن فرقی یوقدر سقف برف آلودینك اصلا
دکل وقت شتاده یاز کونی نا قابل اسکان !

اساسندن بوزولمش ، جابجا دیواری محو اولمش ،
آکا نسبتله بیك قات منتظمدر لانهٔ مرغان !

کذار اینسه اکر بر جانبندن بر اوفاق کربه
ایتر اول سمتی بردن اُو دکل کویا که بر میزان !

مشابهدر درون خانه بر صهریجه والحاصل
ایچنده اجتماع ایلر تماميله دوشن باران !

بو حاله صیغیلمام بیك مسافر کاسه‌ده زیرا
اوطورماز بر دقیقه رجعت ایلر درعقب مهمان !

وفات ایتدی اوشاغم ، بن صوغوقدن أولدی ظن ایتدم
مکر آچلقدن أولمش اول امکدارم اولان دیران !

نزیدیلك ایدوب بر خربه صو ویرمن بزه ساقی
فقط مطلوبنی تحصیل ایچون هر کون کلیر کریان !

قاپومده دائما فریاد ایدر قصاب واتمکجی
بو حال پر ملاله قارشیدن بقال اولور حیران

ناصیاسه بن تحمل ایله‌یوب چکمکده‌یم اما
دایانماز بو بلای دائمی‌یه باشقا بر انسان !

بن اویله بر علو همته مالك فقیرم کیم
نیجه کیج قناعت زیر پایمده اولور غلطان !

خدیوا صاغلغکدن باشقا شیئه احتیاجم یوق
بو تصویرم مجرد ذاتکی ایتمك ایچین خندان !

(رضا) پاینده اولمق ، صوکراده دنیا پرست اولمق
یاقیشدیرماز بو حاله کندینی انسان اولان انسان !

اوصاندم قطعه‌لردن بر قصیده سویله‌دم ایشته
بو وادیده دخی اولسام عجبمی قائق الاقران !

قصیده سویله‌مك بر بوش بوغازلقدن عبارتمش
یاقینده باصدیریرسه‌م چوقمی بنده بر قوجا دیوان ؟

یتەر سوز بعدما اشرف خلوص ایلە دعا ایت کیم
دعا اهل نیازلە کار دشوارین ایدەر آسان ؟

جهان اولدقجە دائم اول وجود منبع جودی
بولوندورسون کمال اوزرە حضرت یزدان .

دفتر اعمال یاخود اعتراف جرم

اوقونوب دفتر اعمالی محشرده اولا ،
دیمه تعداد معاصیده بو بر عار ایتمز ؛
جمله‌سی بر کبیره اشرف مخلوقاتك ،
فقط عصیانی اشرف کبی اظهار ایتمز .

مبرایم ثوابدن ، عادت ایتدم جرمی همواره ؛
هزار افسوس ، اولدم بن اسیر نفس اماره ؛
فغان ، کیم کوز کوره سوق ایله‌دم بن کندیمی ناره ،
نه جرمم بویوکدر ، بکزه‌مم هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نجه بر چاره !
بوکون قیرق یاشنه کیردم‌ده حالا بر ثوابم یوق ،
کنهکارم ، کنهدن غیری ، والله ، حجابم یوق ؛
سکوتدن باشقا اولسام منکرینه بر جوابم یوق ؛
نه جرمم بویوکدر ، بکزه‌مز هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نجه بر چاره !
حیاتك مرکزندن یکرمی دورت ساعت اوزاقلاشدم ،
بوکونده کچدی عمرمدن حدود موته یاقلاشدم ،
بنه بر قاچ کناهك قانه کیردم دوراقلاشدم ؛

بنم جرمم بویوکدر ، بکزه‌مز هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نیجه بر چاره !
سوار اسب غفلت اولدی کوکلم عزم راه ایتدم ،
خیال وخاطر ابلیسه کلمز بیك کناه ایتدم ؛
خلاصه دفتر اعمالی هپ سیم سیاه ایتدم ؛
بنم جرمم بویوکدر ، بکزه‌مز هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نیجه بر چاره !
طاقیلمش بوینمه ، قالمش عبادك ، حق پك چوقدر ،
حقوق اللهه دائر هیچ تسلیاتمز یوقدر ؛
کوزم دویماز داها کرچه حرامه قارنمز طوقدر ؛
بنم جرمم بویوکدر ، بکزه‌مز هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق بر چاره !
جماعتله بولوندم ، بعض بنده التحاق ایتدم :
عبادت ایلدم صورتده ، سیرتده نفاق ایتدم ؛
کناه ایتمك ایچین شیطانله کوبا اتفاق ایتدم ؛
بنم جرمم بویوکدر ، بکزه‌مز هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نیجه بر چاره !
کناهسز بر دقیقه کچمه‌دی وقت وحیاتمدن ،
اوصاندیردم کراماً کاتبینی سیئاتمدن ؛
کناه اولدیغنه نائم کناهلرده ثباتمدن :
بنم جرمم بویوکدر ، بکزه‌مم هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نیجه بر چاره ؛
بولوندم تکیه‌لرده بعض بنده آه وواه ایتدم ؛
ویروب باد هوایه عمرمی محو وتباه ایتدم ،
کلاه کییدم عمرودن بن دخی زیده کلاه ایتدم ؛
بنم جرمم بویوکدر ، بکزه‌مم هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نیجه بر چاره !
سزادر خانقه غائبدن خبر ویردکجه کاهنلر ،
ریاکاران ایله مشق ایلسه بندن مداهنلر ؛

قالیر یاعده صادق شهرت آلمش بعض خائنلر :

نم جرمم بویوکدر ، بکزه‌مه‌م هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نجه بر چاره !

یالاندن استقامت لفظنی ورد زبان ایتدم ،
او صورتله نجه ساده دلانی امتحان ایتدم ،
نهایت کندیمی سارقلره هپ پاسبان ایتدم ؛
نم جرمم بویوکدر ، بکزه‌مه‌ز هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نجه بر چاره !

باقیلسه واقعا صورتده بر انسان معصومم ؛
حقیقتده فقط هر وجه ایله شیطانه محکومم ؛
همان بن بعضی مبحثلرده شیطاندن‌ده مذمومم .
نم جرمم بویوکدر ، بکزه‌مه‌م هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نجه بر چاره .

درم فوارهٔ جسمم جهانده چوق کنه صاچدی ؛
دیه‌م دست شیطان پردهٔ معصیتی آچدی ؛
حاله بر کیزلی جرمم وار که شیطانده کوروب قاچدی ؛
نم جرمم بویوکدر ، بکزه‌مه‌ز هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نجه بر چاره !

نجه عاجزلری غافل بولوب وعد و وعید ایتدم ؛
بولونمش اولدیغم ایام ناکامی سعید ایتدم ؛
نه اصلی وار ، نه فصلی ؛ بر طاقیم حری عبید ایتدم ؛
نم جرمم بویوکدر ، بکزه‌مه‌م هر بر کنهکاره ،
شفیع لمذنبینه قالدی آنجاق نجه بر چاره .

بر ایش کلمز المدن خیره دائر ، مثقال شره ؛
بولونماز دفترمده احسن اعمالدن ذره !
خطا ایتدم ، میان توبه‌یی قیردم بش اون کره !
نم جرمم بویوکدر ، بکزه‌مه‌م هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نجه بر چاره !

کوروندم اولدیغمدن باشقا هر کیمله کوروشدمسه ،
قونوشدم بحث رفتدن آیاغمہ قایدی دوشدمسه ،
یاتوب قالدم ، ناصیل بال وبال اوزره سوروشدمسه ،
بنم جرمم بویوکدر ، بکنزهمهم هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق بنجه بر چاره !

معاصی وارسه قورتولمش المدن دار دنیاده ،
صاقین ظن ایلمه الله ایچین اولمشدر آزاده ؛
المدن کلمهدی ، یوقسه تصور ایتمهزدم اجراده ،
بنم جرمم بویوکدر ، بکنزهمهم هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق بنجه بر چاره !

تعظم ایلهدم عاجزلره ، چین جبین ایتدم ؛
نجه بزم ادانیده فقط آه وانین ایتدم :
« افندیم ، مرحمت أیله ! » دیبه بوس زمین ایتدم :
بنم جرمم بویوکدر ، بکنزهمهم هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق بنجه بر چاره !

حراملک جلسنی مشعر ، شیاطین ، یسه بر دفتر ؛
« بو دفتردن طادانلر اسمنی یازسین ! » دیسه بر أر ؛
یازاردم هپسنه جف القلم امضای بن أزبر ؛
بنم جرمم بویوکدر ، بکنزهمهز هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق بنجه بر چاره !

امید منفعت ایتدمسه هر کیمدن ، نهلر یاپدم !
حصول مقصد اوغرنده حریفه عادتا طاپدم ؛
تملق أیلهیوب زعمیجه کویا بن کلاه قاپدم ،
بنم جرمم بویوکدر ، بکنزهمهم هر بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق بنجه بر چاره !

آچیلسه بر مناهی سرکیسی ، بالفرض والتقدیر ،
ایدیلسه سرکیده آنجاق بنم ایتدکلرم تشهیر ،
تماشا أیلهسه ابلیس پر تلبیس ، ایدهر تقدیر !

نه جرمم بویوکدر ، بکزه‌مه‌م هیچ بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نجه بر چاره !
أگر گوردومسه پارلاق چراغ بزم دشمنده ،
او بزمك شمعنه پروانه اولدم عادتا بن ده ؛
بو انسانلقمیدر ، سویله دکیاسه‌ك ، بن کبی سن ده ؟
نه جرمم بویوکدر ، بکزه‌مه‌م هیچ بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نجه بر چاره !
أوامردن گریزانم ، نواهی کندی سلکمدر ؛
بونی تصدیق ایدر قلبمده ، صانکه نقش کالکمدر ،
اراضئ معاصی صانکه بر طاپولو ملکمدر ،
نه جرمم بویوکدر ، بکزه‌مه‌م هیچ بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نجه بر چاره !
نواهی کندی سلکمدر ، أوامردن گریزانم ؛
نجه یوز بیك گناه ایتدمده حالا نا پشیمانم ؛
مسلمانلق اولورسه اسم ایله بن ده مسلمانم !
نه جرمم بویوکدر ، بکزه‌مه‌م هیچ بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نجه بر چاره !
جهانده دائما اجرای آهنك سباع ایتدم ؛
نجه سه‌ودکارمله پاره بحثنده نزاع ایتدم ؛
منافع نقطه‌سنده حسن اخلاقه وداع ایتدم .
نه جرمم بویوکدر ، بکزه‌مه‌م هیچ بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نجه بر چاره !
وجودم بر درخت جرم وبی میوه ، نهالم یوق ؛
گنهکاران ایچنده بی نظیرم ، بر مثالم یوق ؛
بوگون بیت حرامه گیتمه‌یه مال حلالم یوق ،
نه جرمم بویوکدر ، بکزه‌مه‌م هیچ بر کنهکاره ،
شفیع المذنبینه قالدی آنجاق نجه بر چاره ؟
گنهکاران ایچین بر ایستاتیستیك یاپسا شیطانلر ،

باذن‌الله ، اونی نشر ایتسه‌لرده کورسه انسانلر ،
قالیردی کثرت ذنبمده حیرتده مسلمانلر ،
بنم جرمم بویوکدر ، بکزه‌مه‌م هر بر گنهکاره ،
شفیع‌المذنبینه قالدی آنجاق بنجه بر چاره !
صیفیلدیجی باشیم ، کذب صریحی اختیار ایتدم ؛
بنای کذبی بر قاچده (قسم) له استوار ایتدم ،
خلاصه جرم ایچنده بشقا بر جرم ادخار ایتدم ،
بنم جرمم بویوکدر ، بکزه‌مه‌م هر بر گنهکاره ،
شفیع‌المذنبینه قالدی آنجاق بنجه بر چاره !
اجل گلمکده ، حالا ایتمه‌دم بن کف ید میدن ،
کوکل واز کچمه‌دی حالا کوزه‌لدن ، رقص وهی‌هی‌دن ،
قاریشدیردم خلاصه مدت عمرمده هر شیدن
بنم جرمم بویوکدر ، بکزمم هر بر گنهکاره ،
شفیع‌المذنبینه قالدی آنجاق بنجه بر چاره !
او رتبه ایتدم اجرا (أشرفا) عصیان بی پایان ،
گناهم طارتیلیرکن خوفم اولدرکه قوپار میزان ! [1]
جهنمدر یرم ، حق ایلمه‌زسه مظهر غفران ،
بنم جرمم بویوکدر ، بکزه‌مه‌م هر بر گنهکاره ،
شفیع‌المذنبینه قالدی آنجاق بنجه بر چاره !

[1] شو اعتراف جرمی وقتیله ظرفادن بر ذاته اوقومشدم؛ اک نهایتنده‌کی (قوپار میزان) پارچاسنی دیکلدکدن صکرا : « آه برادر ، سن اوکجه کیتسه‌ك ، شو میزان قوپساده بوتون انسانلرله برابر بزده قورتولمش بولونساق نه اعلا اولوردی ! » دیه نکته پردازلق ایتمشدی ! — اشرف .

غزل

[اشرفك كوزه‌ل بر غزليدركه حسين رفعت بكك كوزه‌ل بر تخميسيله برلكده نشر ايدييورز]

1

اويله بر مست خدايم ، كوثره دلداده‌يم ؛
يرده ظن أيلر كرزه‌نلر ، بن ايسه بالاده‌يم ؛
قيد عالمدن منزه بر غريب خلياده‌يم ؛
« ارغنونى ديكله‌يم بر رند فوق‌العاده‌يم ؟ »
« دائما قانونى برباد اتمكه آماده‌يم ! »

2

طعن وتشنيع ايلرم هر دم مظالم چركنه ،
طبع چالاكم دايانمازدر هميشه كلكنه ؛
عقل وفكر ايرديرمه‌سى قابل دكلدر سلكنه ،
« مستقلاً بر حكمدارم قناعت ملكنه ، »
« قيد اقبال وسعادتدن فقط آزاده‌يم ! »

3

دوش فقر وناتوانيده پلاسپاره لباس ،
اعتسافاتيله دهرك ايلدم هر دم تماس ؛
واعظك تهديدى‌ده وبرمز بكا اصلا هراس ،
« قيمت دنيا نه‌در عندمده وار الله قياس »
« جنتى بر حبه‌يه صاتمش بر آدم زاده‌يم ! »

4

سايهٔ عمرم منوردر بولونماز هيچده ظل ،
يوق ايكن ظلمم ينه سايه‌مده واردر مستظل ،
هر كسك آلامنه درمان ايكن بن ، بويله بيل

« الله بيوك دردم حيام ، اى طبيب ساده دل »
« ايچمه بيهوده دوا بن باشقا بر سودادهيم ! »

5

سرفرو ايلر ايكن پيشنده هر درلو فتن ،
اوكلمكى « بنت العنب » سوداسى ايتدى بر محن ،
من ده رفعت حضرت « اشرف » كبى اول نعره زن :
« حر دكلدر كيمسه‌لر حريتم معلوم ايكن »
« باق بلايه اشرفا بن ده اسير بادهيم ! »

★

ديكر غزللر

هجرت ايتمه اى كوكل غمخانه‌دن غمخانه‌يه !
وارسه نقدك كز يورو ... خانه‌دن ... خانه‌يه :

غم دكيلدر رند ايچين تأثير ميدن اولسه‌ده ،
نشوه‌سى ميراث اولور مستانه‌دن مستانه‌يه !

بيت آتى‌يى ديمش وقتيله بر مرد ظريف ،
عين حكمتدر بو اولى ، بكزه‌مز افسانه‌يه .

« كيتدى مجنون خانهٔ دهرى بكا ايصمارلادى »
« بر خراب اودر قالير ديوانه‌دن ديوانه‌يه »

بز وطنده عادتا اولدق مهاجر اشرفا ،
چونكه هجرت ايله‌رز ميدانه‌دن ميخانه‌يه ...

★

نه‌در بو دورلو دورلو سنده‌كى افسانه‌لر واعظ ؟
باليلسه سندن عاقلدر بوتون ديوانه‌لر واعظ ؟

شراب كوثرى آكدقجه آغزك هيچ قاپانماز كن ؟
قاپانسونمى سنك امرك ايله ميخانه‌لر واعظ ؟

صابرلر اربابندن بری کرسی نشین اولمش
سنك آوازیکی دویسه اکر چکانه‌لر واعظ ؛

جهادك فضلنی اعلان ایده‌سك هر کسه آما
قاچارسك اردودن وبز وبز دینجه دانه‌لر واعظ ؛

سنك کومبورتیکی حفظ ایلر آما قبهٔ مسجد
چیقار عرش خدایه لرزهٔ مستانه‌لر واعظ !

دل درد آشنایی آلمش فراقله یاقدك سن ؛
صیغورطه اولمادن بر خانه‌یه آلمش بیراقدك سن .

سحاب زلفك آلتندن نکاهك اولدی برق انداز ،
ظلام لیل نومیدی‌ده شمشك واری چاقدك سن !

نهایت حاله رحم ایله‌یوب وعد وصال ایتدك .
بانارکن کرکلی تخلیص ایچین بر قانجا طاقدك سن ،

طبیبم یاقدیغك دلخسته‌یی بیکانه ظن ایته ؛
تورم ایله‌مش هشلکه بر بیچاره یاقدك سن ؛

وداع ایتسه حیاته چوقمی اشرف بعد ازین أی شوخ
دل درد آشنایی آلمش فراقله یاقدك سن !

اویله بر رندم‌که قولتوقلر مطاقدر بنم
هر کیجه ... خانه‌لر بیت‌الزفافدر بنم

دوندی بر کرسی استغراله ویران قاریولا
چاك چاك اولمش جبینلك اهتکافدر بنم

سوەردیکم اشعار واستشعاره حاجت وارمیدر ؟
اون سنه اولکی شقەم تلفظ قمدیغم

بندن اویله کیزلیجه عشق وعلاقه بکلمه ،
ترجمانده یازدیغم الك کیزلی لاقیردیم !

ترسیه

ایتدیککچون بکا سن یوق یره بهتان ، آترس !
تیغ هجوم سنی باق ایله‌دی قوربان ، آترس !

قلمم راحت ایکن کوشهٔ خاموشیده
ایله‌دك کوز کوره تحریك ایله نالان ، آترس !

هانکی اخلاق رذیلانه‌کی تعریف ایده‌یم ،
عجبا واری سکا فتنه‌ده اقران ، آترس ؟

اوبله بر مسخرهٔ شهرهٔ عالمسك کم ،
سنك امثالکی هیچ کورمه‌دی دوران ، آترس !

کیردیککه مجلسه هر دمده ویریرسك ثقلت ،
کورمه‌دم سن کبی دنیاده کرنجان ، آترس !

ظن ایدر صورت منحوسکی هر کم کورسه
ایله‌مش صانکه حلول جسمکه شیطان ، آترس !

بکنزه‌تیرسه‌م سنی ابلیسه خطا اتمم یا ،
او قادار سنده‌ده وار علم فراوان ، آترس !

نه دیدم توبه‌لر اولسون سکا نسبت ابلیس
صاییلیر مدرسهٔ فتنه‌ده صبیان ، آترس !

یا منافق ! دیبه هاتفدن اکر کلسه ندا
هر تویك شوق ایله ایبك ایده‌ر اعلان ، آترس !

کیم دیمش سن کبی نمروده عجب ابراهیم ،
بو غلط اولدیغی درکار و نمایان ، آ ترس !
مملکت تیغ فسادکله دونوب معرکه‌یه ،
کیتدی عقبایه یوزکدن نیجه انسان ، آ ترس !
بوم مشئوم کبی هر نره‌یه کیردک ایسه ،
اولدی ایجاد فسادک ایله ویران ، آ ترس !
سن کبی اینسه خطا جمله‌ٔ مادر بخطا ،
بحر ایدر هر بری دنیاده آقان قان ، آ ترس !
قورقامش اولسه ایدی ملعنتکدن ابلیس ،
کوروتوب آدمه اولماز ایدی پنهان ، آ ترس !
مستشار اولمایه سن لایق ایدک فرعونه ،
سکا شاکرد اولاماز فتنه‌ده هامان ، آ ترس !
اولماسایدک سن اکر سلسله‌سنده موجود ،
سجده ایتمزمی ایدی آدمه شیطان ، آ ترس !
خاتمه اسم پدر حکی اولایدی جبری ،
شاهیربردک اولاراق بو ایشه حیران ، آ ترس !
پدرک واری ، فلان ابن فلانم دیه‌سک ؟
یوق مکر والده‌کی اباسه‌لی اعلان ، آ ترس !
والده‌ک آتدیغی کون جامعه قونداقله سنی ،
آجییوب آلدی ایسه هانکی مسلمان ، آ ترس ،
لعنت اولسون آ کاده سن کبی زبراکه ترس ،
ایی بر ... بیدی وبردی سکا میدان ، آ ترس !
بر زمانلردی اونوتدکمی قونوشدقلریمز ؟
بو قادار اولما دیمشدم سکا فتان ، آ ترس !
اوغلیکی کیف ایله اوپدوردک الدن کتیروب
زوجه‌کی سرخوش اولوب ایله‌دک عریان ، آ ترس !
بکزمه‌زمی بکا اوغلم دیه بندن صوردک
خاطرمده دیدیکم شیمدی‌ده ألآن ، آ ترس !

سکا بر کره ترسسك ديدیکمچون قيزدك
حدت ايتمز بو قادار دوغروبه انسان ، آترس ،
وضع حمل اتديکی تاريخی حساب ايت قاريکك
بر دوشون وقتنی سندنمی او اوغلان ، آترس !
بعدما کلمز ايسه‌ك نقطهٔ اصلاحه اکر
سن اولورسك ينه بيك کره پشيمان ، آترس !
ديیه‌جك سوزلريمی بوندن عبارت صانما ،
هپسنی يازسه‌م اولور بر اوجه ديوان آترس ،
مستحق کورمن ايسه کيم که سنی بو مجوه
لعنت اولسون آ کاده سن کبی هر آن ، آترس !
کيم سنی سه‌ومه‌ز ايسه بن سه‌وه‌رم سه‌ومه‌يه‌نی
ياقيشير ناره سنی سه‌ومه‌ين انسان ، آترس !
اوقويوب بونلری مابعدينی بوقدر صانما ،
دولو مجوك ايله اوراق پريشان ، آترس !
اکتفا ايله‌دی خامه‌م بو قدرکه شيمدی
بوتمه حقکده کتاب يازماسی آسان ، آترس !
مقصدم عرض خلوص ايله دعادر آنجاق
ديلرم کيم سنی اصلاح ايده سبحان ، آترس !

لازمسه ..

دولاش باب حکومتده بولورسك ياد لازمسه ،
مزارمزانه كيت بر ايشده آنجاق داد لازمسه ...

ترقی مقصد كسه شيمدی بر جاسوس كابوس اول
خفيه نامك اولسون بر شرفلی آد لازمسه ...

بويوكار اولرندن باشقا بيك كارخانه ياپديردی ،
اوناغا سنده بر ميخانه ياپ ايراد لازمسه ...

. . . .
. . . .

خلاصه چاره يوقدر ، آه مظلومه اولاق ويرمه ،
دايان بر تكمه ، سنده ذوق ايچين فرياد لازمسه ...

الكدن اكسيك ايتمه دوربين جلد تاريخی ،
اگرچه مضحكات دهر ايچين مرصاد لازمسه ...

نه رتبهٔ اخذ رشوت دهر عزده بر شكار اولدی ،
يته‌ر اهل حكومت ملته صياد لازمسه ...

رقيبكدن مقدم داورانوب بر قاچ غروش قيصدير ،
پوليسلردن اگر بر يرده استمداد لازمسه ...

ديله‌رسه‌ك خوش كچيرمك وقتكی غايت ادبسز اول ...
براق مظلومی ، قوش ظالم ايچين امداد لازمسه ...

آچوب سانناهنی مسکینلری بر بر تماشا ایت ،
نشانلی بر طاقیم حیوانلری تعداد لازمسه ...

بولونديرما يانکده سن سن اول ارباب ناموسی
نفی‌دن ، حبسدن کر نفسکی آزاد لازمسه ...

کوروورسهك بر حمیتمندی ژورنال ویر علیهنده
اویورکن دوش کوروب کفر ایتدی‌دی اسناد لازمسه ..

هر کاره کچنلر بزده حمال حطبدر دیب ،
اوقو تبت یدایی تکیه‌ده اوراد لازمسه ...

معارفدن اثر یوق جهلده کچدك او جهلی ،
مهیاسز جهالتچون اکر اسناد لازمسه ...

کلاهی قاپماسینلر یوقسه بر کره قاپارلرسه ...
دولاش تمییز واستینافه استرداد لازمسه ...

ممالکده بولورسك امت مرحومه‌در آنجاق
منامنده کورور حرتی افراد لازمسه ...

صاقین محرم قونوشما محرمکله کندی خانه کده
ایچکدن چك ولو لا حول اولسون یاد لازمسه ...

السهیء، قوم لوطه شیمدی حاجت یوق مجازاته
یتر عثمانلیلر قوم ثمود وعاد لازمسه ،

امانتدر وطن اللهه حریت نه لازمدر ،
همان اجرای ظلم ایت دورما استبداد لازمسه ..

ایشیله اوطراشان بر آدمی اللامه مأمور ایت

آنك‌ده خائنانی الهه‌مك برباد لازمسه ..

دعا ایت بش وقتده حضرت عبدالحمید خانه
طریقمجه بودر بر مؤمنه اوراد لازمسه ..

صاتین کوندوز ایچوب‌ده، ساب راحت ایله‌مه اشرف ،
شروع ایت ساعت اون برده میه معتاد لازمسه ...

بر شکایتنامه

ازمیر والیسی کامل پاشایه ویریلشدر :

طیرق آغاج ناحیه اولسون مشهود :
کورمه‌یه‌ن وارسا صاریقلی حایدود !
خیر-سزك بر قوجا طیرناقیسیدر ،
اشقیانك لی پابراقیسیدر !
اسمی (ح ..) سه‌ده کندی حقسز ،
طوتدیغی مسلك اونك لایقسز !
بری « پاره ! » دیسه اوسنار کوبکی ؛
چوبان آلماز ، سورویه ، اول کوپکی !
قارنی کورسه بونك ، در ، أبه‌سی :
حمل رشوت ایله خلقك کبه‌سی !
طوپلایوب باشنه اوچ بش خذله ،
فقرانی صویویورلر عجله !
فقرا طوپلانارق بر آرایه ،
چکسه شایسته بونی بر صیرایه !
آه کیم خوف حکومت واردر
که اولی‌الامره اطاعت واردر ،
دیبه‌رك ایتمه‌ده‌لر حالنی عرض ،
بونی یازمقده بنم بونده فرض !
دیکله ای والی عام همت ،
نه‌یه منجر اولاجقدر حالت ،
هر نه بولسا چالاجقدر قاضی ؛
بوکا الله اولورمی راضی ؟
بویله ضایع اولاجقدر فقرا ،
لطف رسایه‌کده ، افندم ، نه روا ؟

بن سنك لطفكى بيامز دكيلم ،
سكا قارشى يالكز ساده دلم !
صانما آنجق بنى ابقا ايتدك ،
بر قضا خلقنى احيا ايتدك .
بن سنك قدريكى تقدير ايدرم .
بويله الاهده تقرير ايدرم .
ياشاسين حضرت كامل پاشا
يكى باشدن بنى ايتدى احيا !
يالكيز بن مى يم ، أى مرد خدا ،
هپ قضا خلقى ايدر بويله دعا ؟
حقه مقرون اولان حسياتى ،
ايتدى باطل نيجه تزويراتى .
كله‌لم شيمدى ، افنديم صدده :
حاكمك ياپديغى صيغماز حدده !
ايله‌مم كيمسه‌يه اظهار غرض ،
دوكسه‌لرده بنى يولده بالفرض ،
ارتكابى اولانى سه‌ومه‌يورم :
سوزى آغزمده طوتوب كوزه‌مه‌يورم
دوغرو آز ، اكرى بغايت چوقدر ،
سندن اوزكه كبرادن يوقدر .
بن سنك مسلكك سالكى يم ،
ارتكاب ايله بونك هالكى يم .
حاكمى جلب ايله نصح وپند ايت ،
ديكله‌مزسه آياغن پيوند ايت ؛
يا بيراق خائنى، بن حبس ايده‌يم ؛
يا بو يردن بيراقوب ده كيده‌يم .
قورا چونكه اهالى هپسى ،
طوتسا شايسته عمومى تپسى ؛

مرتكبلرجه يا بول بر چاره ،
يا تصادن طلب ايتمه پاره !
واقعا بورجنى هر كس ويرييور،
اولمايان پاره‌سى حبسه كيرييور .
آلسا ارباب حكومت رشوت ،
كورور البته اهالى ذلت !
خلقك اميدى ، افنديم ، سندن ؛
يو قادارجق يازيويرمك بندن .

اجمال احوال امت

شیمدی پك چوق تكیه‌لر تنبل یاتاغیدر بوتون ؛
مدرسه ساكنلری عسكر قاچاغیدر بوتون ؛
باشقا ملتده یتیشمز بزده‌كی حمالار
امت مرحومه كویا كررد اوشاغیدر بوتون
سیر ایدوب كله ، قولاق وار صاڭا مڭده لافا
كوردیكك جمله لافالر طوز قاباغیدر بوتون !
ملتك اولادی هندنده او كوزسه پیرلر،
آنلره خیرالخلفلرده بوزاغیدر بوتون .
هربه نسبت بز هنوز انسان دكل مسوده‌یز
آه كیم مكتبلیلر بزدن آشاغیدر بوتون .
بز خدایی نابتز، بزده معلم حقی یوق
بزده‌كی استادلر بزدن باباغیدر بوتون .
بربرین كویا یووارلانمش‌ده بولمش اشرفا
اهل منصب تجره ، ملت قاپاغیدر بوتون .

قله‌م

قهر ایچین خصمی بر رعد انضادر قلمم ،
اكله‌ر ظالمی ، پوسكوللو بلادر قلمم !

قارشیسنده نیجه ارباب دنائت تیتره‌ر ،
حاكم محكمهٔ حكم جزادر قلمم !

ایشیدنجه سسنی صاڭغا ایكی دیللی دودوك ،
مرتكبلر ایچین آهنك صفادر قلمم !

چوقى آلچاقلره هالده چالارسه‌م غلبه ،
آلده بايراق كبى احسان خدادر قلمم !

سحربازان جهانه كسيلير بر اژدر ،
صانكه ، « أشرف» ، يد موساده عصادر قلمم !

★

ريا كارلره دائر

ايده‌ر جلب شفاعت كثرت اشكك قيامتده
خدانك لطفى چوقدر غم يمه اشرف سونر دوزخ ؛
رياكاران امعدن اكر بر زاهد بارد
ايدرسه بر نفس ، كانون‌ثانى‌يه دونر دوزخ .

★

هجو أدانى حقنده

ايله‌مه‌م هجو أدانى ايله‌مكدن احتراز
اولسون اونلردن دنى دوچار وهم ويم اولان ؛
بر ضرر كلمز او كافرلردن اصلا ، كاسه‌ده
آتش نمروددن قورقارى ابراهيم اولان ؟

★

تحليف حكام مناسبتيله

پادشاهم ، هر اراده‌ك عين حكمتدر سنك ،
بر كرامتدر حله تحليف حكام كرام ؛
بو اصولى جمله مأمورينه تعميم أيله كيم
چاتلاسينلر هپسى قورتولسون شو ملت والسلام !

★

دائما صالحينى آثناسنده

عاجزانه مجلس خاصه دعا بندن بودر :

اتسون استيلا ورم ، دنغا ، غريب اوْلدورمسون ؛
دكمه‌سون بويله ذواتك نبضنه نامرد ألی ،
جثهٔ أولدورده يارب بر طبيب اوْلدورمسون !

عبدالحميد دورينه عائد

بزده‌كی صنعتی تقليد ايده‌مز آوروپالی ،
صانكا آهنك عموميه بو هيأت قاپيلر !
ملتك آغزی آچيلدقجه كيليد ووزمق ايچين
باب عاليده نه صنعتلی آناختار ياپيلر !

مشروطيت سانسورينه دائر

هم سوزی ، هم فكری ناسك قونترول آلتنده‌در ،
كيمسه‌لر يوز كيه‌دد بو حاله مانع اولمايور .
اسكيدن دیرلردی كه كومروك آلماز لافدن ،
شيمدی سانسور يوزده يوز كومروكله قانع اولمايور !

بر مزاح غزته‌سی حقنده

مرجحدر سوزك تأثيری سحره ،
سووه‌رسه‌ك آريلير قارغا ايده‌نلر ..
مرزعلر : « أدب ياهو ! » ديدكجه
قاچار يوللرده استبرا ايده‌نلر ! ..

مشروطيتك ايلك سنه‌لرنده

كورور آسايشی ملت فقط اعلان رسميده ،
حكومت يولده‌كی خيرسزلره بيلمه‌م مسببمی ؟ ..
صويولمده مرتبلر كيده‌ركن هر كيجه يولده ،
عجب بونلر جزای نقدیٔ مرتبی ؟ ..

قطعه

تصوری مظهر اولسون عفوه رندانمیٔ آشامك ،
شهیدان عراقك پك چوغی ارباب غیرتدر .
بودر قانون جدده مقتضای حکم عشرت کیم ،
دون آقشامکی کچه‌ن احوالی ذکر ایتمك رذالتدر !

قطعه

طبیعت ایله‌مشدر مایهٔ امراض ایله تخمیر ،
خراب اولدی وجودم عالمك درد وبلاسیله .
جهانه خسته کلدم ، خسته کیتدم در عقبایه ،
اویوشمام جنتکده قورقارم آب وهواسیله .

قطعه

الکده یوق عدالت ، اولسه‌ده سن کیم ، عدالت کیم ؟
کیمی مظنون کورورسه‌ك هر قباحت سنده‌در دیرسك !
پولیسلر اوستمه صالدیردی بن بر سیلله عشق ایتدم ،
به مستنطق افندی ، سویله ، سن اولسه‌ك نه ب .. یه‌رسك ؟

قطعه

اولدیغیچون حالت نومی مرامم تجربه ،
قطعه‌می امید احسان ایله تحریر ایله‌دم .
ناظر مالیه‌یی رؤیاده کوردم دون کیجه ،
آوجه چوق پاره کیرمك اوزره تعبیر ایله‌دم !

قطعه

مصیبتله بلا عالمده کویا ازدواج ایتمش ،
وجودم حاصل اولمش بونلرك صاغنکه فراشندن .
او رتبه نفرت ایتدم عالمك آلایشندن کم
کفن قیمتلیدر عندمده شیمدی قوماشندن !

قطعه

مطلقیت دوری دوناغاسنه دائر
زرهلیلرده نه قازان وار ، نه کومور ، کویا

جمله‌سی ساحل دریاده جسددر بی روح !.
قالقیدیردی ینه دعوا ایله استردادە
بزده‌کی تکنه‌لری کورسه ایدی حضرت نوح ...

قطعه

سلطان حمیده

جهان مشتاقك اما اولمانجه مبلغ معلوم ،
کلوب‌ده خاکپایه یوزلرین قابلی سورسونلر ؟
چیقار تصویریکی ، بیکلرجه توزیع ایت ولایاته ،
اهالی صورت مطبوعه‌که باری تو کورسونلر !

قطعه

بیت آتی‌نی روا ایله‌سه هر کس تقرات :
والی پاشا بر کیجه دار بقایه کیتدی ...
هیچ ایش کورمه‌دی ایام حیاتنده او ذات ،
دولت وملتنه اوٚلدی‌ده خدمت ایتدی !

قطعه

اسکی بر طوپ توکاتوب بر مرکبه
راست کله صالمقده خلقه سونکو شاه ..
پادشاهم ، سن حیا ایتمزمیسنك ؟
سندن اشنع ظالمی یاپدی دونکی شاه .

قطعه

تلاق موعدی اولمشدی هر کون زنپرستانه
نه شیللقلر ، نه شیقلر اوسناتیردی کوز ایله قاشی ؟
زلازلدن ییقیلدی ایندی صانکا قبه‌لر خاکه
خدابی بر کلاه کییدی او کون قاپاقچیلر باشی .

مجلس

ده کیشدیر مجلس خاصی ، بویور أربابنی تعیین
تولور، أی پادشاهم ، خلقه قارشی بر عایش‌ایت ؛
بوتون بر هیأتك وار ایسه تبدیلنده‌کی عذرور ،
خاخام باشی‌بی اولسون شیخ الاسلامله مجلس ایت !

بحریه ناظری حقنده

بزده‌کی ناظر بحریه حسن پاشایی
بویله تعریف ایدییور وقعه نویسان امم :
کله‌جك اولدیغنی بیلسه ایدی نسلندن
آلمادن حضرت حوانی بوشاردی آدم .

وبایه خطاب

اوغرارسه وبا راهك أکر سمت خلیجه
بر موش ایله ترسانه‌یه گیر ، رفع نقاب ایت ؛
بول ناظر بحریه‌ی اللهی سه‌وه‌رسه‌ك ،
آل جاننی بیك ایله بدل برده ثواب ایت !

قیزی‌نك اولومی اوزرینه

اشرف دییورکه :
کچنلرده قیزم أولدی ؛ سومه تأثرله شویله بر غزل سویله‌دم :
حسرت یار ایله آقشامه قادار زار ایده‌رم ،
گیجه‌لر تا بسحر أشکمی ایثار ایده‌رم .
شرر غمله ایچم کوز کبی یاغمده ایکن
خنده‌ٔ روی ریا کو ته‌ره‌مه‌م ، عار ایده‌رم .

روز وشب اوستمه باران فلاکت یاغییور ،
کیمه عرض ایله‌سه‌م احوالمی ، بیزار ایده‌رم .
کیده‌رم میکده‌یه ، پیر مغانی بولورم ،
درد دلدن اگر آکلارسه خبردار ایده‌رم .
دولاشوب دورما ، دروغده ییتیل ، کیت ، یوقسا
(مستجمدر !) دییه ، ای غم ، سنی اخبار ایده‌رم .

قطعه

اول قادار دوکدم که یاش اثنای استبدادده ،
وقت حریتده دیده‌م باشقا بر نم آلمامش ؛
اوکلدی اولادم بوکون ، یوق بنده حالا آغلامق :
آغلامقچون کوزلرمده غالبا یاش قالمامش !

مفردلر

اولیا زاده رفیق بکه دائر

چکیلمه‌ز بار عشرت تا صباح حشره‌دك اشرف ،
مکر کیم بزمزده اولیا زاده (رفیق) اولسون !

[اشرف ، (1315) ده ازمیرده برقاچ آرقاداشیله برلکده عبدالحمیده وبریله‌ن بر ژورنال یوزندن توقیف ایدیلمش ، استانبوله کتیریلەرك ایکی سنه حبسه محکوم اولمشدی . محکومیت قرارینك تبلیغندن صوکره حبسخانه‌یه کیره‌رکن شو بیتی سویله‌مشدر :]

خدا شاهدکه بر حقسز ویرلمش حکمه قوربانز ،
آچیل ، ای باب مهترخانه ، کلدك ، بزده مهمانز !

انتحار علیهنده

اشرف دییورکه :

شو سطرلری یازدیغم صیراده غزته‌لرده اوقودم که بریسی انتحار ایتمش. بن انتحار علیهنده بر آدامم . چونکه هر هانکی آدامه قیزارسه‌م ، اونی بن

اؤلدورمه‌لی‌یم ، حکومتده بنی اؤلدورمه‌لی‌در . دوروب دوزورکن کندی کندینی اؤلدورمك بنجه ادبسزلکدر ، آلچاقلقدر . هر نه ایسه ، بو مناسبتله سویله‌دیکم بر قطعه‌یی شورایه یازاجغم .

قطعه

حادثات دهری سیر ایتدکجه آدم ایتمه‌لی ؛
بر کیریلشکن ، نه‌دن یابدوسدن أول کیتمه‌لی ؟
واقعا پك کوچ دکیلدر انتحار ایتمك ؛ فقط
مضحکات عالمی ، بیلمه‌م ، ناصیل ترك ایتمه‌لی ؟

بر شقی‌دن بر اتحادجی‌یه خطاب :

ازمیرده اتحادجیلردن بریسنه چاقیجی [1] نك یازدیغی بر مکتوبده‌کی قطعه تاریخه کچیرلمه‌ز شیلردن دکیلدر :

قطعه

اعتراف عجز ایدوب بزدن حکومت چکدی أل :
سایه‌کزده بزده آرتیق نائل حریتز ؛
اتفاق اوزره تماس اتسه‌ك تولور یکدیکره ؟
عینی بزده سز کبی داغلرده بر جمعیتز !

کندی حالندن بحث

شوراده بر آز کندی حالمدن بحث ایتمك ایسته‌یورم . هر کیمك ... وارسه اعتراض ایتسین :

قطعه

بن ... کمله اوینارم ؛ چونکه بابامده اوینامش !
چیقمادم میدانه بن جنتده‌کی طوبا کبی !

---

[1] مشهور شقی .

بلکه ایتمه‌زدی بو اکلنجه بابامدن انتقال ،
بن ده طوغسایدم نولوردی حضرت عیسا کبی ؟

دومباجی اوغلی احمده مرثیه

[« دومباجی اوغلی احمد » نامنده‌کی آدم قیرق آغاجك كلنبه ناحیه‌سی اهالیسندندر . كويلی زراعتدن بریدر . حقنده مرثیه یازدیغندن دولایی كندیسنی أشرفك دوستی وحبی ظن ایتمه‌ملیدر ؛ بالعكس أشرف بو آدمی هیچ سومه‌ز ، كندیسندن هیچ خوشلانمازمش . أشرفك بو مرثیه‌ده‌كی طرز تبلیغی‌ده بو نفرتندن متولد اولسا كرك ؛ مع‌مافیه دومباجیده‌كی قولاقلرك ، اكر بو كون صاغ اولسه‌یدی ، هرحالده برنجیلك‌ره‌قوربی قازاناجق درجه‌ده اوزون وبویوك اولدیغیده مرویدر :]

1

آه كیم دومباجی اوغلی قارت مالاق [1]
كیم بیلنمه‌ز دیمه‌دن اوجا قولاق ،
دون كیجه اولمسزین ذات شفق
ارتحال ایتدی یازیق صاحب قولاق ،
مظهر غفران ایده رب‌الفلق !

2

بر قولاقلر واردی كیم بیچاره‌ده
صانكه یلكنلی كمیدی قاره‌ده ؛
بعضی ایشلرله كزه‌ركن آره‌ده
ارتحال ایتدی یازیق صاحب قولاق ،
مظهر غفران ایده رب‌الفلق !

3

أیله‌دی ترك حیات مستعار ،
افتخار ایتسین وجودیله مزار ؛

---

[1] (دومبای) ماندالك دیشیسنه ، (مالاق) ماندالك بوزاغیسنه دینیر .

بر قولاقده أ كلەنیر بیك تربەدار ،
ارتحال ایتدی یازیق صاحب قولاق ،
مظهر غفران ایده رب الفلق !

4

اول قولاقلر واجب الستران ایدی ،
بر تکی طارتیلسه بیك بطمان ایدی ،
حاصلی اعجوبۀ دوران ایدی ،
ارتحال ایتدی یازیق صاحب قولاق ،
مظهر غفران ایده رب الفلق !

5

کندی فوق العاده بر نباش ایدی ،
صاغلغنده بر تحف قلاش ایدی ،
یتی اؤلشدی ، قولاقلر طاش ایدی ،
ارتحال ایتدی یازیق صاحب قولاق ،
مظهر غفران ایده رب الفلق !

6

بر دکرمندی وجود اکبری ،
اول قولاقلردی اونك یلکنلری ،
بر کمیك قالدی ، نهایت بر دری ،
ارتحال ایتدی یازیق صاحب قولاق ،
مظهر غفران ایده رب الفلق !

7

جملەدن أفکاری استفراض ایدی ؛
بعضی احمقلره اغماض ایدی ؛
اول قولاقلر بر سورو انقاض ایدی ،
ارتحال ایتدی یازیق صاحب قولاق ،
مظهر غفران ایده رب الفلق !

8

ماسقارا أك صوكرا تحصیلدار ایدی ؛
بوالطه [1] دن بر هفته‌در بیمار ایدی ؛
اول قولاقلر بر ییغین مانطار ایدی ؛
ارتحال ایتدی یازیق صاحب قولاق ،
مظهر غفران ایده رب الفلق !

9

صوك نفسده آه ایدوب بر زیرلادی ؛
کیردی تابوته جماعت میرلادی ؛
چونکه تابوتدن قولاقلر فیرلادی ؛
ارتحال ایتدی یازیق صاحب قولاق ،
مظهر غفراق ایده رب الفلق !

10

هپ امامر شاشدی ، تلقین ویرمه‌دی ؛
بیك کوره‌ك طوپراق دخی ألویرمه‌دی ؛
طوپراغه حالا قولاقلر کیرمه‌دی !
ارتحال ایتدی یازیق صاحب قولاق ،
مظهر غفران ایده رب الفلق !

11

اول قولاقلر ایتدیکی عرض جمال
باشقا بر حیوان صانیرده احتمال
ظن ایده‌رسه‌م منکرین ایتمه‌ز سؤال ؛
ارتحال ایتدی یازیق صاحب قولاق ،
مظهر غفران ایده رب الفلق !

12

بر قولاغندن طوتوب‌ده دست حق ،
جنت اعلایه آتسه مستحق ،
وارسین اولسون اورده‌ده بر داغالاق
ارتحال ایتدی یازیق صاحب قولاق ،
مظهر غفران ایده رب الفلق !

[1] ذات الرئه

کوی بقاللری

دیکله‌یك پندمی ای اهل قرا
قالمه‌یك بویله عموماً فقرا
اولمایك تنبل ، اووده آلیشك
طوره‌بیلك بوش ، کیجه کوندوز چالیشك
هپ کی آلتله زراعت ایدییکز
کچ کلوب ترلادن ایرکن کیدیکز
ایچکزدن بری کلسون مختار
ایده‌یم بعض خصوصی اخطار
سنمیسك کل بقالم مختار آغا
دقت ایت سوزلریمه ای بدلا
اکمه‌یی بیچمه‌یی اهل فندن
اوکره‌نوب یاپمالیدر ارکندن
بویله کوردم دیه ایتمه اصرار
نره‌سندن زیانك ، دولسه‌ك کار
هر نه سویلر ایسه یاپ مهرهٔ فن
اعتراض ایلمه جهلك ایله سن
میلدبو وارمی باغه کوز طاشی دوك
کوز طاشی دوکمز ایسه‌ك کوز یاشی دوك
فناً اسبابه توسل ایله
صوکره اللهه توکل ایله
اوقویوب یازمه زمانی بو زمان
غافل اول فرصتی فوت ایتمه آمان
عصریمز عصر ترقی کوزك آچ
قالمسون سن کبی وغلك دخی آچ

اوقوت اولادیکی ایشته مکتب
قالمسون سن کبی اوکرلسون ادب
سلله‌دن کلدی حمو بقال یانی
کوبی ضبط ایتدی بوتون کلخانی
کلدیکنده وار ایدی اوچ ابراسی
کچدیمی درت سنه بیلمه‌م آراسی
بیلدیکی ایچون اوقویوب یازمه بر آز
اونده ناز، کوبلی ایله سنده نیاز
ویره‌سی وردی سزی ایتدی زبون
اولدیکز کویجه حریفه مدیون
هر نه یاپدیسه یاپوب آلداتدی
سزه هر مالنی فاحش صاتدی
اونی یانی آلکدن الهدی
سله‌دن کلدی سزی سیلله‌له‌دی
سن یاپیش قولینه بر بیل صاپانك
صیزلاسین ایرده دیکندن طبانك
سن امك چك اوزومی یانی یسون
هم یسون هم‌ده سکا خربو-دیسون
سن چالیش بر سنه خرمن قالدیر
یانی‌یه بردن الکدن آلدیر
هپسنی آلسون الکدن بقال
نه روا کیم سن اوزالدن یاق قال
کل عناد ایلمه شو پندیمی طوت
دیدیکم وجهله عدوی اونوت
اوقومازسه اوده صوکره ناچار
اوله‌جق بقاله بر خدمتکار
سزه اویمازسه زمانه سز اویك
طوپلانك بر یره سرمایه قویك
مثلا وقت حصاد ایتسه حلول
کلسه میدان حصوله محصول

اختیار مجلسی عادت ایتسون
چیقدیغی هر سنه خرمن کیتسون
طوپلاییک نسبت ایله حنطه ، شعیر
بعضیسندن آز اولور بعض کثیر
بالرضا طوپلاسه آز چوق دینسه
امکم کجدی دیوبده بیسه
سوریده بر تکه‌دن بیك دول اولور
قطره‌لر بر یره کلسه کول اولور
خرمن اوستی فقرانك کوزی طوق
بو ایشه هپسی ویریرلر آز چوق
صانك اول مالی یاپیك سرمایه
یتسون پاره‌نی بدمایه
طوپلانك مسجده بر کون یاهو
اختیار هیئتی ، سائر قومشو
ایچکزدن برینی بقال ایدك
اسکی کوی بقالنی بطال ایدك
یکی بقال شکره قاتسه‌ده طوز
قورتولور کویلی ینه بونده اوجوز
حصه‌دار اولسون آکا کویلی بوتون
اوله‌جق کاری ویرك مکتب ایچون
صوقوکز بقالی بویله آریه
مکتبك مصرفی چیقسون طرابه
بو سنه یاپ بونی اهمال ایتمه
باشه چیقمز بو دیوبده کیتمه
نیتی خالص اولنجه کشینك
خیر اولور عاقبتی هر ایشنك

یونان حربی

ارمنی وقعه‌لری مناسبتیله

اولدی عالم عادتا بر عالم فترت کبی
مسلمانلرده مروت قالمادی همت کبی
اولدیلر محروم حسیات انسانیه‌دن
بعضی ابنای وطن مرمرده‌کی صورت کبی
قتل ایده‌رلر اهل اسلامی کیریدده اشقیا
بعضی کوزدلرده کسه‌رلر ارمنی سنت کبی
قورقماسوب الله‌دن دوککده‌لر بیهوده قان
آیده اون کون زنلره واقع اولان عادت کبی
اولدی اولاد وطن سوق جهالتله شقی
کیردی ملکه مفسدت سازی اولان علت کبی
کشور اسلامی بر سلخخانه‌یه دوندوردیلر
خون معصومه بویانمش رایت ملت کبی
بعض کورنلرله چیقاردی ارمنیلر عربده
نسخهٔ عالمده قالدی ارمنی تمت کبی
بر مزارستان بی سنك اولدی هر قبض تراب
خانه‌لر بوش قالدی کویلرده دم هجرت کبی
ارمنیلردن خلل کلدی ایسه آسایشه
واقعا اولجه مجنونانه بر نوبت کبی
آنلرك ایجابنه البت باقاردی ضابطه
کوردلره نوشه‌وزنی غوغا حائز رخصت کبی
أیله‌یوب بر قاچ ادانی‌یی وسیله اتخاذ
ملتی قیرمق روامی صاحب تهمت کبی ؟
وار ایکن اوکده حکومت ملتك قان دوکمه‌سی
انتظار ایتمك پریشانلقده جمعیت کبی
ارمنیلر بیتسه‌ده ویرکولری دفترده‌در ،

مبدأ تحریرده موضوع اولان قیمت کبی
منفعت نرده ، زبان نرده بیان واللهی یوق
زهر ایچو بیچاره مات شربت صحت کبی
شرقه غربك ویردیکی سوزلر صباحه اویمایور
کذت وکوی بی مآل عالم عشرت کبی .
تفرقه صالدی میان ملته بد خواهلر
اولدی شیمدی اهل ناموسه وطن غربت کبی .
ارمنی‌نك عرضنه دکمکده‌در هر ارمنی
حجلهٔ ناموسده مشروع اولان وصلت کبی .
ظلم ایله ماه ممالك اولدی دوچار خسوف
قالدی استقبال ملت بر شب ظلمت کبی .
آزدی محتاج توقات اولدی اهالیٔ توقات
دوشدی یاغما کرلکه پیرامن شرت کبی .
سویله‌یك الله ایچون بزده شریعت بویله‌می ؟
یوقسه ناموس وحمیت بیندیمی غیرت کبی ؟
جلب انظار اجانب ایتمه‌ده معنا نه‌در ؟
ای اهالی فرقهٔ دشمنله هم الفت کبی ؛
اجنبیلر آهدن غیری نفس آلدیرمیور
کردن ملکه طاقیلمش حلقهٔ لعنت کبی ،
دخل یوقدر کیمسه‌نك هپ کندی تقصیرامز
اولدی زیرا بزده فکر ملعنت عادت کبی .
امت مرحومه بولسه کیدیرر خضره کلاه
بزده آدم صویمق اولدی بر نوع صنعت کبی،
هم کناهی ایشله‌رز هم ایله‌رز دعوای حق ،
مجرمینك ابتدیکی تبریهٔ ذمت کبی ،
ابتدی استیلا جهالت ملتك اعصابنی
وهلهٔ یونانه مستولی اولان جنت کبی .
ترجمان اولدی قلم افکار درویشانه‌یه
بونده بر سوز قویمادم قانوس حریت کبی ،
بر شهادتنامه یازدم ایشته نقصان‌المآل
حرز جان ایتسون احبا اشرفا صحبت کبی !

رمضان ، 313

برنجی جلدك صوکی

